

60 LET
STROKOVNEGA
ZDRUŽENJA
slovenskih knjižničarjev

Ljubljana 2007

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

60 LET
STROKOVNEGA
ZDRUŽENJA
slovenskih knjižničarjev

SPOMINSKI ZBORNIK

Ljubljana, 2007

60 let strokovnega združenja slovenskih knjižničarjev
SPOMINSKI ZBORNIK

Urednica
Karmen Stopar

Založila in izdala
Zveza bibliotekarskih društev Slovenije
Turjaška 1, Ljubljana

Za izdajatelja
Melita Ambrožič

Oblikovanje
Ivor Bogunič

Jezikovni pregled
Darja Vranjek

Naklada
500 izvodov

Tisk
Tiskarna Radovljica, d.o.o.

Cena
13 EUR

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

02(497.4)°1947/2007°(082)

ZVEZA bibliotekarskih društev Slovenije.

[Šestdeset]

60 let strokovnega združenja slovenskih knjižničarjev :
spominski zbornik/[urednica Karmen Stopar]. - Ljubljana : Zveza
bibliotekarskih društev Slovenije, 2007

ISBN 978-961-6683-02-9

1. Stopar, Karmen

234904576

VSEBINA

ZBDS praznuje šestdeset let obstoja Melita Ambrožič	1
--	---

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije: pogled nazaj – za naprej Stanislav Bahor, Irena Sešek	3
---	---

Razmišljanja o prispevku društva k razvoju knjižničarstva v Sloveniji Jože Kokole	31
--	----

LITERARNI PRISPEVKI KNJIŽNIČARJEV DB MARIBOR

Knjižno kraljestvo Liljana Klemenčič	43
---	----

Predbibliopedagoški utrinek Zdenka Gajser	43
--	----

Mmmmmmm ... po knjigah diši! Marjana Moškrič	44
---	----

Knjižničarska anekdota Kurja koža Tatjana Jámnik Pocajt	45
--	----

Ritem Erika Vouk	46
---------------------------	----

Pesnik-knjižničar / Knjižničar-pesnik Borut Gombač	46
---	----

BIBLIOTEKARSKA DRUŠTVA SE PREDSTAVIJO

Društvo bibliotekarjev Maribor Dunja Legat	49
---	----

Društvo bibliotekarjev Celje Tatjana Klarer Kramer, Polonca Bajc Napret, Jože Čakš	53
Društvo bibliotekarjev Koroške Darja Molnar, Marija Suhodolčan Dolenc	61
Društvo knjižničarjev Dolenjske Maja Ivanež	71
Društvo bibliotekarjev Primorske Anica Božič	75
Društvo bibliotekarjev Pomurja Metka Sraka	81
Društvo bibliotekarjev Gorenjske Tatjana Šmid	83
DELOVANJE SEKCIJ PRI ZBDS	
Sekcija za splošne knjižnice Breda Podbrežnik	87
Sekcija za šolske knjižnice Nataša Kuštrin Tušek, Alja Bratuša	91
Sekcija za visokošolske knjižnice Ana Martelanc, Karmen Stopar	111
Sekcija za specialne knjižnice Kristina Hacin-Ludvik	119
Sekcija za potujoče knjižnice Nika Pugelj, Barbara Cesar	127

Sekcija študentov bibliotekarstva Tanja Merčun, Martina Kerec, Maja Blažič, Anamarija Velušček Zorzut	135
Sekcija za domoznanstvo Vlasta Stavbar	147
NAGRADE IN PRIZNANJA	
Kalanov sklad, nagrajenci in nagrajena dela (1977-2005) Melita Ambrožič	153
Čopove diplome in priznanja, prejemniki Čopovih diplom (1967-2005) in Čopovih priznanj (1998-2005) Melita Ambrožič	162
Predsedniki strokovnega združenja slovenskih knjižničarjev (1947-2007)	167
Uredniki revije Knjižnica (1957 -2007)	167
Izbor tiskanih publikacij s področja delovanja strokovnega združenja ..	169
Etični kodeks slovenskih knjižničarjev	176
Manifest ZBDS o razvoju slovenskih knjižnic in knjižničarstva	178

ZBDS PRAZNUJE ŠESTDESET LET OBSTOJA

V svetu ni veliko strokovnih knjižničarskih združenj, ki neprekinjeno delujejo že šest desetletij. Slovenski knjižničarji smo vse od leta 1947 dalje zmogli združenje ne le ohranjati, ampak iz leta v leto širiti obseg njegove dejavnosti, krepiti medsebojno sodelovanje in opazno prispevati k razvoju knjižničarske dejavnosti, knjižnic in knjižničnega sistema. In morebiti ni odveč omeniti, da je združenje ves čas delovalo na prostovoljni osnovi, bilo odvisno od zagnanih posameznikov, ki jim svojega prostega časa ni bilo škoda porabiti za dobro stroke, ter njihovih knjižnic, ki so jih pri tem podpirale.

Pregled delovanja Društva bibliotekarjev Slovenije oz. kasneje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, ki ga prinaša jubilejni zbornik, priča o vpetosti združenja v aktualna dogajanja v stroki in širšem družbenem okolju, o njegovem povezovanju s številnimi organizacijami doma in v tujini, o številnih prizadevanjih za krepitev ugleda stroke in zaposlenih v knjižnicah. Strokovnih posvetovanj in drugih oblik strokovnih srečanj nismo prešteli, bilo jih je veliko, prav tako oblik izobraževanja knjižničarjev (predavanja, tečaji, okrogle mize, strokovne ekskurzije itd.); skrb za razvoj teorije in prikaze dobrih praks kažejo petdeset letnikov revije Knjižnica, zborniki strokovnih posvetovanj, strokovne publikacije, prevodi različnih mednarodnih smernic, časopisa Sekcije za potujoče knjižnice in Sekcije študentov bibliotekarstva; združenje ima svojo spletno stran s portalom elektronskih publikacij, zadnji letniki revije Knjižnica so že priključeni digitalnim zbirkam, dostopnim prek portala Digitalna knjižnica Slovenije; njegovi predstavniki aktivno delujejo v mednarodnih organizacijah, so člani različnih strokovnih organov, ki imajo vpliv na razvoj slovenskega knjižničarstva; leta 1995 smo sprejeli svoj etični kodeks in leta 2004 svojo vizijo in poslanstvo vtkali v Manifest Zveze bibliotekarskih društev Slovenije o razvoju slovenskih knjižnic in knjižničarjev; že 40 let se posameznike vzpodbuja k aktivni društveni dejavnosti s podeljevanjem čopovih diplom, odličnost pri objavljanju strokovnih prispevkov in publikacij se nagraduje z nagradami Kalanovega sklada, dejavnost na področju potujočega knjižničarstva vzpodbuja Stepišnikov sklad; strokovne komisije in delovne skupine skrbijo za obravnavo aktualnih strokovnih problemov in pripravo ustreznih smernic in priporočil; pokrajinska društva bibliotekarjev pa s pestrim naborom aktivnosti ne le krepijo profesionalno zavest svojih članov, ampak v svojih lokalnih okoljih skrbijo za prepoznavnost knjižničarjev in knjižnic.

Obseg dejavnosti združenja bi zagotovo bil skromnejši, če bi finančno bilo odvisno le od prispevkov iz članarin in prodaje publikacij. Velik del aktivnosti financira ali sofinancira Ministrstvo za kulturo RS, izdajanje revije Knjižnica podpira tudi Agencija RS za raziskovalno dejavnost, knjižnice in posamezniki pa donirajo sredstva za delovanje obeh skladov. Ne smemo pozabiti tudi na sponzorje iz Slovenije in tujine, ki v Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije vidijo organizacijo, ki je v okolju dovolj prepoznavna.

Iz zapisov naših predhodnikov, tistih, ki so utirali pot današnjemu strokovnemu združenju, lahko večkrat razberemo, da so potarnali nad knjižničarji, ki se niso pripravljali vključevati v društveno dejavnost. Ob šestdesetletnici pa bi si mogoče zaželeli, da bi jubilejni zbornik prebrali tudi tisti knjižničarji, ki so se do sedaj še spraševali, zakaj bi se bilo vredno včlaniti v eno od bibliotekarskih društev, ali celo aktivno delovati v njem. Ugled in promocija knjižničarstva in knjižničarjev namreč ne prideta sama po sebi, zanju se je treba boriti in se dokazovati.

Ob jubileju pa seveda ne bomo gledali le nazaj, uzrli se bomo tudi v prihodnost. Dosedanji rezultati so sicer dobra popotnica, ki pa ni dovolj za spopad z novimi izzivi, ki so že tukaj oziroma pred nami. Izboljšati bo treba organizacijo strokovnega združenja, odpraviti "strah" pred prevzemanjem odgovornosti in zvišati raven profesionalne zavesti. Trenutno alternative bibliotekarskim društvom in njihovi zvezi ni, zato smo vsi skupaj odgovorni, da doseženo v naslednjih letih še nadgradimo. Verjamem, da nam bo uspelo.

dr. Melita Ambrožič
predsednica ZBDS

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE: POGLED NAZAJ – ZA NAPREJ*

Mag. Stanislav Bahor

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

Irena Sešek

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

V letošnjem decembru bo naša stanovska organizacija praznovala svojih šestdeset let obstoja in delovanja. Seveda pa to niso leta tiste častitljive starosti, da bi ji življenjske sile začele pešati in bi preteklost postala bolj pomembna od prihodnosti. Prej so to leta zrelosti in pripravljenosti na trezno presojo prehojene poti ter leta načrtovanja za naprej, podprtega z znanjem in bogatimi izkušnjami. Obojega sicer ni nikoli preveč, vendar pa povezanost Zveze z življenjem in razvojem bibliotekarske stroke pri nas daje dobre obete za njeno nadaljnjo rast in razcvet. Ob tako visokem jubileju se spodobi, da se torej nekoliko ozremo nazaj in premislimo, kako naprej.

POGLED NAZAJ

Slovenski bibliotekarji vse do konca 1. svetovne vojne lastne strokovne organizacije niso imeli, saj takratne razmere tega niso dopuščale, bili pa so člani Avstrijskega bibliotekarskega društva. Bilo jih je le peščica in poleg tega so tudi vsi službovali izven meja sedanje Slovenije. Ivan Prijatelj je bil v letih 1905 – 1919 v dvorni knjižnici na Dunaju, kjer je od plačanega volonterja napredoval do kustosa II. razreda. France Kidrič je bil od leta 1908 uradnik v dunajski dvorni knjižnici, Ivan Žibert pa je od aprila 1904 do konca vojne leta 1918 služboval v avstrijski nacionalni knjižnici, kjer je dosegel stopnjo bibliotekarja¹. Ignac Žmavc je v univerzitetni knjižnici Klementinum v Pragi od praktikanta napredoval vse do namestnika ravnatelja, Joža Glonar pa je v letu 1911 vstopil v vseučiliščno knjižnico v Gradcu, kjer je ostal do prevrata 28. decembra leta 1918, kasneje je prešel v naslednico licejske knjižnice v Ljubljani.

Po koncu 1. svetovne vojne, ko je prišlo do ustanovitve Jugoslavije, je Slovenija postala njen sestavni del. Z Zakonom o vseučilišču kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani z dne 23. 7. 1919 je bila ustanovljena

* Prispevek je v izvorni obliki objavljen v publikaciji: Knjižnice za prihodnost: napredek in sodelovanje. Ljubljana: ZBDS, 2007

1 Novembra leta 1920 se je zaposlil v takratnem Deželnem muzeju za Kranjsko, današnjem Narodnem muzeju v Ljubljani kot bibliotekar, kjer je ostal do upokojitve leta 1925.

univerza v Ljubljani, ni pa prišlo do ustanovitve osrednje univerzitetne knjižnice². Število knjižnic se je hitro povečevalo, vendar pa število poklicnih knjižničarjev ni raslo v enakem razmerju, saj so šolske knjižnice vodili učitelji in profesorji, v vladnih ustanovah so bili knjižničarji uradniki, v ljudskih in društvenih knjižnicah pa so delovali ljubiteljski knjižničarji. Največja slovenska knjižnica, bivša Licejska biblioteka, ki se je v novi državi imenovala Državna biblioteka³, je leta 1920 imela zaposlenih samo nekaj profesionalnih knjižničarjev⁴ in ti so dobili še posebno nalogo, da v skladu s pobudo mednarodnega kongresa bibliotekarjev in bibliofilov v Pragi iz leta 1926 poskrbijo za ustanovitev slovenske knjižničarske organizacije.

Po precej dolgih pripravah in pogovorih, ki so potekali v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu, je prišlo do ustanovitve Društva jugoslovanskih bibliotekarjev (DJB), ki je imelo svoj prvi kongres oktobra 1931 v Zagrebu⁵. Ker je zakonodaja dovoljevala za vsako stroko samo eno društvo za vso državo, se je DJB organiziralo po sekcijah. Nameravali so jih ustanoviti v vseh banovinah, dejansko pa je prišlo do njihove ustanovitve samo v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Njihovo delovanje je bilo docela avtonomno, imele so svoje seje in občne zbere, poročila pa so pošiljale glavni upravi. Ta je bila najprej v Beogradu, nato pa v Zagrebu, nato pa naj bi bila na vrsti Ljubljana. V enakem zaporedju naj bi si sledili tudi kongresi. Drugi kongres je bil maja 1937 v Beogradu, sledil pa naj bi leta 1941 tretji kongres v Ljubljani. Vendar pa sta ga preprečili vojna in okupacija. DJB je bil tudi član mednarodne

-
- 2 Ko je Narodna vlada 25. novembra 1918 sprejela sklep, da se ustanovi vseučilišče v Ljubljani, je oblikovala tudi Vseučiliško komisijo, ki je obravnavala tudi vprašanje osrednje univerzitetne oziroma vseučiliške knjižnice. Predlogi za rešitev so bili različni, od akumulacije knjižnične gradiva vseh javnih knjižnic in arhivov na slovenskem ozemlju, do popolnoma nasprotnih mnenj, ki so priporočala decentralizacijo knjižnic kot najuspešnejšo podlago za znanstveno delo univerze. Kljub temu je bil sprejet sklep o takojšnjem pričetku del za vseučilišno knjižnico, v posebno komisijo so bili imenovani najvidnejši bibliotekarji. Vseučiliška komisija je obravnavala problematiko Državne študijske knjižnice, kljub temu, da posebnih sklepov ni sprejela, je začela razmišljati o revitalizaciji Državne študijske knjižnice kot univerzitetne knjižnice. Imenovana je bila podkomisija, odsek za vseučilišno knjižnico, v kateri je bil tudi A. Žigon, ki je v sedmih točkah pripravila program sanacije Državne študijske knjižnice in njene pretvorbe v univerzitetno knjižnico in ga je Vseučiliška komisija obravnavala konec julija 1919. Vendar je bila stvar zamujena, že 1. septembra 1919 je je bil objavljen Zakon o vseučilišču v Ljubljani, ustanovljena je bila Univerza v Ljubljani, vendar brez osrednje univerzitetne knjižnice. Prim. Kodrič-Dačić. Razvoj NUK, 2003, str. 88-93. Univerzitetna biblioteka v Ljubljani je potem nastala šele leta 1938, na osnovi Finančnega zakona za leto 1938-39, ki je Državno knjižnico v Ljubljani pretvoril v knjižnico univerze v Ljubljani. Prim. ibid, str. 104-105.
- 3 Po ukinitvi liceja v Ljubljani, leta 1850, je njegova knjižnica postala Študijska knjižnica za Kranjsko, leta 1919 pa je tedaj že kot Državna študijska knjižnica poleg vloge osrednje knjižnice za Slovenijo po ustanovitvi univerze v Ljubljani prevzela tudi naloge osrednje univerzitetne knjižnice; od leta 1921 pa se je imenovala Državna biblioteka. Od leta 1919 je v Državni študijski knjižnici v Ljubljani bibliotekar Joža Glonar uvedel katalogizacijo po pruskih instrukcijah iz leta 1899 (dopolnjene 1909 in 1915), kar so postopoma prevzemale tudi druge znanstvene knjižnice v Sloveniji. Strokovni kriteriji za zaposlitev v znanstvenih knjižnicah so postali zelo visoki: maloštevilni poklicni bibliotekarji so morali odtlej imeti doktorat znanosti oz. diplomu fakultete in podiplomski tečaj bibliotekarstva ali profesorski oz. strokovni izpit, za tehnično knjižničarsko delo pa so kandidati morali imeti dokončano srednjo šolo.
- 4 Med njimi Joža Glonar in Avgust Žigon.
- 5 Pravila društva so v tiskani obliki izšla leta 1932. Prim. Organizacija slovenskih bibliotekarjev, str. 5.

organizacije bibliotekarjev in njegovi predstavniki so se tudi udeleževali sestankov te organizacije v Bernu, Madridu, Haagu in Amsterdamu.

Društvo jugoslovanskih bibliotekarjev je imelo obsežen program, ki je bil v glavnem namenjen pospeševanju in razvoju bibliotekarstva, in je vseboval predvsem naslednje prednostne naloge:

- organizacija tečajev in šolanja za delo v knjižnici,
- izboljšanje položaja in napredovanje knjižničarjev,
- ustanovitev strokovnega glasila in izdajanje strokovnih publikacij,
- izboljšanje organizacije dela v knjižnicah,
- enotna katalogizacija,
- centralni katalog za vso državo,
- vpeljava obveznega izvoda,
- medknjižnična izposoja,
- ustanovitev bibliografskega zavoda itd.

Čeprav je po pravilih lahko postal reden član DBJ vsak bibliotekar, aktiven ali v pokoju, izreden član pa vsakdo, ki se zanima za bibliotekarstvo, so se v društvo dejansko včlanili le bibliotekarji znanstvenih knjižnic. V desetletnem delovanju DJB so le deloma uspeli doseči zastavljene cilje. Ni jim uspelo vzpostaviti sistema šolanja za bibliotekarje, prav tako niso uspeli ustanoviti lastnega strokovnega glasila oz. izdajati strokovnih publikacij društva. Nekateri člani slovenske sekcije so svoje članke o problemih bibliotekarstva publicirali v drugih revijah ali celo izdajali samostojne publikacije (npr. Janko Šlebinger, Joža Glonar, Janko Glazer, Avgust Pirjevec, Melitta Pivec-Stelè). Prav tako ni uspelo vzpostaviti enotnega načina katalogizacije, vsaka od glavnih knjižnic je katalogizirala po svoje. Bolj uspešni so bili v Ljubljani, kjer so že leta 1920 vpeljali nova pravila za katalogizacijo, ki so jih sprejele vse znanstvene knjižnice v Sloveniji. Šlo je za pruska pravila, ki jih je dr. Joža Glonar prikrojil za slovenske razmere. V tisku sicer niso izšla, uveljavila pa so se s priločnikom dr. Avgusta Pirjevca⁶. Društvu je uspelo razrešiti vprašanje obveznega izvoda in medknjižnične izposoje, ni pa prišlo do realizacije centralnega kataloga in bibliografskega zavoda.

Poleg tega pa je ljubljanska sekcija imela še poseben problem, ki ga ostali sekciji nista poznali, in sicer je šlo za veliko prostorsko stisko Državne bi-

6 Avgust Pirjevec je bil z novim letom 1921 imenovan za knjižničarja Državne študijske knjižnice v Ljubljani. V svojem znamenitem delu *Knjižnice in knjižničarsko delo* se v 10. poglavju z naslovom *Imenski katalog in katalogizacija* avtor med drugim zelo podrobno posveti "pruskim instrukcijam", torej pravilom za abecedne kataloge. Omenjeno delo predstavlja izreden strokovni prispevek in je prvi slovenski strokovni knjižničarski priločnik. V tisku je delo izšlo leta 1940. (Prim. *Knjižnice in knjižničarsko delo*, 1940).

blioteke. Ta je leta 1938 dobila naziv Univerzitetna knjižnica. Potrebni je bilo deset let intenzivnega angažiranja slovenskih knjižničarjev, ob podpori zlasti visokošolskih organizacij pa tudi interpelacij poslancev v parlamentu, da je Ljubljana končno le dobila monumentalno knjižnično stavbo po načrtih znamenitega arhitekta Jožeta Plečnika, v kateri se še danes nahaja jedro slovenske Narodne in univerzitetne knjižnice⁷. Ljubljanska sekcija je bila najmanjša med sekcijami DJB, saj je na začetku štela 6 članov, na koncu pa je imela 10 bibliotekarjev⁸ in sicer iz Univerzitetne knjižnice v Ljubljani, Knjižnice Narodnega muzeja v Ljubljani in Študijske knjižnice Maribor.

Nerešen problem je ostal tudi status knjižničarjev. Ker zakona o knjižnicah ni bilo, se je razvrstitev in napredovanje izvajalo po določenih splošnega zakona o uradnikih⁹. Zato so si člani DBJ intenzivno prizadevali za sprejem ustreznega knjižničarskega zakona, se sami pri tem močno angažirali, vendar jih je prehitela vojna in njihovo delo na koncu ni bilo kronano z uspehom¹⁰. Na tistih področjih, kjer so bili člani bibliotekarske organizacije v svojih prizadevanjih odvisni od lastnih sil, so bili v večini primerov uspešni. Drugače pa je bilo, če je bil uspeh odvisen od državnih oblasti. Zgoraj navedeni primer je le eden od mnogih. Zelo pomembno pa je, da so člani vseh treh sekcij med seboj iskreno sodelovali in si prizadevali za skupne cilje¹¹.

Vojna je imela hude posledice za slovensko knjižničarstvo. Iz Študijske knjižnice Maribor je bila odpeljana večja količina knjig, na streho velike čitalnice Narodne in univerzitetne knjižnice se je zrušilo letalo in v požaru je bilo uničeno več kot 60.000 knjig, v glavnem referenčne literature, periodika, dragocene knjižnične evidence¹². Vojna pa je zahtevala tudi velik krvni davek med slovenskimi bibliotekarji, saj so trije eminentni

7 Prostorska stiska sedanje NUK se v radikalnejši obliki izkazuje že vsaj štiri desetletja.

8 Od leta 1931 so bili člani ljubljanske sekcije dr. Joža Glonar, dr. Avgust Pirjevec, dr. Melitta Pivec-Stelč, dr. Josip Puntar, dr. Joža Rus in dr. Janko Šlebinger, od leta 1932 Janko Glazer, od leta 1933 dr. Rajko Ložar, od leta 1938 Cene Kranjc, od leta 1940 pa dr. Valter Bohinec. Prim. Organizacija slovenskih bibliotekarjev, str. 7.

9 V uvrstitev v I. kategorijo – bibliotekarje je bila po splošnem uradniškem zakonu potrebna dokončana fakulteta, za II. kategorijo – knjižničarje je bila potrebna srednja šola, za uvrstitev v III. kategorijo – služitelje pa osnovna šola. Pred 1. svetovno vojno je bilo na slovenskem ozemlju za bibliotekarje predpisano absolviranje Zavoda za avstrijsko zgodovino, po tem zakonu pa je zadoščal profesorski izpit, ki ga je šele tik pred 2. svetovno vojno zamenjal strokovni izpit.

10 Prvi osnutek knjižničarskega zakona je bil pripravljen že leta 1932, vendar je zbudil ogorčenje med bibliotekarji, saj je prevladovalo mnenje, da snovalci osnutka zakona knjižnic sploh niso poznali. Sledila so dolgotrajna usklajevanja znotraj sekcij DBJ, usklajeno besedilo je obležalo na prosvetnem ministrstvu, ko pa je bilo tik pred podpisom, je padla takratna vlada in zgodilo se ni nič. Prim. Organizacija slovenskih bibliotekarjev, str. 7.

11 Vendar pa je pri tem vseeno treba opozoriti na zelo resno motnjo v dobrih odnosih med sekcijami, ki je na koncu pravzaprav pripeljala do uničenja DBJ. Leta 1940 so ustanovili samostojno Hrvaško bibliotekarsko društvo. To je bila politična poteza, znamenje bodoče NDH, vojna pa je preprečila vsak nadaljnji razvoj. Prim. Organizacija slovenskih bibliotekarjev, str. 8.

12 Podrobneje o tem glej Kodrič-Dačić, Univerzitetna biblioteka v Ljubljani, str. 171-173.

slovenski bibliotekarji v njej izgubili življenje¹³.

DRUŠTVO BIBLIOTEKARJEV SLOVENIJE

Po končani 2. svetovni vojni je bila prva in najpomembnejša naloga slovenskih knjižničarjev ponovna vzpostavitev organizacije in mreže slovenskih knjižnic, strokovnega dela in medsebojne povezave knjižničarjev. Že decembra 1946 je Ministrstvo za prosveto LR Slovenije v Ljubljani organiziralo konferenco knjižničarjev iz vse Slovenije, na kateri je prišla do izraza tudi težnja po ustanovitvi društva slovenskih knjižničarjev, v okviru katerega bi lahko reševali svoje strokovne in stanovske težave, izmenjevali izkušnje ter aktivno sodelovali pri razvoju stroke. Izbran je bil iniciativni odbor¹⁴, ki je pripravil vse potrebne formalnosti.

Ustanovni občni zbor Društva bibliotekarjev Slovenije je bil sklican dne 21. decembra 1947 v dvorani Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. S svojo prisotnostjo ga je počastil tudi pomočnik ministra za prosveto, ki je sporočil, da je notranje ministrstvo predložena društvena pravila potrdilo, zbor pa je nato pravila sprejel in izvedel volitve. Za prvega predsednika nove strokovne organizacije slovenskih knjižničarjev je bil izvoljen dr. Mirko Rupel, takratni ravnatelj Narodne in univerzitetne knjižnice¹⁵.

Prva pravila delovanja društva so kot prioriteto nalogo določala pospeševanje strokovnih interesov bibliotekarjev in bibliotekarstva v Sloveniji, še zlasti z izdajanjem publikacij, sodelovanje z drugimi bibliotekarskimi društvi v Jugoslaviji in ustanovitev zveze teh društev ter sodelovanje s sorodnimi društvi v tujini. člani društva so lahko postali knjižničarji znanstvenih in ljud-

13 Dne 9. maja 1943 so Avgusta Pirjevca, takratnega vodjo rokopisnega oddelka v novi knjižnični stavbi takratne Državne študijske knjižnice zaradi sodelovanja v OF italijanski vojaki odvedli v tržaške zapore in nato v internacijo v Montenotte pri Savogni, po zlomu Italije pa so ga Nemci odpeljali v Dachau in nato v Mauthausen, kjer je dne 9. decembra 1943 umrl v taborišču Gusen. Avgust Žigon je kot naključna žrtev padel pod streli italijanske patrolje v Ljubljani dne 15. julija 1941. Joža Rus je bil od leta 1924 bibliotekar Državne biblioteke, leta 1944 so ga aretirali Nemci in odpeljali v koncentracijsko taborišče Dachau in potem še v Buchenwald, kjer je umrl 25. 3. 1945.

14 Člani iniciativnega odbora so bili Dušan Ludvik, Melitta Pivec-Stelč iz Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani ter Vasilij Melik iz Historičnega inštituta ljubljanske univerze. Odbor je sestavil tudi predlog društvenih pravil in jih 20. novembra 1947 predložil v potrditev ministrstvu za prosveto LRS. Potem, ko je dne 24. novembra 1947 ministrstvo sporočilo svoje načelno soglasje k predlogu, je dne 28. novembra iniciativni odbor pri ministrstvu za notranje zadeve LRS vložil formalno prošnjo za dovoljenje, da se ustanovi društvo slovenskih knjižničarjev. Pod formalni predlog so se podpisali: Valter Bohinec, Jakob Dolenc, Vida Gaspari-Tausig, Alfonz Gspan, Pavle Kalan, Vasilij Melik, Mirko Rupel, Melitta Pivec-Stelč. Prim. Organizacija slovenskih bibliotekarjev, str. 8-9. Če se nekoliko bolj posvetimo časovnemu okviru poteka te procedure, nas utegne začuditi dejstvo, da se je ves ta postopek odvil v izredno kratkem času. Državna uprava takrat še ni imela računalniško podprtega poslovanja.

15 Ostali člani odbora so bili Janko Glazer – podpredsednik, Vida Gaspari-Tausig – tajnica, Pavle Kalan – blagajnik, Roza Mencin, Milan Šega in Mara Šlajpah – člani, Božo Komelj in Leopold Šmalc pa člana nadzornega odbora. Mirko Rupel je bil predsednik društva do leta 1956.

skih knjižnic ter vsi, ki jih knjižničarstvo zanima. Pravila so predvidevala tudi ustanovitev sekcije za znanstvene knjižnice in sekcije za ljudske knjižnice.

Društveni odbor je že v januarju leta 1948 začel z delom¹⁶. Po začetnih razgovorih o organizacijskih vprašanjih in akcijah za pridobivanje članstva¹⁷ se je društvo začelo ukvarjati s strokovno problematiko. Navezali so stike z bibliotekarskima društvoma iz Zagreba in Beograda, osrednja strokovna vprašanja, s katerimi so se v tem času ukvarjali, pa so bila vzpostavitev enotnih katalogizacijskih pravil, centralnega kataloga, decimalne klasifikacije, bibliografije in organizacije strokovnih tečajev. Že leta 1948 je bil izbran uredniški odbor bodočega strokovnega glasila¹⁸, ki naj bi izhajalo dvome-sečno in bi se imenovalo "Slovenski knjižničar". Uredniški odbor je že zbral in izbral prispevke, natis pa naj bi omogočila finančna podpora prosvetnega ministrstva. Vendar pa do natisa potem ni prišlo, in sicer iz čisto banalnega razloga – v težkih povojnih časih Državna založba Slovenije, ki naj bi opravila natis, ni imela na razpolago dovolj papirja. Zato se je društveni odbor lotil novega podviga, načrtovali so izdajo enkratne publikacije, v kateri bi popisali vse slovenske knjižnice, v zvezi s tem so pridobili ustrezno soglasje statističnega urada za natis posebnega obrazca, s pomočjo katerega naj bi knjižnice poročale o svojem stanju na dan 31. december 1949¹⁹.

Člani odbora so tudi sestavili program za trimesečni knjižničarski tečaj, za katerega je dala pobudo Ljudska prosveta Slovenije ter sodelovali pri oblikovanju učnega načrta za bibliotekarski tehnikum, ki naj bi ga ustanovili prav tako na pobudo Ljudske prosvete Slovenije. Zaradi izredno velikih potreb po strokovnem usposabljanju za delo v knjižnici se je društveni odbor pri tem močno angažiral.

Vsekakor pa je bila najbolj odmevna društvena akcija v letu 1949 priprava in izvedba ustanovnega kongresa Zveze bibliotekarskih društev Jugoslavije²⁰. Na ustanovnem kongresu, ki je bil v času med 23. in 25.

16 Pravno veljavo je društvo dobilo 17. aprila 1948, ko je ministrstvo za notranje zadeve SRS izdalo ustrezno odločbo. Prim. Organizacija slovenskih bibliotekarjev, str. 9.

17 Odbor je v letu 1948 izvedel akcijo in uspel v društvo vključiti 75 knjižničnih delavcev.

18 Za člane uredniškega odbora nesojenega glasila "Slovenski knjižničar" so bili izbrani: Alfonz Gspan, Roza Mencin, Bogo Pregelj in Leopold Šmalc. Prim. Organizacija slovenskih bibliotekarjev, str. 10.

19 Za izvedbo akcije in pripravo publikacije je bil izvoljen nov uredniški odbor, ki so ga sestavljali Alfonz Gspan, Dušan Ludvik, Roza Mencin, Melitta Pivec-Stelè in Bogo Pregelj.

20 Iniciativni odbor za ustanovitev Zveze bibliotekarskih društev Jugoslavije se je sestel v Beogradu, udeležil se ga je Mirko Rupel. Za zastopnika Društva bibliotekarjev Slovenije v tem odboru sta bila izbrana Mirko Rupel in Roza Mencin. Za kraj ustanovnega kongresa je bila izbrana Ljubljana, Društvo bibliotekarjev Slovenije pa je moralo prevzeti vso tehnično organizacijo, pri čemer sta mu materialno pomagala ministrstvo za prosveto in LRS in Ljudska prosveta Slovenije. V sodelovanju z iniciativnim odborom je bil pripravljen tudi delovni program kongresa ter organizirane kulturne prireditve in izlet v Vrbo in na Bled.

septembrom 1949 v Ljubljani, je slovenske knjižničarje zastopalo devet delegatov Društva bibliotekarjev Slovenije²¹, dr. Rupel je postal eden od podpredsednikov zveze. Slovensko društvo je intenzivno sodelovalo z zvezo, predlagalo je vrsto tematskih področij, o katerih naj bi razpravljali na prihodnjih strokovnih posvetovanjih zveze²². Prav tako se je dr. Rupel udeležil konference v Beogradu, ki jo je organiziral Bibliografski inštitut FLRJ, na kateri so razpravljali o enotni katalogizaciji, o decimalni klasifikaciji in o ustanovitvi republiških centralnih katalogov²³, sprejeli pa so tudi sklep o ustanovitvi komisije za decimalno klasifikacijo, ki naj bi zasedala v Ljubljani. Zveza se je vključila tudi v mednarodno knjižničarsko združenje IFLA in na ta način postala prisotna tudi v mednarodnem knjižničarskem okolju.

Intenzivno delovanje društva v letu 1949 je bilo kronano še z občnim zborom društva dne 18. decembra 1949, tretjim po vrsti, ki je bil hkrati tudi strokovno posvetovanje slovenskih knjižničarjev²⁴.

Zbiranje gradiva za pripravo pregleda o knjižnicah na Slovenskem je bila ena najpomembnejših nalog društva v letu 1950. Stroka se je želela postaviti na trdne temelje, zato je bila takšna izhodiščna ocena stanja, s kakšnimi viri razpolagajo, preprosto nujna. Vendar pa je bila to v času reorganizacije in združevanja takratnih ljudskih knjižnic precej težka naloga, podatke je bilo težko zbrati tudi zaradi nerednega poročanja²⁵. Ker društvo ni uspelo v svojih prizadevanjih za ustanovitev srednje bibliotekarske šole²⁶ so toliko več sil posvetili sodelovanju pri pripravi in izvedbi strokovnih tečajev. V Narodni in univerzitetni knjižnici je bil v letu 1950 organiziran večmesečni tečaj za nižje bibliotekarje, ki je bil zamišljen kot priprava za

21 Delegati slovenskega knjižničarskega društva so bili Janko Glazer iz Maribora, Alfonz Gspan iz Ljubljane, Zlatko Deniša iz Celja, Ludvik Erjavec iz Kranja ter Roza Mencin, Mirko Rupel, Mara Šlajpah in Leopold Šmalc iz Ljubljane. Uvodni referat z naslovom "Naše bibliotekarstvo in Zveza društev bibliotekarjev Jugoslavije" je imel dr. Mirko Rupel.

22 Društvo je predlagalo, naj bi se na prvih strokovnih posvetovanjih obravnavala vprašanja o izobraževanju bibliotekarskih kadrov, o uredbah in predpisih za prve znanstvene, študijske in ljudske knjižnice, o financiranju ljudskih knjižnic, o centralnem katalogu, o bibliografiji, o zameni z inozemstvom, o pravilih za katalogizacijo, o tehnični opremljenosti knjižnic ter o prostorih in stavbah za knjižnice. Prim. Organizacija slovenskih bibliotekarjev, str. 11.

23 Republiški centralni katalog je bil v Narodni in univerzitetni knjižnici vzpostavljen leta 1961. Prim. Rupel, 1961, str. 39.

24 Predstavljeni so bili trije referati in sicer je Bogo Pregelj govoril o vzgojnih nalogah knjižničarjev, Roza Mencin o ljudskih knjižnicah, Alfonz Gspan pa o zaščiti knjig in rokopisnih zbirk. V drugem delu posvetovanja je predsednik društva Mirko Rupel poročal o delu društva v preteklem letu, med naloge društva v prihodnjem obdobju pa so zapisali izdelavo spomenice o stanju knjižničarstva v Sloveniji in njeno predložitev prosvetnim oblastnim organom, skrb za šolanje knjižničarjev, zbiranje gradiva za informativni pregled o knjižnicah v Sloveniji, izdajo publikacije o delu knjižničarja v ljudski knjižnici, utrjevanje mreže ljudskih knjižnic ter organiziranje strokovnih predavanj.

25 Iz zbranih podatkov naj bi pripravili posebno publikacijo, za njenega urednika je bil izbran Josip Rijavec.

26 Načrti za ustanovitev srednje bibliotekarske šole so bili integralni del programa tako slovenskega društva kot tudi jugoslovanske Zveze. Za slovensko bibliotekarsko šolo so že imeli pripravljen program in izbrane predavateljce.

polaganje strokovnega izpita²⁷. Člani društva pa so kot predavatelji sodelovali tudi na trimesečnem tečaju za ljudske knjižničarje in na 14-dnevnem tečaju za delo v sindikalnih knjižnicah²⁸. V okviru društva je v tem letu prišlo do pomembnih organizacijskih sprememb, ki so imele namen zagotoviti še bolj učinkovito strokovno delovanje društva, že v marcu je bila ustanovljena republiška sekcija za ljudske knjižnice²⁹, kot odgovor na zelo občutno pomanjkanje strokovno usposobljenih kadrov v knjižnicah pa so na posvetovanju v maju istega leta ustanovili še šest strokovnih komisij, ki so dobile nalogo pripraviti gradiva in izdelati pravila za strokovno delo na svojih delovnih področjih³⁰. V tem letu je bilo organizirano eno republiško in eno zvezno posvetovanje³¹.

Poleg sekcije se je tudi društveni odbor veliko ukvarjal s problematiko ljudskih knjižnic in je kot pogoj za njihov razvoj prepoznal potrebo po strokovnem dvigu kadrov in izboljšanju materialnih pogojev dela. Slovensko društvo se je zavzemalo tudi za zakonsko ureditev knjižničarstva, predlagalo je, da zveza pripravi plenarno razpravo o novi uredbi o bibliotekarski stroki, posredovalo je pripombe na načrt uredbe o znanstvenih in strokovnih knjižnicah, v njih se je zavzemalo za izenačitev bibliotekarjev z drugimi uslužbenci prosvetno-znanstvene stroke³².

Kljub veliki želji do izida strokovnega glasila, v tem letu še ni moglo priti. Po tehtnem premisleku so člani odbora prišli do spoznanja, da je pravzaprav bolje, če glasilo še ne izide, ker je še premalo ljudi, ki bi se intenzivno

27 Na osnovi gradiva za predavanja so bila izdana tudi skripta, ki so služila kot učni pripomoček za posamezna strokovna področja, pripravili so jih naslednji bibliotekarski strokovnjaki: Valter Bohinec – "Zgodovina knjižnic", Gregor Čremošnik – "Paleografija", France Dobrovoljc – "Bibliografija", Bogo Pregelj – "Organizacija ljudskih knjižnic in metode dela v njih". Kot priročnik za delo v ljudskih knjižnicah pa je izšla brošura "Delo knjižničarja v ljudski knjižnici", ki jo je pripravil Bogo Pregelj. Kakšno je bilo zanimanje zanjo nam priča podatek iz kataloga NUK, da je brošura že v istem letu doživela drugo predelano in dopolnjeno izdajo.

28 Prim. Organizacija slovenskih bibliotekarjev, str. 13.

29 Za predsednico sekcije je bila izbrana Roza Mencin, ki je tudi sicer skupaj s predsednikom društva Ruplom redno sodelovala tudi pri delu Zveze društev bibliotekarjev FLRJ. Na predlog slovenskega društva je na plenarnem sestanku zveze v februarju 1950 potekala razprava o problematiki ljudskih knjižnic, na pobudo Mencinove pa je bila tudi ustanovljena zvezna sekcija za ljudske knjižnice, njeno vodstvo je prevzela predlagateljica. Prim. ibid.

30 Te komisije so bile: komisija za centralni katalog, ki jo je vodil Bogo Pregelj, komisija za izpopolnitev abecednega imenskega kataloga pod vodstvom Melitte Pivec-Stelč, komisija za abecedni stvarni katalog – vodja Leopold Smalc, komisijo za atlante in zemljevide je vodil Valter Bohinec, komisijo za grafične zbirke Bogo Pregelj, komisijo za muzikalije pa Ludvik Zepič.

31 Prvo, republiško posvetovanje je bilo organizirano 5. maja, predstavljena je bila problematika ljudskih knjižnic, o kateri je govorila Roza Mencin, Vlado Novak o zidanju bibliotekarskih stvab, Bogo Pregelj pa je predaval o tipiziranem pohištvu, tehnični opremi in materialu ter preskrbi knjižnic s knjigami, svoj referat pa je imel tudi Mirko Rupel, ki je govoril o centralnem katalogu in knjižničarskih kadrih. Zvezno posvetovanje je bilo organizirano v Novem Sadu.

32 Podatek je zanimiv tudi v luči sedanjih dogajanj v zvezi s sprejemanjem pravilnika o napredovanju v bibliotekarski stroki. Leta 1951 društvo kljub velikim prizadevanjem na tem področju ni bilo uspešno, uzakonitev novih predpisov je bila odložena.

ukvarjali z bibliotekarstvom in bi lahko skrbeli za dostojno strokovno raven lista³³. Zato pa so si člani še toliko bolj prizadevali, da ne bi prišlo do ukinitve glasila slovenskih založb "Slovenski knjižni trg", saj je ta publikacija predstavljala edino vodilo ljudskim knjižničarjem po sodobnem knjižnem trgu. Dosegli pa so celo, da je to glasilo obdržalo redno objavljanje tekoče slovenske bibliografije. Tudi pripravam pisnih prispevkov se niso odrekli. Za publikacijo o prvem kongresu jugoslovanskih bibliotekarjev so pripravili pregled razvoja knjižnic na Slovenskem in pregled društvenega dela v preteklem obdobju³⁴, Ministrstvu za znanost in kulturo LRS so izročili spomenico o aktualnih problemih slovenskega knjižničarstva, mednarodni knjižničarski organizaciji IFLA so posredovali podatke o slovenskih bolnišničnih knjižnicah, za zvezo pripravili referat o delu slovenske bibliografije do konca leta 1949³⁵, zbirali so prispevke za zbornik strokovnih razprav, ki ga je pripravljala zveza - pravzaprav kar neverjetni dosežki in velika zagnanost mlade strokovne organizacije, ki si je zadala nalogo dvigniti strokovno raven slovenskega knjižničarstva. V istem letu so tudi prvič v svoji zgodovini izdali članske izkaznice za svojih 136 članov³⁶.

Leta 1951 je slovensko knjižničarstvo proslavljalo 400-letnico izida prve slovenske knjige. Društvo bibliotekarjev je ta jubilej proslavilo delovno, z izidom publikacije "Slovenske knjižnice", prvega slovenskega pregleda ljudskih, strokovnih in znanstvenih knjižnic³⁷. Priročnik je zajel vse takratne

33 Prim. Organizacija slovenskih bibliotekarjev, str. 14.

34 Pripravila Melitta Pivec-Stelč.

35 Referat je pripravila Štefka Bulovec.

36 Prim. Organizacija slovenskih bibliotekarjev, str. 14.

37 Za izid publikacije se je društveni odbor odločil že leta 1949, na ta način so želeli dostojno proslaviti jubilejno leto slovenske tiskane besede. Priročnik naj bi podal pregledno sliko stanja slovenskega knjižničarstva, poleg svojega jubilejnega namena naj bi imel tudi svojo praktično vrednost. To je bila prva društvena samostojna publikacija te vrste, zajela je celotno slovensko knjižničarstvo. Pred tem je sicer izšlo nekaj del te vrste, vendar pa nobeno od njih ni zajelo celotnega slovenskega knjižničarstva. Med njimi omenimo studijo Franceta Kidriča "Biblioteški problem in univerza", v kateri je avtor podal načrt za smotno delo naših knjižnic in prvi celoviti pogled na naše vodilne knjižnice, vsekakor pa je treba omeniti tudi dotedanji najpomembnejši in najpopolnejši poskus praktične statistike slovenskih knjižnic, ki ga je objavila Melitta Pivec-Stelč leta 1932 in 1933 v Glasniku Muzejskega društva pod naslovom "Naše knjižnice". Ob tem ne smemo prezreti že omenjenega priročnika Avgusta Pirjevca "Knjižnice in knjižničarsko delo". Gradivo za publikacijo "Slovenske knjižnice" sta uredila Josip Rijavec in Marija Zidar. Osnovni namen obeh urednikov je bil pripraviti priročnik, ki bo dal kolikor mogoče točno sliko takratnega stanja slovenskih knjižnic. Poleg tega pa je imel priročnik še druge ambicije: bibliotekarjem naj bi pomagal kot strokovni pripomoček pri njihovem poklicnem delu; drugim znanstvenim in kulturnim delavcem, še zlasti tistim, ki so zadolženi za kulturni razvoj, naj bi podal pregled stanja in razvoja slovenskega knjižničarstva ter jim pomagal pri smotnem ukrepanju in odločanju o kulturi in prosveti; širši slovenski kulturni javnosti pa naj bi predstavil skromen dokaz visoke stopnje slovenskega knjižničarstva. Društvo bibliotekarjev Slovenije je k zbiranju podatkov pristopilo sistematično, že v teku zime 1949/50 so poslali vprašalne pole na vse razpoložljive naslove slovenskih knjižnic, ustanov, uradov, podjetij, društev in organizacij, poleg tega so v dnevnem časopisju nekajkrat objavili pozive na vse knjižnice s prošnjo, naj pošljejo podatke, ki so jih potrebovali za pripravo priročnika. Odziv odgovornih knjižničarjev sicer ni bil vedno tak, kot so pričakovali, podatki so prihajali počasi, potrebne so bile številne urgence. Prim. Slovenske knjižnice, str. 5-6. Vsaka podobnost z izkušnjami pri sodobnem zbiranju statističnih podatkov je verjetno zgolj naključna. Na najslabši odziv so naleteli pri šolskih knjižnicah, zlasti pri knjižnicah osnovnih šol, precej boljši je bil odziv pri ljudskih knjižnicah, pri znanstvenih in strokovnih knjižnicah pa so z nekaj izjemami dobili popolno sliko. Prim. Slovenske knjižnice, 1951, str. 7.

pomembne knjižnice z vsemi osnovnimi podatki. Načelno so upoštevali samo tiste knjižnice, ki so imele vsaj 100 knjig, razen šolskih, kjer so upoštevane knjižnice z več kot 50 knjigami. Zaradi neizoblikovane strokovne terminologije s področja klasifikacije knjižnic po vrstah so knjižnice razdelili na dve osnovni vrsti, in sicer so v prvo skupino uvrstili znanstvene in strokovne knjižnice, v drugo pa ljudske knjižnice³⁸. Razdelitev knjižnic v pregledu sledi takratni upravni ureditvi LRS, knjižnice so urejene najprej po okrajih, nato pa še po posameznih krajih, ki so razvrščeni po abecednem redu. Za lažje iskanje služi indeks na koncu publikacije, dodana pa sta še dva statistična pregleda: prikaz števila knjižnic in knjig po okrajih in v celi republiki ter podrobnejši pregled ljudskega knjižničarstva.

Začetno obdobje prvih treh let delovanja mladega društva smo nekoliko podrobneje pregledali iz več razlogov. Prvi razlog je nedvomno neverjetna intenzivnost dogajanja in neverjetni dosežki, v kratkih treh letih so uspeli društvo od ideje pripeljati do upoštevanega partnerja v odnosih z nosilci javnih funkcij. Strokovno delo v knjižničarstvu se je odvijalo znotraj društva, pripravljali so se priročniki, izvajalo strokovno usposabljanje knjižničarjev, ustanovili so sekcijo in komisije, sodelovali v Društvu bibliotekarjev Jugoslavije, imeli stike z IFLA-o, knjižnična dejavnost se je postavljala na nove temelje. Velika strokovna avtoriteta posameznikov, ki so se kot člani društva nahajali tudi v vlogi eminentnih strokovnjakov na svojih delovnih mestih v knjižnicah, pomanjkanje priročnikov in priporočil za strokovno delo, velika želja po napredku stroke in sposobnost sodelovanja so značilnosti obdobja, ko se je stroka morala napajati od znotraj - od tod tako pomembna vloga društva ter njegovih sekcij in komisij.

Tudi v naslednjih letih se je glavno strokovno delo društva odvijalo v okviru strokovnih komisij in sekcij, pripravljali so se strokovni priročniki in navodila, število komisij in sekcij je postopoma naraščalo. Od 1. aprila 1953 dalje je moralo društvo prevzeti tudi sindikalne funkcije, sledila je nova organizacijska oblika društva. Na občnem zboru dne 7. februarja 1954 so sprejeli nova društvena pravila, člani upravnega odbora so bili tudi vod-

38 O težavnosti klasifikacije knjižnic po vrstah in tipih pričajo oznake za posamezne vrste knjižnic, ki jih srečujemo v priročniku. Knjižnice so v njem poimenovane kot arhivalna, bolniška, dijaška, ljudska, menzalna, mladinska, pionirska, priročna, prosvetna, redakcijska, sindikalna, strokovna, šolarska, študentovska, študijska, učiteljska, upravna, zdravniška, znanstvena, pa tudi samo knjižnica. Merilo za uvrščanje v eno od obeh glavnih skupin je tako bila dejanska funkcija posameznih knjižnic in sicer znanstveno-strokovna ali pa splošno-izobraževalna. Tako so pri šolskih knjižnicah učiteljske knjižnice uvrstili med strokovne knjižnice, šolarske, dijaške in študentovske pa med ljudske, t.j. splošno-izobraževalne. Prim. *ibid.*, str. 8.

je strokovnih sekcij³⁹. Poleg republiškega odbora je v Ljubljani delovala še samostojna sindikalna podružnica, ki je imela priključeno skupino v Celju, druga sindikalna podružnica pa je imela sedež v Mariboru, aktivno pa se je društvo vključevalo tudi v razprave o osnutkih knjižničarske zakonodaje. Društvo je 1. aprila 1954 sklicalo javno posvetovanje o stanju slovenskega knjižničarstva⁴⁰, ki so se ga poleg knjižničnih delavcev udeležili tudi zastopniki prosvetnih oblastnih organov, političnih forumov, sindikatov in drugih organizacij, gradivo in zapisnik posvetovanja so posredovali odboru za prosveto, ki je pripravljal zakon o ljudskih knjižnicah. Takšnih intervencij s strani društva v zvezi, zaradi potrebe po knjižničarskem zakonu, tako zveznem kot tudi republiškem, je bilo še veliko, preden je prišlo do sprejema zakona. Zahtevno delo s pripravo različnih pravilnikov za strokovno delo v knjižnicah je zaposlovalo knjižničarske strokovnjake⁴¹, poleg strokovnega dela pa se je društveni odbor močno angažiral tudi pri sindikalni dejavnosti ter pri uvajanju družbenega upravljanja v knjižnice. Sodelovali so tudi pri akcijah zveze, sodelovali z društvi iz ostalih republik, usklajevali pravilnike na zvezni ravni ter si neuspešno prizadevali za dvig gmotnega stanja knjižničarstva in knjižničarjev.

V začetku leta 1957 je društvo izdalo prvo številko svojega strokovnega glasila "Knjižnica"⁴², na katerega še danes s ponosom gledamo kot na osrednje glasilo slovenskih knjižničarjev. Prvi člani uredniškega odbora so bili vodje društvenih sekcij, za odgovornega urednika pa je bil izbran Maks Veselko⁴³. V društvu je prišlo do organizacijske spremembe, poleg ljubljanske in mariborske podružnice društva je bila ustanovljena nova podružnica DBS v Celju⁴⁴.

39 V tem času je društvo imelo že tri sekcije: sekcijo za znanstvene knjižnice, ki jo je vodil Dušan Kermavner, sekcijo za ljudske knjižnice je vodil Bogo Pregelj, sekcijo za bibliografijo pa Janez Logar. Branko Berčič je postal tajnik društva (do aprila 1956).

40 Glavni referat na posvetovanju je imela Mara Šlajpah, v njem je izčrpno prikazala razvoj, stanje in potrebe našega ljudskega knjižničarstva.

41 V teku so bile priprave in preverjanja pravilnika za abecedni stvarni katalog, zbirali so gradivo za novo izdajo abecednega imenskega kataloga, posebej so se ukvarjali s problematiko korporativnih spisov, objavljali gradiva s tečajev za bibliotekarske pripravnike, obravnavali predlog pravil za popis bibliografij ter strokovna vprašanja v zvezi s knjižničarskim zakonom, knjižničarskim centrom, svobodnim pristopom, izposojnino itd.

42 V uvodnem nagovoru bralcev pod naslovom "Ob začetku", se uredništvo obrača na bralce in pojasnjuje razloge za zamudo pri izidu prve številke z naslednjimi besedami: "Vprašanje našega glasila je že stara zadeva in se dejansko vleče že prav od ustanovitve Društva bibliotekarjev Slovenije. Razlogov za odlašanje je bilo veliko – finančnih, tehničnih, pomanjkanje sodelavcev in podobno. Kaže pa, da je glavni razlog vendarle v nas samih, v nezadostni vnemi in požrtvovalnosti za napredek slovenskega bibliotekarstva, zlasti pa za napredek in razvoj naše strokovne organizacije." (Prim. Knjižnica, 1 (1957)1, str. 3). Ob tem uvodu se mi zastavlja nekaj neprijetnih vprašanj, vezanih na aktualne razmere našega bibliotekarskega okolja. Prva številka prvega letnika je bila skromna po obsegu, vsega skupaj 35 strani, natipkanih na malo boljšem pisalnem stroju in razmnoženih v ELES, Ljubljana. Vendar pa se je bilo Društvo bibliotekarjev Slovenije "... ne glede na težave in zapreke, odločilo, da začne z izdajanjem svojega glasila, pa čeprav za sedaj v zelo skromni obliki. Prepričani pa smo, da se bo postopoma iz te skromne publikacije razvila ugledna in pomembna revija, ki bo v skladu z vlogo in pomembnostjo našega bibliotekarstva." Prim. ibid. Imeli so prav.

43 Aprila 1958 je novi urednik Knjižnice postal Branko Berčič.

44 Leta 1959 se jim je pridružila še podružnica na Ravnah.

Število članov društva se je v desetih letih povečalo za štirikrat, v tem letu je društvo imelo že 319 članov. V jeseni leta 1957 pa je začela delovati tudi enoletna šola za knjižničarje in arhivarje, za ustanovitev katere ima veliko zaslug tudi DBS, pouk knjižničarstva pa je bil sprejet v program učiteljsšč.

Posebej je v tem času treba omeniti delo sekcije za ljudske knjižnice, ki si je skupaj z Društvom prijateljev mladine in Pionirsko knjižnico iz Ljubljane prizadevala za ustanovitev posebnih pionirskih knjižnic in mladinskih oddelkov v vseh večjih slovenskih krajih. Nastale so pionirske knjižnice v Mariboru, Murski Soboti in Celju ter mladinski oddelki na Ptujju. Izdelani so bili načrti za potujoče knjižnice za oskrbovanje oddaljenih krajev občine s knjigami v posebej narejenih kovčkih. Poleg tega si je sekcija prizadevala za izboljšanje strokovnega dela v ljudskih knjižnicah, na njeno pobudo je bila ustanovljena tudi posebna inštruktorska skupina pri Občinskem ljudskem odboru za Ljubljano, ki je imela nalogo pripraviti pregled stanja občinskih knjižnic, nuditi neposredno strokovno pomoč ter organizirati v občinskih središčih krajše tečaje za usposabljanje knjižničarjev amaterjev.

Kljub intenzivnemu strokovnemu delu in vidnim uspehom se je društveni odbor srečeval tudi s težavami stanovskega značaja, ki so nastopale zaradi dvojne funkcije društva, torej strokovne in sindikalne. Zaposlovalo jih je nerešeno vprašanje napredovanja bibliotekarskih delavcev, neurejenost pri plačah, družbeno upravljanje v knjižnicah itd. Čeprav je knjižničarstvo vse bolj pridobivalo na pomenu, je izvajanje sindikalne funkcije zoževalo strokovne dejavnosti društva, zato je bila ločitev društva od sindikata, ki se je leta 1958 ponovno združil z večjo organizacijo prosvetnih delavcev pravo olajšanje, upravni odbor se je lahko ponovno usmeril na delo za napredek stroke in strokovno usposabljanje kadrov⁴⁵. Pomemben dogodek je bil v začetku decembra 1958, ko je društvo sodelovalo na dvodnevnem posvetu o organizacijski in strokovni problematiki slovenskih ljudskih knjižnic, ki ga je priredil svet za kulturo in prosveto LRS. Na posvetovanju so bili sprejeti pomembni sklepi, ki so dolgoročno vplivali na organizacijo in poslovanje knjižnic, med drugimi je bila postavljena tudi zahteva, da se pri NUK ustanovi centralni katalog knjižnic LRS.

45 Društvo je razvijalo mednarodno sodelovanje in izmenjavo strokovnjakov, sekcija za znanstvene knjižnice je pripravljala rokopis za abecedni imenski katalog, proučevala zgodovino važnejših slovenskih knjižnic, pripravljala predpise za strokovne izpite, sodelovala pri pripravi pravilnika za medbibliotečno izposajo, za potrebe knjižničarske šole je izšel priročnik Alfonza Gspana "Konzerviranje in restavriranje bibliotečnega in arhivskega gradiva".

Leto 1959 je bilo leto izredno dinamičnega razvoja društva. Ker so sindikalne funkcije društva odpadle, je bilo treba pripraviti nova društvena pravila in delo prilagoditi novim razmeram. Po reorganizaciji je društvo imelo štiri podružnice (v Ljubljani, Celju, Mariboru in na Ravnah) in deset poverjeništev (v Kranju, Novem mestu, na Jesenicah, v Murski Soboti, Brežicah, Kopru, Novi Gorici, Tolminu in na Vrhniki). Sprejet je bil sklep, da bodo odslej občni zbori društva jeseni in ne več spomladi, kot doslej, spomladi pa bodo organizirali razširjeno sejo ali plenum društva⁴⁶. Potreba po rednem, formalnem šolanju strokovnih kadrov je vedno bolj prihajala v ospredje, društvo je zato s sodelovanjem republiškega sveta za kulturo in prosveto izdelalo predlog za šolanje knjižničarjev na višji pedagoški šoli, pripravljen je bil predmetnik in program, vendar do realizacije načrtov še ni moglo priti.

Pomemben dogodek za razvoj in napredek knjižničarstva pa je bil oktobra leta 1961 sprejeti republiški zakon o knjižnicah⁴⁷, ki sicer ni v celoti uresničil pričakovanj slovenskih knjižničarjev in Društva bibliotekarjev Slovenije, ki si je skoraj deset let prizadevalo za ustrezen status knjižničarjev, vendar je kljub temu pomemben prispevek k uveljavljanju družbene vloge slovenskega knjižničarstva, saj je odprl nove možnosti za njegov nadaljnji razvoj.

V letu 1963 je prišlo do delne reorganizacije organov društva. Namesto sekcij za posamezne vrste knjižnic⁴⁸ so bile v okviru društva ustanovljene stalne in občasne komisije za obravnavo določene problematike bibliotekarske stroke kot celote in sicer:

- Komisija za abecedni imenski katalog
- Komisija za probleme stvarnega kataloga
- Komisija za spremljanje razvoja bibliotekarske vede doma in po svetu
- Komisija za bibliografijo
- Komisija za gradnjo in opremljanje knjižnic ter
- Komisija za šolanje bibliotekarskih kadrov.

46 Prvi tak plenum je bil maja 1960 v Ljubljani, na njem so se ukvarjali z aktualno strokovno problematiko ljudskega knjižničarstva, razpravljali o republiškem knjižničarskem zakonu, o šolanju kadrov, o strokovnih izpiti ter o založniški dejavnosti društva. Na jesenske občnem zboru društva 22. in 23. oktobra 1960 v Mariboru je bilo občnemu zboru prvič priključeno tudi strokovno posvetovanje. Koncept takšnega dogodka naj bi ustrezal vsaj dvema namenoma: širjenju strokovnih informacij o razvoju stroke in knjižničarstva pri nas in v svetu ter tudi medsebojnemu spoznavanju knjižničarjev in izmenjavi izkušenj med njimi.

47 Po večletnih pripravah in številnih projektih je bila misel na zvezni zakon o knjižnicah opuščena in izdan sklep, da se pripravijo le republiški zakoni o knjižničarstvu.

48 Sekcije društva zaradi zelo široke problematike niso mogle več zajeti vseh strokovnih problemov, s katerimi se je ukvarjalo društvo, zato so posegli po novi organizacijski shemi, ki je omogočala večjo specializacijo na posameznih področjih. Zavedati se moramo, da v tem času poleg obnovljene enoletne knjižničarske šole, ki je jeseni leta 1963 ponovno začela delovati, še ni bilo pravega formalnega izobraževanja slovenskih knjižničarjev in je večji del strokovnega dela potekal v okviru organov društva.

Poleg tega sta bili ustanovljeni tudi dve občasni komisiji in sicer Komisija za statute ter Komisija za spremljanje stanja bibliotekarstva v SRS.

Na predlog slovenskih delegatov je bila podobna reorganizacija sprejeta in izvedena tudi v Zvezi bibliotekarskih društev Jugoslavije. Osrednja področja strokovnega delovanja pa so bila v tem času:

- spremljanje in razvijanje bibliotekarske vede,
- strokovno dviganje knjižničarske službe in kadrov,
- skrb za razvoj mreže vseh vrst knjižnic,
- zaščita strokovnih in poklicnih interesov članstva,
- povezovanje in sodelovanje z Zvezo bibliotekarskih društev Jugoslavije in sorodnimi društvi.

Pomemben mejnik v razvoju slovenskega knjižničarstva pomeni uvedba rednega študija bibliotekarstva na Pedagoški akademiji v Ljubljani v študijskem letu 1964/65. Dolgoletna prizadevanja slovenskih knjižničarjev za uvedbo rednega študija knjižničarstva so bila kronana z uspehom. Pomembno vlogo pri tem so imeli tudi člani društva⁴⁹.

Vprašanje organizacijske ureditve društva je bilo aktualno še naprej in leta 1967 so na drugem plenumu v Ljubljani sprejeli dva pomembna sklepa in sicer, da se težišče dela prenese na osnovne organizacije društva in se jim v ta namen prepusti tudi večino finančnih sredstev, pridobljenih iz članarin, z drugim sklepom pa so strokovne izpite za knjižničarsko stroko prenesli na republiško matično knjižnico. Že na strokovnem posvetovanju v oktobru istega leta pa so sprejeli nov statut društva⁵⁰. DBS se s svojim članstvom posledaj ne bo več povezovalo direktno in prek svojih podružnic, ampak bodo na vseh večjih področjih ustanovljena samostojna bibliotekarska društva. Prvič so podelili čopove diplome – najvišje državno priznanje za izredne dosežke na področju bibliotekarske stroke⁵¹. Že naslednje leto so samostojna društva oblikovali v Mariboru, Ljubljani, na Gorenjskem, Primorskem in za Mežiško dolino. V Celju, Novem mestu in v Murski Soboti pa so še naprej delovale samo podružnice osrednjega društva. Uvedli so tudi nove društvene izkaznice, višina članarine pa je bila določena glede na osebne dohodke članov.

49 Komisija za šolanje bibliotekarskih kadrov, ki jo je v tem času vodil Branko Berčić, se je močno angažirala predvsem pri oblikovanju programov za redni študij bibliotekarstva na univerzi oz. pedagoški akademiji, njeni člani so sodelovali na številnih pripravljavnih sestankih in sejah ter znatno doprinesli k uresnitvi dolgoletnih načrtov. Zanimanje za redni študij je bilo veliko, že v prvem letu se je vpisalo 26 rednih in 45 izrednih slušateljev.

50 Prim. Knjižnica, 1968, str. 154-159.

51 Prvič so bile Čopove diplome podeljene na 18. občnem zboru in strokovnem posvetovanju 13. in 14. oktobra 1967 v Celju, ko so praznovali tudi 20. obletnico društva. Dolgoletnim in najbolj zaslužnim članom so podelili 36 diplom, kar je največje število podeljenih diplom doslej.

Leta 1969 je bil v reviji Knjižnica objavljen Pravilnik o pridobivanju strokovne kvalifikacije v knjižničarstvu in program strokovnih izpitov za priznavanje kvalifikacij bibliotekarske stroke. V nekaj naslednjih letih je osrednja tema razprav koncepcija razvoja knjižničarstva v Sloveniji in priprava standardov za šolske, visokošolske in splošne knjižnice v Sloveniji.

Nova organizacijska shema pa je vsaj na začetku povzročila nekaj težav pri izvajanju društvene dejavnosti v praksi. Zapleti so se začeli že na 20. skupščini in strokovnem posvetovanju v Novi Gorici⁵² dne 7. in 8. oktobra 1971, ko so bili izraženi protesti nekaterih delegatov, ker je bil upravni odbor sestavljen le iz odbornikov iz Ljubljane in je bilo pri glasovanju vzdržanih kar 18 delegatov. Društvo bibliotekarjev Maribor je nezadovoljstvo z delovanjem republiškega upravnega odbora privedlo celo do predloga o spremembi odbora. V zvezi s tem je bil dne 5. in 6. oktobra 1972 v Velenju sklican celo 1. izredni občni zbor DBS⁵³, vendar je že pred tem Društvo bibliotekarjev Maribor predlog umaknilo, ker je na razpravi v svojem odboru prišlo do zaključka, da republiški upravni odbor dela dobro in ga ni treba spreminjati. V razpravi na izrednem občnem zboru se je izkazalo, da so predsedniki področnih društev in podružnic preveč izolirani, zaradi članov upravnega odbora samo iz Ljubljane so bili bibliotekarji iz ostalih krajev nejevoljni. Področna društva, ki niso imela svojih članov v komisijah, o njihovem delu niso bila ustrezno informirana. Razlog za tako zadrego je bil preprost in banalen – potni stroški. Zato so se dogovorili, da statuta ni treba spreminjati, spremeniti je treba prakso, torej zagotoviti večje sodelovanje "izvenljubljskih" bibliotekarjev v organih društva, za kar je bilo treba poiskati vire financiranja. Kot rešitev so predlagali, da bi seje izvršnega odbora financirala področna društva, za udeležbo pri delu strokovnih komisij pa bi ustanovili solidarnostni sklad, v katerega bi denarna sredstva prispevale knjižnice⁵⁴.

Delo komisij v tem obdobju je bilo zelo intenzivno⁵⁵, najbolj aktivna med njimi, komisija za avtomatizacijo in mehanizacijo⁵⁶, je februarja 1973 v

52 Na skupščini je bil sprejet tudi pravilnik o Čopovih nagradah in diplomah.

53 Prim. Zapisnik 1. izrednega občnega zbora DBS.

54 V arhivu društva potem res najdemo nekaj dokumentov, ki pričajo, da je bil solidarnostni sklad res ustanovljen, vsaj tri knjižnice so prispevale nekaj sredstev vanj, kasneje pa se sled za njim izgubi. Pač pa se je v naslednjih nekaj letih povečalo število plačanih oglasov v reviji Knjižnica.

55 Vsega skupaj je v tem času delovalo osem komisij, najbolj aktivne so bile, poleg komisije za avtomatizacijo in mehanizacijo, komisija za AIK, bibliografska komisija, komisija za pionirske in solarske knjižnice, komisija za stvarni katalog in komisija za spremljanje bibliotekarske vede.

56 Komisija za avtomatizacijo in mehanizacijo je odigrala pomembno vlogo v procesu uvajanja avtomatizacije v slovenske knjižnice, bila pa je zelo aktivna na širšem, jugoslovanskem področju. Dolgoletni predsednik slovenske Komisije za avtomatizacijo in mehanizacijo Jože Kokole je bil vrsto let tudi predsednik jugoslovanske Komisije ZDBJ za mehanizacijo in avtomatizacijo. (Prim. Bahor, 2005, str. 14).

Mariboru organizirala I. jugoslovanski seminar o uporabi računalnikov v knjižnicah.

Novembra 1974 je bil ustanovljen Kalanov sklad, v spomin na zaslužnega bibliotekarja, vzgojitelja, predavatelja in mentorja slovenskih knjižničarjev profesorja Pavla Kalana. Namen sklada, ki deluje še danes, je pospeševati individualno in skupinsko strokovno, teoretično in raziskovalno delo slovenskih knjižničarjev ter nagrajevati strokovna dela s področja teorije in prakse knjižničarstva. Doslej je bilo podeljeno že 39 nagrad Kalanovega sklada.

Konec sedemdesetih let je bila pozornost stroke naravnana predvsem na realizacijo koncepta nadaljnega razvoja slovenskega knjižničarstva in mestu in vlogi bibliotekarja v vzgojno-izobraževalnem procesu. Na posvetovanju na Bledu leta 1979 so v sklepih posvetovanja šolsko knjižničarstvo na vseh stopnjah šolanja deklarirali kot sestavni del vzgojno-izobraževalnega procesa in opozorili na nujnost uvedbe načrtnega usposabljanja zlasti za srednješolske in visokošolske knjižničarje in priprave ustreznih priročnikov in učbenikov za strokovno usposabljanje knjižničarjev, sprožiti postopek za uvedbo študija bibliotekarstva na drugi stopnji visokošolskega študija. Hkrati so postavili zahtevo, da urejena šolska knjižnica postane eden od pogojev za verifikacijo vzgojno-izobraževalne organizacije.

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE (ZBDS)

Maja 1983 so se pokrajinska društva s podpisom sporazuma združila v Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS), sestavljeno iz 8 regionalnih društev in organizirano na delegatskem načelu. Vsebinsko delovanje Zveze naj bi se okrepilo z ustanovitvijo novih sekcij za splošnoizobraževalne, mladinske, šolske, univerzne in specialne knjižnice. Prvo redno letno posvetovanje in 1. skupščina Zveze je bila novembra 1983 v Ljubljani⁵⁷, na skupščini so sprejeli nov statut, osnutek poslovnika o delu Zveze, pravilnik o Kalanovem skladu⁵⁸ in pravilnik o Čopovi diplomi.

V naslednjih nekaj letih so bile osrednje teme posvetovanj gradnja in oprema knjižnic, povezovanje knjižnic v knjižničnem informacijskem sistemu

57 Društvo bibliotekarjev Slovenije je v času svojega obstoja imelo 25 občnih zborov, članstvo pa je narastlo že na 1000 članov.

58 Na prvi razpis za nagrade Kalanovega sklada ni prispela nobena prijava, zato je moral odbor razpis ponoviti. Po ponovnem razpisu je bila prva nagrada Kalanovega sklada podeljena Jožetu Kokoletu za prispevek "Bibliografska kontrola disertacij v Jugoslaviji". Prim. Zapisnik 6. seje DBS, 1977, str. 1.

in vloga knjižnic pri posredovanju znanja. Sodobna informacijska in komunikacijska tehnologija je že začela vstopati v knjižnice v Sloveniji in knjižnice so se že začele zavedati, da bodo morale maksimalno izkoristiti vse možnosti in prednosti, ki jih le-ta nudi v času, ko informacija postaja tržno blago, in da bo treba poiskati ravnotežje med informacijo kot tržnim blagom in informacijo kot splošno družbeno potrebo. Vprašanje dostopa do informacij postaja vedno bolj tudi vprašanje demokracije. Ker pa uvajanje nove tehnologije s seboj prinaša tudi zahtevo po poenotenju postopkov v knjižnicah, je postala očitna zahteva po sodelovanju knjižnic in standardizaciji njihovega poslovanja. Zaradi potreb uporabnikov se je pokazala potreba po povezavi enot sistema znanstvenega in tehničnega informiranja in knjižničnega informacijskega sistema v enoten sistem. Naloga ZBDS je postala odločilno sodelovati v teh procesih in se še posebej angažirati pri prizadevanjih, da posamezne oblike dela, ki se že uveljavljajo v nekaterih šolskih knjižnicah, postanejo redna dejavnost šolske knjižnice, ki se bo organsko vključevala v celotni vzgojno-izobraževalni proces.

Priprava na globalizacijo se je v slovenskih knjižnicah začela že zelo zgodaj, potreba in želja po sodelovanju, razdelitvi nalog in profesionalnem pristopu je bila očitna že precej časa pred množičnim razpravljanjem na to temo v medijih. Zakon o knjižničarstvu iz leta 1982 je slovensko knjižničarstvo koncipiral kot sistem, v katerem so knjižnice funkcionalno in strukturalno povezane v medsebojno odvisno in kooperativno mrežo, osnova za učinkovito delovanje sistema pa je v naslednjih letih postala enotna računalniško-komunikacijska infrastruktura, v skladu s knjižničarskimi standardi. Splošnoizobraževalne knjižnice naj bi se v prihodnosti preoblikovale v informacijske centre, ki naj bi zadovoljevali vse informacijske potrebe prebivalcev iz svojega okolja, zato so dobile nalogo, da svoje delovanje razširijo tudi na prebivalstvo s posebnimi potrebami, na slepe in slabovidne, gluhe in druge telesno ali kako drugače prizadete osebe. Zveza si je prizadevala, da bi bili čim prej sprejeti in uveljavljeni standardi za šolske knjižnice, s pomočjo katerih bi bile šolske knjižnice uvrščene v obvezni izobraževalni program. Izobraževanje profesionalnih knjižničarjev se je v praksi izkazalo kot pogoj za dobro delovanje knjižnic, zato je Zveza podpirala prizadevanja za uveljavljanje in razvoj bibliotekarskega visokošolskega študija, zlasti pri nadaljnjem posodabljanju študijskih programov in kadrovskem dopolnjevanju oddelka za bibliotekarstvo na Filozofski fakulteti za vse oblike raziškovalnega in izobraževalnega dela.

Spoznanje o nujnosti res enotnega knjižničnega informacijskega sistema v Sloveniji se je odražalo tudi v sklepih posvetovanja leta 1990, v katerih je rečeno, da je treba enotni KIS v Sloveniji razvijati s pospešeno modernizacijo poslovanja in intenzivnim širjenjem računalniškega omreževanja, s tem, da mora biti zagotovljena kompatibilnost strojne in programske opreme tako, da bodo vsem profilmom knjižnic zagotovljeni enaki pogoji za vključitev v mrežo. Za uveljavitev tega sklepa je treba podpreti in okrepiti Narodno in univerzitetno knjižnico v Ljubljani kot povezovalko in nosilko KIS in ji zagotoviti tudi materialne pogoje za kvalitetno opravljanje njenih nalog z izgradnjo nove stavbe NUK⁵⁹.

V začetku devetdesetih let je bilo potem res veliko truda vloženega v nadaljnje povezovanje knjižnic in enoten razvoj knjižničnega informacijskega sistema, začelo se je zelo intenzivno omreževanje slovenskih knjižnic ob pospešeni modernizaciji poslovanja. Sistematičen pristop in upoštevanje dejanskega stanja v slovenskem knjižničarstvu, strokovna usposobljenost sodelujočih partnerjev, razdelitev nalog, sodelovanje v širšem družbenem prostoru, enotnost ciljev in projektna organiziranost so skupni imenovalci tega obdobja. V prvi fazi je bil izpeljan projekt vključevanja regionalnih in regionalno pomembnih splošnoizobraževalnih knjižnic v enoten, računalniško podprt sistem vzajemne katalogizacije, ki je vključeval 8 regionalnih in 4 regionalno pomembne splošnoizobraževalne knjižnice, sam projekt pa je bil koncipiran kot osnova za nadaljnje vključevanje splošnoizobraževalnih knjižnic v sistem vzajemne katalogizacije. Sledil je projekt vključevanja visokošolskih in nekaterih specialnih knjižnic v R Sloveniji in nato še muzejskih knjižnic v avtomatizirani KIS. Nekoliko pozneje so se v enoten KIS začele vključevati še šolske knjižnice na osnovni in srednji šoli. Ves ta proces je privedel do tega, da danes lahko govorimo o zavidljivem nivoju računalniško podprte knjižnične dejavnosti v Sloveniji. Zveza je razvoj na tem področju ves čas budno spremljala, dajala predloge in sugestije in se preko komisij in sekcij aktivno vključevala v dogajanje.

Na dogodke v zvezi z razpadom Jugoslavije in agresijo na Slovenijo, se je Zveza odzvala s sklepom, da slovenski bibliotekarji, združeni v ZBDS, izstopajo iz Zveze bibliotekarskih društev Jugoslavije zaradi molka in pasivnosti predsedstva te zveze ob represiji na Kosovem in ob agresiji na Slovenijo in Hrvaško. Sklep je stopil v veljavo takoj. ZBDS je obsodila agresijo

59 Letno poročilo NUK za leto 1970 je sicer že nekoliko prej opozorilo na prostorske težave NUK, vendar so tudi sklepi posvetovanja ZBDS vsaj začasno povzročili napredovanje priprav na gradnjo. (Prim. Bahor, 2005, str. 12).

na Hrvaško in podpirala njena prizadevanja za osamosvojitve⁶⁰. Prav tako je Zveza zadolžila Enoto za razvoj knjižničarstva v NUK, da pripravi načrt prevzemanja vseh tistih dejavnosti, ki potekajo izven Republike Slovenije, a v njenem imenu. O izstopu iz ZBDJ smo obvestili tudi mednarodno knjižničarsko organizacijo IFLA. Leta 1992 je IFLA sprejela ZBDS kot samostojnega društvenega člana.

Leta 1995 so slovenski knjižničarji sprejeli kodeks slovenske bibliotekarske stroke in ga pozneje tudi izdali kot samostojno publikacijo v slovenskem in angleškem jeziku kot Etični kodeks slovenskih knjižničarjev (The Code of Ethics of Slovenian Librarians). Zaradi spremenjenega Zakona o društvih je Zveza v letu 1997 sprejela nov dopolnjen statut, v naslednjem letu pa še ostale normativne akte Zveze (pravilniki, poslovniki itd.)⁶¹.

DELOVANJE ZVEZE V ZADNJIH DESETIH LETIH

Izbira osrednje teme za redna strokovna posvetovanja Zveze je v zadnjih desetih letih temeljila na spremembah, ki jih je družbeni razvoj prinesel tudi v našo dejavnost. Politične, administrativne in tehnološke spremembe, pa tudi nove integracije, v katere se je vključila Slovenija, so zahtevale oblikovanje novih razvojnih usmeritev knjižničarske stroke. Zato smo v zadnjih desetih letih na letnih posvetovanjih najprej pregledali stanje na posameznih področjih in na koncu pripravili vizijo za nadaljnji razvoj stroke.

Leta 1998 smo se na posvetovanju v Celju posvetili normativnemu položaju knjižničarstva, pregledali teoretični in praktični vidik knjižničarske zakonodaje, normativov in standardov v naši stroki ter še posebno pozornost posvetili vlogi knjižničarjev na izpostavljenem mestu posrednika med zaščito pravice do informiranosti in zaščito pravic, ki izhajajo iz intelektualne lastnine. Skupščina Zveze je na svojem zasedanju dne 8.10.1998 sprejela pravilnik Stepišnikovega sklada, to je spominskega sklada, ki so ga ustanovili slovenski knjižničarski delavci v spomin na prvega slovenskega potujočega knjižničarja, Lovra Stepišnika.

Zveza spodbuja raziskovalno delo v teoriji in praksi v bibliotekarstvu in mejnih znanostih in se aktivno vključuje v razvoj bibliotekarske stroke. Mednarodni standardi stroke so tudi naši standardi, saj skrbimo tudi za

60 Izjava o izstopu ZBDS iz ZBDJ je bila sprejeta na 9. skupščini in strokovnem posvetovanju ZBDS na Rogli (26. – 28. september 1991). Prim. Zbornik, 1997, str. 42-43.

61 Prim. Statut, pravilniki in kodeks.

mednarodno primerljivost naših dosežkov. Zato sodeluje pri usmerjanju razvoja izobraževalnih vsebin in oblik in pri posodabljanju programov rednega formalnega izobraževanja knjižničarjev ter pri njihovem permanentnem izobraževanju. Zavzemamo se za enoten program knjižničarskega znanja, ki naj služi kot osnova za preverjanje usposobljenosti knjižničarjev za opravljanje strokovnih del in nalog, ki bo predmet preverjanja na strokovnem izpitu.

Zveza je vključena v Kulturniško zbornico, organizacijo stanovskih društev, ki izvajajo kulturno dejavnost, in ima v okviru te organizacije svojega predstavnika v Nacionalnem svetu za knjižnično dejavnost (NSKD), ki ga je ustanovila Vlada Republike Slovenije. Svet je strokovno in posvetovalno telo, ki odloča o strokovnih zadevah na področju knjižnične dejavnosti ter obravnava in posreduje mnenja o vseh strokovnih vprašanjih s področja delovanja in razvoja knjižnic. Nikakor ne gre prezreti dejstva, da je Ministrstvo za kulturo že pred mnogimi leti ZBDS podelilo status društva, ki deluje v javnem interesu na področju kulture.

Zveza se aktivno vključuje v oblikovanje zakonskih in drugih dokumentov ter priporočil, ki omogočajo in določajo opravljanje poslanstva knjižničarske stroke in je s svojimi mnenji in stališči prisotna v strokovni in tudi širši javnosti. Preko svojih predstavnikov je aktivno posegala v razprave ob priliki priprave zakonodaje za področja knjižničarstva in zaščite avtorskih pravic.

Zveza tudi spodbuja in podpira razvoj knjižnične dejavnosti na področju zapostavljenih skupin prebivalcev za demokratično dostopnost do knjižničnega gradiva, informacij in storitev knjižnic. Svoje profesionalno knjižničarsko znanje in s tem status svojega poklica pa slovenski knjižničarji uveljavljamo tako, da spodbujamo razvoj in izvajanje programov informacijskega opismenjevanja uporabnikov vseh vrst naših knjižnic, skrbimo za prisotnost knjižničarskega znanja tudi na drugih strokovnih področjih ter podpiramo sodelovanje knjižničarskih strokovnjakov pri raziskovalnem delu.

Izredno velik pomen pa naša Zveza pripisuje tudi vlogi in položaju šolskih knjižnic v osnovnih in srednjih šolah. Šolska knjižnica je v Sloveniji že integralni del vzgojno-izobraževalnega procesa na šoli in se z medpredmetnimi povezavami in sodelovanjem šolskega knjižničarja ter resursi šolske

knjižnice intenzivno vključuje v pripravo učencev na izzive sodobnega informacijskega sveta in življenje v globalni družbi, kjer bodo lahko uspešni in enakopravni ter odgovorni državljani samo, če bodo informacijsko pismeni, usposobljeni za iskanje informacij na vseh medijih, če bodo usposobljeni za uporabo sodobne informacijske tehnologije in sposobni vseživljenjskega učenja.

Zveza vsaki dve leti organizira tridnevno strokovno posvetovanje⁶², na katerem so v obliki referatov, predstavitev in okroglih miz najširši strokovni javnosti predstavljena najbolj aktualna dogajanja v stroki, hkrati pa so ta posvetovanja zasnovana tudi kot ena od oblik permanentnega izobraževanja knjižničarjev. Svoja posvetovanja pa organizirajo tudi sekcije Zveze.

Zveza aktivno sodeluje z največjo mednarodno knjižničarsko organizacijo IFLA in s svojimi člani aktivno sodeluje v njenih odborih. Redno spremlja delo strokovnih organov v okviru te največje knjižničarske organizacije na svetu in skrbi za promocijo najpomembnejših deklaracij in drugih publikacij, ki jih sprejema in izdaja IFLA, ter jih približuje svojemu članstvu tudi s publiciranjem prevodov. Zveza aktivno sodeluje tudi z vsemi bibliotekarskimi društvi sosednjih držav.

Zveza se je aktivno vključila v mednarodno sodelovanje tudi v okviru Knjižničnega programa Zavoda za Odprto družbo Slovenija. Program je svojo strategijo dela oblikoval glede na smernice *Internet Program, Open Society Institute Budapest*, ki je upravljal projekt eIFL Direct na nivoju mednarodnega elektronskega konzorcija. Nacionalno koordiniranje je leta 2001 prešlo pod okrilje Zveze, s čimer je Zveza prevzela tudi izvajanje informacijskih storitev za knjižnice (Servis EBSCOhost), slovenske knjižnice pa so postale članice mednarodnega informacijskega konzorcija eIFL Direct. Poleg izvajanja aktivnosti, ki so bile naslovljene na vse članice konzorcija eIFL, si je slovenski program prizadeval za uresničevanje kvalitetne ponudbe in uporabe elektronskih virov na nacionalnem nivoju. Tako je Zveza uporabnikom slovenskih knjižnic (splošnih, visokošolskih in šolskih knjižnic ter NUK) omogočila hiter in kakovosten dostop do desetih podatkovnih baz servisa EBSCOhost. S tem projektom je Zveza prispevala k oblikovanju celostne ponudbe elektronskih informacij in soustvarjanju knjižničnih elektronskih storitev.

62 Do leta 2003 je bilo posvetovanje Zveze vsako leto.

Da bi pospešili uporabo elektronskih baz, smo poleg zagotavljanja dostopa izvedli vrsto promocijskih aktivnosti (demonstracije, obveščanje, direktni marketing, izdelava interaktivnih spletnih strani o eIFL Directu v okviru spletnega naslova ZBDS) in organizirali brezplačno izobraževanje o uporabi baz za 502 knjižničarja.

Vzporedno s koordinacijo eIFL Direct pa je potekalo tudi sodelovanje pri novem projektu Internetnega programa Zavoda za odprto družbo iz Budimpešte: Consortia Building. Zveza je sodelovala pri pripravi pogojev projekta Consortia Building na mednarodni ravni in pri promociji in pripravi projekta na nacionalni ravni. Skupaj z NUK je pripravila projekt COSEC: Konzorcij slovenskih knjižnic, ki ga je konec avgusta 2002 odobril Zavod za odprto družbo Budimpešte in ga finančno podprl v vrednosti 15.000 USD. Konzorcij COSEC se kot prvi knjižnični konzorcij v Sloveniji povezuje z ostalimi nacionalnimi konzorciji po svetu in je član največjega mednarodnega konzorcija na svetu eIFL.net⁶³. Konzorcij slovenskih knjižnic za nabavo COSEC ima za cilj skupno in učinkovito nabavljanje elektronskih virov za podporo izobraževanju, raziskovanju in splošnemu razvoju.

Urednica druge izdaje Encyclopedia of Library and Information Science⁶⁴ Miriam A. Drake je leta 2000 povabila Zvezo, da prispeva članek⁶⁵ za novo izdajo tega pomembnega strokovnega referenčnega dela. To je bilo za Zvezo tudi posebno mednarodno priznanje, saj je delo Zveze in njenih članov tako seglo tudi daleč preko meja Republike Slovenije. Obsežen članek o delu naše Zveze pa je bil objavljen tudi v glasilu zveze čeških knjižničarskih in informacijskih delavcev Bulletin SKIP⁶⁶. Posebna številka 10. letnika te strokovne revije je v celoti posvečena slovenskemu knjižničarstvu.

In če smo že pri publiciranju - še na nekaj smo zelo ponosni. Naša Knjižnica je mednarodno priznana revija, ki objavlja znanstvene in strokovne članke, ki so recenzirani ter z načrtnim prizadevanjem za vzdrževanje visokega strokovnega in znanstvenega nivoja člankov pomembno prispeva k dosežkom in ugledu stroke. Knjižnica izhaja tudi v elektronski obliki in ima kot osrednja slovenska revija na področju bibliotekarstva in informacijske znanosti velik ugled tudi v mednarodni strokovni javnosti.

63 Od leta 2003 je nacionalna koordinatorica za eIFL.net mag. Karmen Štular Sotošek.

64 Prim. Enciklopedija, 2003.

65 Prispevek sta pripravila Stanislav Bahor in Irena Sešek.

66 Prim. Bulletin SKIP, 2001. Avtor članka je Stanislav Bahor.

Kaj pa težave? Seveda jih imamo! Zveza je namreč prostovoljna, samostojna in nepridobitna strokovna zveza društev, torej deluje na prostovoljni osnovi in nima zaposlenega profesionalnega kadra, ki bi se lahko z vsemi svojimi silami posvetil samo njenemu delovanju. Strokovno delo na volonterski osnovi prav gotovo ni organizacijska shema, ki bi bila primerna za današnji čas in razmere v družbi. Zveza sicer za opravljanje tajniških in računovodskih storitev, delo urednika Knjižnice ter nekaterih drugih opravil, ki so nujna za opravljanje naše dejavnosti sicer sklepa ustrezne pogodbe, predsedniška in podpredsedniška funkcija ter funkcije članov predsedstva, nadzornega odbora, predsednikov komisij in drugih delovnih teles pa se opravljajo brez kakršnekoli finančne stimulacije. Glede na hitrost, s katero danes potekajo vsi procesi v družbi, zahteve po stalnem profesionalnem razvoju in kronično pomanjkanje časa je včasih težko najti ljudi, ki so pripravljeni svoj čas nameniti samo za čast in razvoj stroke. Biti soudeležen v vodenju tako velike in razvejane organizacije pa je zahtevna in odgovorna naloga. Sicer že nekaj let ob vsaki prijavi na razpis za dodeljevanje sredstev Ministrstvo za kulturo opozarjamo na potrebo po profesionalizaciji vsaj enega delovnega mesta, vendar pa je tudi odgovor s strani ministrstva vsako leto bolj ali manj enak.

Zveza seveda tudi ne razpolaga s svojimi prostori in opremo, zato smo odvisni od inštitucije, ki nas tako rekoč sponzorira s tem, da nam daje na razpolago prostore za sestanke in nam omogoča, da del svoje delovne obveznosti porabimo za dejavnost Zveze. Seveda si to lahko privošči le večja inštitucija, zato je sedež Zveze pri Narodni in univerzitetni knjižnici, čeprav so bili dosedanji predsedniki in predsednice Zveze tudi iz drugih knjižnic.

Zveza za svoje delovanje porablja javna sredstva in je zato pod budnim nadzorom svojih financerjev, vsa sredstva, ki jih namenijo delovanju Zveze se večkrat preverjajo, najprej v fazi sprejemanja plana in nato še pri realizaciji plana preden odobrijo zahtevke za sredstva na osnovi plačanih računov. Seveda imamo svoj nadzorni odbor in za finančno poslovanje odgovarjamo tudi računskemu sodišču.

Glede na to, da nismo profesionalna organizacija, ampak po veljavni zakonodaji samo društvo oz. zveza društev, čeprav v javnem interesu na področju kulture, nimamo statusa nekega nacionalnega predstavnika stroke, čeprav to dejansko smo, ampak smo član Kulturniške zbornice. Zato tudi v sedanjih različici zakona o knjižničarstvu ne nastopamo kot subjekt mi, ampak Kulturniška zbornica. Naši sklepi, sprejeti na skupščini Zveze ali na drugih

nivojih delovanja naše organizacije predstavljajo samo izraz volje naše stroke in niso zavezujoči za financiranje naše dejavnosti, čeprav gre za edino slovensko knjižničarsko organizacijo, v katero se vključujejo vse vrste knjižnic iz vse Slovenije.

Člani Zveze so področna društva, ki pa se med sabo precej razlikujejo glede na nivo organiziranosti, številčnosti članstva in obseg dejavnosti. Ker Zveza spodbuja dejavnost področnih društev, njihova finančna situacija pa ni vedno zavidanja vredna, je bil konec devetdesetih let celo sprejet sklep, da področnim društvom dve leti ni bilo treba odvajati dela članskega prispevka, ki je namenjen delovanju Zveze, ampak so prispevali samo tisti del, ki je namenjen financiranju revije Knjižnica. To je bilo po eni strani dobro, ker je tako društvom ostalo več finančnih sredstev za njihovo dejavnost, po drugi strani pa je bilo vprašljivo iz več razlogov. Zelo velik problem predstavlja tudi način, kako Zveza prejema javna sredstva za svoje delovanje. Naši osnovni financerji so trije in sicer Ministrstvo za kulturo, ki je večinski financier naše dejavnosti, del sredstev za izdajanje revije Knjižnica pa si Zveza skuša zagotoviti na ministrstvu, ki je pristojno za šolstvo in šport ter ustrezni agenciji v pristojnosti ministrstva za znanost. Celotna odobrena proračunska sredstva prejemamo na osnovi zahtevkov za realizirane akcije, torej na osnovi že plačanih računov. Seveda morajo naši financerji najprej še preveriti, če je posamezen zahtevek v skladu s sprejetim planom in šele nato nam nakažejo ustrezen znesek. Torej mora Zveza določena sredstva najprej založiti, da lahko realizira svoje akcije. Zato je pri gospodarjenju s sredstvi potrebna velika preudarnost, saj bi sicer bila dejavnost Zveze določen čas ohromljena, kajti različne aktivnosti potekajo ves čas in ne samo od odobritve sredstev naprej.

IN POGLED NAPREJ?

Kljub velikim uspehom se včasih srečujemo tudi s takšnimi in podobnimi problemi, kljub temu pa menim, da je dejavnost Zveze preveč pomembna, da bi obupali in se prepustili žalosti in tožbam nad nemogočim položajem in težkimi pogoji dela. Za čast in napredek stroke gre. V prihodnosti bo treba verjetno razmisliti o določenih organizacijskih spremembah, profesionalizaciji organizacije, redni zaposlitvi profesionalnih sodelavcev, seveda pa to pomeni korenit poseg, ki je povezan z znatnimi sredstvi in tudi spremembi osnovne dejavnosti Zveze. Redno zaposleni delavci pomenijo tudi najem ali nakup prostorov in opreme, od računalniške in komunikacijske do pohištve-

ne, plačevanje računov za ogrevanje, čiščenje, zavarovanje, osebne dohodke itd. Popolnoma jasno je, da v celoti ne moremo računati na državo, in da bo Zveza morala opravljati tudi dejavnosti, ki ji bodo sredstva prinašala, torej se bo moral spremeniti tudi odnos med Zvezo in njenimi člani. Če Zveza ne bo ustrezala njihovim zahtevam, jo bodo člani zapustili, če pa člani ne bodo izpolnjevali pogojev za članstvo, se jim bo odrekla Zveza. Moderna razmerja torej. Vprašanje pa je, kaj je boljše ali pa morda slabše: takšen radikalen, neumljen in jasen odnos ali pa nekdanja situacija, ko člani Zveze za njeno delovanje niso prispevali sredstev, vendar pa je od njih bila odvisna vsaka odločitev o delovanju Zveze. In če ostanemo nekoliko bliže aktualnemu trenutku – zelo zanimivo bi bilo vedeti, koliko slovenskih knjižničark in knjižničarjev je v dohodninski napovedi navedlo Zvezo kot prejemnico dela dohodnine, ki jo lahko usmerimo po lastni izbiri.

Zavedati se moramo, da obstajajo tudi mnenja, da je treba Zvezo kar ukiniti, ker njena organizacijska shema ni več primerna za današnji čas. Seveda se je treba soočiti tudi s takimi mnenji, vendar se moramo zavedati, da je zelo enostavno rušiti, težko graditi, vsekakor pa je treba najprej imeti natančen načrt, kako naprej, če se odločimo, da nam tako kot je ni več všeč. V nobenem primeru pa ne smemo najprej hiše podreti in se nato začeti pogovarjati, če, kje in kako bomo zgradili novo. Zato torej: naj živi Zveza – takšna ali drugačna – vsaj še naslednjih šestdeset let!

VIRI IN LITERATURA

1. Arhiv DBS. *Zapisnik 1. izrednega občnega zbora DBS*. (Cit. Zapisnik 1. izrednega občnega zbora DBS).
2. Arhiv DBS. *Zapisnik 6. seje IO in NO Društva bibliotekarjev Slovenije, ki je bila 17. 1. 1977 ob 10. uri v NUK*. (Cit. Zapisnik 6. seje DBS, 1977).
3. Bahor, Stanislav. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije včeraj in danes. V: Zbornik ob 25-letnici Društva bibliotekarjev Celje. Celje : Društvo bibliotekarjev, 2001. Str. 99-109.
4. Bahor, Stanislav. Slovinské knihovnictví : slovensko knjižničarstvo. *Bulletin SKIP*, 10 (2001), [posebna številka], str. 1-20. (Cit. Bulletin SKIP).
5. Bahor, Stanislav. Začetki uvajanja avtomatizacije v NUK in v slovenske javne knjižnice. *Knjižnica*, 49 (2005), 4, 7-28. (Cit. Bahor, 2005).
6. Bahor, Stanislav, Sešek, Irena. Union of Associations of Slovene Librarians. V: *Encyclopedia of library and information science*. New York ; Basel : M. Dekker, cop. 2003. Str. 2859-2865.

7. *Digitalna knjižnica : [zbornik referatov].* Ljubljana : Zveza bibliotekar-
skih društev Slovenije, 2001. (Cit. Digitalna knjižnica, 2001).
8. *Informacijski viri in storitve knjižnic v elektronskem okolju : zbornik
referatov = Information resources and library services in electronic enviro-
nment : proceedings.* Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije,
2005. (Cit. Zbornik, 2005).
9. Kidrič, France. *Biblioteški problem in univerza.* [Ljubljana] : [Jugoslo-
vanska Tisk.], [1929]. V: *Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta
1929.* (Cit. Biblioteški problem in univerza).
10. *Knjižnice in javnost : [zbornik referatov].* Ljubljana : Zveza bibliotekar-
skih društev Slovenije, 2002. (Cit. Knjižnice in javnost, 2002).
11. Kodrič-Dačić, Eva. *Razvoj Narodne in univerzitetne knjižnice v letih
1918-1938.* *Knjižnica*, 47 (2003), 1-2, 85-107. (Cit.: Kodrič-Dačić. *Razvoj
NUK*, 2003).
12. Kodrič-Dačić, Eva. *Univerzitetna biblioteka v Ljubljani : od kapitulacije
fašistične Italije do konca druge svetovne vojne (1943-1945).* *Knjižnica*,
49 (2005), 1-2, 169-185. (Cit. : Kodrič-Dačić, *Univerzitetna biblioteka v
Ljubljani*, 2005).
13. *Manifest Zveze bibliotekarskih društev Slovenije o razvoju slovenskih
knjižnic in knjižničarstva.* *Knjižnica*, 48 (2004), 4, 185-189. (Cit. *Mani-
fest*, 2004).
14. *Ob začetku.* *Knjižnica*, 1 (1957), 1, 3. (Cit.: *Knjižnica* 1(1957)1).
15. Pirjevec, Avgust. *Knjižnice in knjižničarsko delo.* V Celju : Družba sv.
Mohorja, 1940. (Cit. *Knjižnice in knjižničarsko delo*, 1940).
16. Pivec-Stele, Melitta, Berčič, Branko, Korže-Strajnar, Ančka. *Organizacija
slovenskih bibliotekarjev: 1931 – 1947 – 1967.* *Knjižnica*, 11(1967), 1-4,
5-42. (Cit.: *Organizacija slovenskih bibliotekarjev*).
17. Pivec-Stelé, Melitta. *Naše knjižnice : poskus statistike : dodatek / Me-
litta Pivec-Stelé.* Ljubljana : Jugoslovanska tiskarna, 1933. V: *Glasnik
muzejskega društva za Slovenijo = Bulletin de l'association du musée de
Slovénie*, XIV, 1933. (Cit. *Naše knjižnice*).
18. Pregelj, Bogo. *Delo knjižničarja v ljudski knjižnici.* 2., predelana in iz-
popolnjena izd. Ljubljana : Ljudska prosveta Slovenije, 1950. Cit. *Delo
knjižničarja v ljudski knjižnici*).
19. Rupel, Mirko. *O centralnem katalogu.* *Knjižnica*, 5 (1961), 1-4, 39-48.
(Cit. *Rupel*, 1961).
20. *Slovenske knjižnice : pregled ob štiristoletnici slovenske knjige.* [Zbrala
in uredila Josip Rijavec in Marija Zidar.]. Ljubljana : Društvo bibliote-
karjev Slovenije, 1951. (Cit. *Slovenske knjižnice*, 1951).

21. Statut Društva bibliotekarjev Slovenije. *Knjižnica*, 12 (1968), 1-4, 154 – 159. (Cit. Knjižnica, 1968).
22. Statut Društva bibliotekarjev Slovenije. *Knjižnica*, 20 (1976), 1-4, 188 – 206. (Cit. Knjižnica, 1976).
23. *Vizija razvoja knjižničarstva v Sloveniji : [zbornik referatov] = The vision of the future development of librarianship in Slovenia : [proceedings]*. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2003. (Cit. Vizija razvoja, 2003).
24. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. *Statut, pravilniki in poslovni-ki Zveze bibliotekarskih društev Slovenije; Etični kodeks slovenskih knjižničarjev*. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. (Cit. Statut, pravilniki in kodeks).
25. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. *50 let društvene dejavnosti: zbornik*. Ljubljana: Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 1997. (Cit. Zbornik, 1997)

RAZMIŠLJANJA O PRISPEVKU DRUŠTVA¹ K RAZVOJU KNJIŽ- NIČARSTVA V SLOVENIJI

Mag. Jože Kokole

bibliotekarski svetovalec, upokojenec

To ni moje prvo spominsko javljanje, že pred njim sem pripravil priložnostni prispevek za zbornik, ki ga je izdala ZBDS ob petdesetletnici delovanja (Kokole, 1997). Za 70-ta, 80-ta in 90-ta leta sem v njem bolj epizodno prikazal delovanje društva skozi prizmo lastnega sodelovanja v njegovih delovnih telesih in v društvenem glasilu *Knjižnica* (odslej *Knjižnica*).

V tem, prav tako jubilejno zastavljenem pisanju, skušam podati za razliko od prejšnjega predvsem svoje zaznavanje prispevka samega društva in še posebej Knjižnice k napredku knjižničarstva v Sloveniji v praksi in teoriji. Razmišljanja in ugotovitve se opirajo na lastna zapažanja snovanj, operativne in rezultatov celotnega šestdesetletnega delovanja društva ter pregled, prelistavanje, delno tudi prebiranje vseh petdesetih letnikov Knjižnice in drugih objav društva, na koncu prispevka pa tudi publikacij in sploh vplivov nekaterih nedruštvenih, vendar s slovenskim knjižničarstvom tesno povezanih ali napredku oz. študiju le-tega namenjenih institucij. Opozorilo: ostajajo pa iz tega izhajajoče ugotovitve, namenjene prednostno spominskemu obeleževanju, dejansko na splošnejši ravni, saj niso rezultat zares poglobljenega študija oz. analiz, so bolj vtisi, ki se mestoma navezujejo tudi na nekatere (v nadaljnjem ustrezno navedene) v Knjižnici objavljene članke z dognanji, ki jih 35 let v stroki delujoči avtor tega zapisa smiselno povezuje z lastnimi izkušnjami in spoznanji.

Knjižnica je bila vseskozi nekakšna izkaznica društva – odražala je njegovo življenjsko moč in dejavnost: naloge, hotenja in usmeritve, načrte, spremljanje globalnega stanja in razvoja stroke in uveljavljanje tega v domačem okolju. Čeprav načrtovana za objavljanje že kmalu po ustanovitvi Društva bibliotekarjev Slovenije, izide njena prva številka po kar dolgi nekajletni porodni dobi šele leta 1957 s še dokaj skromnim, vendar v razvoj naravnanim programom. Primerjava oblikovno 'grdega račka' izpred 50 let z današnjo 'lepotico' nazorno pokaže velikanski napredek v izdajanju in predstavljanju stroke, ne menja se samo pogostnost izhajanja, ki ostaja pri 4 številkah na leto.

¹ Čeprav je ZBDS nazivno zveza, uporabljam v tem prispevku zanjo z naslonitvijo na začetno poimenovanje (Društvo bibliotekarjev Slovenije) tudi sicer kar običajno neformalno označevanje "društvo" – ker obravnavam predvsem njegovo kontinuirano publicistično dejavnost, tudi ni možna zamenjava s katerim od pokrajinskih društev, saj je ta pri njih zgolj sporadična.

Seveda so bile spremembe do zdajšnjega stanja postopne. Slabi grafični podobi in opremljenosti začetnih številk (brez kazala, impresuma) sledijo že v letu 1958 izboljšave: prispevki so razvrščeni v rubrike,² dodana sta impresum in kazalo vsebine, 1959 že tudi prevod naslovov člankov v francoščino. Letnik 1964 že izide s takorekoč zaščitno znamko revije: sovico na ovitku, z letom 1972 so članki opremljeni z izvlečkoma v slovenščini in angleščini, od 1972 do 1989 so številke opremljene z živo pagino, ki 1990 do 1995 izostane, je pa redno prisotna od 1996 dalje. Novejše izboljšave pri opremljenosti zlasti člankov vključujejo: vrstilce UDK, zvrstno oznako, podatke o avtorju (zaposlitev, naslov), informacija o sprejetju članka v uredništvu – tako vse do zdajšnje opremljenosti prispevkov in številk kot celote, ki izpolnjuje vse trenutno zahtevane standarde za izdajanje znanstvene revije.

To so seveda predvsem formalno-oblikovne karakteristike, pomembne za izdajateljsko raven in status revije, s slednjim povezana strokovna odličnost pa je odvisna predvsem od aktualnosti in kvalitete vsebine prispevkov. V začetnih letnikih, v katerih je bilo še veliko prostora namenjenega informiranju o dejavnosti in načrtih društva, sta tematika in raven prispevkov odraz tedanje stopnje razvoja knjižničarstva v Sloveniji, že zgodaj pa je opazno prizadevanje uredništva in mnogih avtorjev člankov, da z njimi prispevajo k takemu napredku stroke, ki bo slovenske knjižnice sčasoma izenačilo z dosežki v razvitem okolju v tujini. Prav z ozirom na to naravnost velja pritrditi dolgoletni urednici Knjižnice Jelki Gazvoda (1987, str. III), ki je v spremni besedi ob 30-letnici izhajanja ugotovila, da "je revija s hitrimi koraki stopila v središče dogajanja in si takorekoč takoj ustvarila razmeroma visok nivo".

Razpon tem in problemskih področij se je z leti opazno širil. Sprva so prevladovala splošna tehnično-organizacijska vprašanja, status stroke in knjižničarjev ter vzgoja in izobraževanje kadrov. Nabor tem se je kmalu razširil na predstavitev podrobnejših problemov obdelave knjižničnega gradiva in organizacije poslovanja knjižnic različnih tipov na eni strani, na drugi pa novo vzniklih sistemskih vprašanj knjižnično-informacijskega sistema ter

2 Na prvem mestu so članki (vendar brez naslova rubrike), sledijo Razgledi, Ocene in poročila, Društveni obzornik. Ta shema se nato sčasoma dopolnjuje in po potrebi spreminja. V 60-tih, 70-tih in 80-tih letih je bilo običajno zaporedje rubrik takole: Članki, Zapiski, Bibliografija, Obletnice/In memoriam, Naše knjižnice, Kronika, Ocene in poročila, Organizacija, Terminologija (občasno). Po l. 2000 zamrejo tiste, ki so namenjene informacijam o organiziranosti in dejavnostih društva, ocenam ali predstavitev novih publikacij, ob člankih (ki so v marsikateri številki edina rubrika) je skoraj redna Bibliografija, občasno se pojavijo Iz prakse za prakso, Zgodovina knjižnic, Obletnica/In memoriam, zadnjih nekaj let tudi Terminologija.

odnosa med knjižničarstvom in dokumentalistiko. Svetovni trendi so nakazali nujnost modernizacije predvsem z uvajanjem avtomatizacije obdelave gradiva in storitev ter učinkovitih, prijaznih metod dela z uporabniki. Pestrost obravnavanih tem prvih trideset let izhajanja revije je najbolj nazorno razvidna iz obsežnega bibliografskega kazala prispevkov 1957-1986 (Grum, 1987). Splošno oceno tega obdobja lahko zaključimo z zapisom že omenjene urednice, "da je naša revija v vseh tridesetih letih izhajanja imela res vodilno vlogo v našem strokovnem življenju in delu. Vedno se je ukvarjala z najaktualnejšimi vprašanji, prinašala nove pobude in rešitve za problematiko vseh vrst knjižnic, v njej pa so skozi vse to obdobje sodelovali naši najvidnejši strokovnjaki." (Gazvoda, 1987, str. V-VI)

Za naslednje desetletno obdobje 1987-1996 ugotavlja (zopet v vlogi glavne urednice) Gazvoda (1996, str. 12): "Slovenski knjižnični sistem je razmeroma visoko razvit. Knjižnične mreže na različnih nivojih povezujejo informacijske kapacitete številnih knjižnic, avtomatizacija je zajela že večino poslovanja v njih in pojavljajo se nove oblike informacijskih in drugih storitev. V veliki meri je k takemu razvoju prispevalo tudi prizadevanje slovenskih bibliotekarjev, ki so svoja razmišljanja, rezultate raziskav, inovativne zamisli, izkušnje iz tujine in predstavitve tujega znanja sklenili posredovati preko naše revije".

Tematska raznovrstnost se v letnikih tega obdobja in v letnikih od tedaj do danes še okrepi: obravnavajo se aktualna vprašanja uporabe in informacijskih virov na svetovnem spletu, knjižnični menedžment, ustrezne nove oblike dela z uporabniki, elektronsko publiciranje in zajemanje elektronskih publikacij, bibliometrične študije, nove oblike organizacijskega povezovanja knjižnic, in še kaj. Glede zvrstnosti odločno prevlada članek: strokovni in znanstveni, izvorni ali pregledni, zdaleč največ v rubriki članki, pa tudi v drugih rubrikah. Povečuje se delež teoretskih prispevkov. Poročila, informacije o društveni dejavnosti postanejo redka izjema. Taka usmeritev izdajateljske politike pride do izraza že kar leta 1996, ko Knjižnica v podnaslovu zamenja "glasilo ZBDS" z: "revija za področje bibliotekarstva in informacijske znanosti". No, revija je še vedno tudi glasilo društva, saj ostaja ta njen izdajatelj, novi naslov le poudari simboliko preusmeritve izdajateljske politike na doseganje (naj)višje kakovostne ravni ter tematsko razširitev pokrivanja temeljnih področij strokovnih in znanstvenih prispevkov. Iz tega izhajajoči splošni dvig kvalitete revije je omogočil, da ji je sedaj priznan status znanstvene revije.

Nenehno rastoče vrednotenje kvalitete revije pa potrjujejo tudi 3 v njej objavljene bibliometrične študije. Prva (Popovič, Ambrožič in Južnič, 1984) prinaša kvantitativno analizo člankov in referenc v Knjižnici za obdobje 1974-1983. V njej so zajeti prispevki, objavljeni v razdelku članki, za tele podatke: avtor, naslov, vrstilec(ci) UDK, tabele, grafikoni, citati in reference. Splošna ugotovitev avtorjev je, da je bibliotekarstvo nasploh, posebej pa v slovenskem okolju, še mlada stroka, nekako veda v nastajanju, ki ji manjka teoretičnih temeljev in je usmerjena predvsem v prakso. Analiza opozarja na vrsto pomanjkljivosti glede angažiranosti piscev-raziskovalcev, njihove (ne)sistematičnosti, (ne)povezanosti (zlasti v soavtorstvu) in odsotnosti globalnega empiričnega pristopa, strne pa študijo z ugotovitvijo, da "rezultati vseeno še enkrat potrjujejo hipotezo, da avtorji člankov v reviji Knjižnica težijo k hitrejšemu in modernejšemu razvoju slovenskega knjižničarstva" (str. 195), da pa "Knjižnica kot 'gonilna sila' slovenskega bibliotekarstva bo morala v prihodnosti najti pravo razmerje med teoretičnim in praktičnim." (str. 196)

Z upoštevanjem istih parametrov se na ta prispevek kot nekakšno nadaljevanje navezuje analiza člankov in bibliografskih navedb v Knjižnici za obdobje 1990 - 1996 Tatjane Likar (1997). Avtorica ugotavlja: "V nasprotju z raziskavo iz leta 1984 ... se je usmerjenost na neposredno prakso preusmerila tudi na teoretične temelje, skupinsko delo avtorjev je sicer na nezavidljivi spodnji stopnički ... nesistematičnost, nekumulativnost in nepovezanost bibliotekarskih strokovnjakov pa počasi zamenjujejo sistematičnost, kumulativnost in povezanost ... Iz vsega tega sledi, da je slovensko bibliotekarstvo v zadnjem obdobju napredovalo in tako doseglo stopnjo, ko lahko marsikdaj enakovredno nastopa z bibliotekarstvom v svetu." (str. 118)

Za leti 1997 in 1998 to analizo delno dopolnjujejo ugotovitve v članku Tatjane Aparac-Jelušić (1999), ki prinaša sicer vzporedno analizo strokovnega in znanstvenega prispevka knjižničarstvu v znanstvenih in strokovnih člankih Knjižnice in *Vjesnika bibliotekara Hrvatske* za obdobje 1990-1998. Neposredna primerjava s prejšnjo analizo je otežena zaradi upoštevanja različnih parametrov v analizah, se pa sklepne ugotovitve Likarjeve v marsičem prekrivajo z zaključki njene hrvaške kolegice glede rastočega pomena teoretskih študij ter sistematičnosti in povezanosti dela bibliotekarskih strokovnjakov za napredek knjižničarske stroke in bibliotekarstva kot vede.

Slika 1: Spletna izdaja revije Knjižnica

Knjižnica je še vedno edina slovenska strokovna in znanstvena revija, ki obravnava tematiko knjižnic in knjižničarstva celovito z vseh vidikov, z upoštevanjem vseh problemskih sklopov, z novo uredniško usmeritvijo pa vključuje tudi študije s področja informacijske znanosti. Vsestranskost je takorekoč obveza, zanjo govori ohranjanje kontinuitete z dosedanjo tradicijo izdajanja, še bolj je pa morda utemeljena s tem, da je Knjižnica dejansko nacionalno knjižničarsko glasilo, ki mora ustreči vsem uporabnikom naše stroke, tako kot to najdemo za tak profil revije tudi v marsikaterem drugem nacionalnem okolju. Je pa vsestranskost po drugi strani velika obremenitev z uredniškega vidika zaradi zagotavljanja primerne kvalitete prispevkov in sodelovanja zadostnega števila kompetentnih, uglednih avtorjev člankov. S tem da Knjižnica zdaj take zahteve s precejšnjim trudom vendarle tudi izpolnjuje, ni samo ogledalo stanja knjižničarske stroke in bibliotekarske vede v Sloveniji, temveč tudi pomembno gibalno napredka in enakovrednega umeščanja obeh v globalne razvojne trende. Zgledna sta tudi grafična podoba in informativna opremljenost revije. Sodobnost izdajanja potrjuje dostopnost zadnjih 6 letnikov v elektronski izdaji (v polnem besedilu skupaj s še 4 zborniki strokovnih posvetovanj) na portalu e-publikacij ZBDS <http://publikacije.zbds-zveza.si/html>. Spričevalo visoke strokovnosti je tudi podatek, da je že vrsto let indeksirana v mednarodni bazi referatnega časopisa LISA (Library and Information Science Abstracts).

Ni pa Knjižnica edina publikacija društva, ki je izhajala neposredno pod njegovim uredništvom; društvo je objavljalo tudi zbornike referatov in drugih prispevkov z vsakoletnih strokovnih posvetovanj. Do leta 1986 je bilo obja-

vljanje referatov nekonsistentno, pretežna praksa je bila, da se pomembnejši referati objavijo kot članki v istem ali z zamikom v naslednjem letniku kot je bilo posvetovanje. Kompleti vsakokratnega gradiva s posvetovanj pa so bili tudi predloženi bodisi v obliki nevezanih razmnoženim v mapi samo udeležencem ali občasno tudi v večjem številu izvodov kot broširani konferenčni zborniki. Z letnikom 1986 uvede uredništvo Knjižnice običaj, da se referati z vsakega posvetovanja objavljajo redno v namenski številki revije; tak način objavljanja traja z nekaj redkimi izjemami samostojno objavljenih broširanih zbornikov vse do vključno letnika 1999. Z letom 2000 Knjižnica preneha objavljati referate s posvetovanj v namenski številki, od tedaj izdaja ZBDS samostojno ustrezne konferenčne zbornike. Namen take izdajateljske politike društva je očitno, da prevzame Knjižnica predvsem objavljanje strokovno-raziskovalnih in znanstvenih, teoretičnih študij (kar je seveda v skladu z njenim statusom znanstvene revije), na posvetovanjih pa prevladuje empirija, prispevki iz prakse in za prakso.

Informacijski viri in storitve knjižnic v elektronskem okolju/Information resources and library services in electronic environment

Strokovno posvetovanje
Zveze bibliotekarskih društev Slovenije

NASLOVNA STRAN / TITLE PAGE
KOLOFON / COLOPHON
OVITEK / COVER
KAZALO / CONTENTS

Portorož, 24.-26. oktober 2005

Avtor/Urednik: Author/Editor:	dr. Melita Ambrožič
Dogodek: Event:	Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije Professional conference of Union of Associations of Slovene Librarians
Datum/Date:	Portorož, 24.-26. oktober 2005
Naslov publikacije: Title:	INFORMACIJSKI VIRI IN STORITVE KNJIŽNIC V ELEKTRONSKEM OKOLJU Zbornik referatov INFORMATION RESOURCES AND LIBRARY SERVICES IN ELECTRONIC ENVIRONMENT Proceedings
Tip publikacije: Publication type:	Zbornik Proceedings
ISSN/ISBN:	961-90557-7-2
UDK: UDC:	004.9:02(063)(082) 004.65(063)(082)
Spletne povezave: Links:	ZBDS

Slika 2: Spletna izdaja zbornika posvetovanja ZBDS

ZBDS nastopa nadalje kot krovna organizacija tudi pri izdajanju zbornikov s strokovnih posvetovanj v okviru dejavnosti svojih sekcij. Tako imajo posvetovanja sekcije za specialne knjižnice že kar lepo tradicijo, dosledna so tudi v pogostnosti izvajanja: vsako drugo leto. Prvo je bilo že leta 1984, do šestega posvetovanja v letu 1996 je bila njihova neposredna organizatorica in izdajateljica Centralna tehniška knjižnica, sedmo do deveto pa je organizirala in poskrbela za izid zbornikov Narodna in univerzitetna knjižnica. Deseto in enajsto je bilo organizirano skupaj s sekcijo za visokošolske knjižnice kot njeno 3. in 4. posvetovanje, prispevki z obeh skupnih posvetovanj pa so bili objavljeni leta 2004 oz. 2006 v zbornikih. Izdajateljica pri obeh zbornikih je bila ZBDS, ki botruje v tej funkciji tudi pred tem izdanima zbornikoma prvih dveh povsem samostojnih posvetovanj (1999, 2000) sekcije za visokošolske knjižnice. Tematski sklopi prispevkov v teh zbornikih se z določenimi časovnimi razmiki več ali manj prekrivajo s prispevki v vsakoletnih zbornikih ZBDS in tudi z objavami v Knjižnici; zlasti v primerjavi z novejšim objavljanjem v slednji jih karakterizira večji poudarek na aktualnosti vsebin, predstavitvi posameznih nosilcev dejavnosti ali projektov in predlogih konkretnih rešitev za izboljšave ali nevtralizacijo nastalih problemov.

Nekoliko mlajša so vsakoletna srečanja knjižničarjev v splošnih knjižnicah. Prvo posvetovanje je izvedla sekcija za splošne knjižnice ZBDS (ki ostaja tudi organizatorica vseh nadaljnjih srečanj) leta 1997. Z izjemo let 1999 in 2005, mu je do danes sledilo še sedem posvetovanj. Že sami tematski naslovi srečanj nazorno predstavijo zavzetost splošnih knjižničarjev pri obravnavi aktualnih problemov poslovanja splošnih knjižnic in njihove interakcije z uporabniki. Referati in prikazi potrjujejo njihovo vpetost v sodobne usmeritve z izkoriščanjem vseh možnosti informacijske tehnologije, na kar ne nazadnje kaže tudi njihova dostopnost na spletnih straneh <http://www.mb.sik.si/seznam.asp?lang=sl&str=279> za leta 1997, 1998, 2000 in 2001 in na <http://www.lj-oz.sik.si/sk%2Dposvetovanje> za leta 2002-2004 in 2006. Na obeh spletnih straneh so vse predstavitve s posvetovanj na voljo v celostni obliki. Kot podpornica posvetovanj nastopa v zadnjih letih Zveza splošnih knjižničarjev.

Opisana publicistična dejavnost in v konferenčnih zbornikih zbrano in objavljeno gradivo s strokovnih srečanj njenih delovnih teles kažejo na ključno vlogo društva v slovenski knjižničarski srenji pri izdajanju oz. pobudah za izdajanje strokovnih publikacij. Za zaokroženo sliko vseh izdaja-

teljskih potencialov v Sloveniji, s tem pa tudi kdaj kasneje morebitno očno števila možnih avtorjev prispevkov, je prav, da poleg društva omenimo še nekatere stalnejše organizatorje oz. pobudnike strokovnih srečanj in izdajatelje konferenčnih zbornikov.

Opozoriti je treba na vsaj 3 revije. Pod okriljem Zavoda RS za šolstvo kot izdajatelja izhaja že od leta 1991 edina slovenska specializirana knjižničarska revija *Šolska knjižnica*. V njej prevladujejo empirični, na konkretno poslovanje in zlasti delo z uporabniki orientirani prispevki³ avtorjev, ki so od leta 2005 organizirani v Društvu šolskih knjižničarjev Slovenije. Oblika in opremljenost sedanjih letnikov povsem ustrežata sodobnim izdajateljskim standardom. V letnikih 14(2004) in 16(2006) so v reviji objavili 'zbornika' 1. oz. 2. kongresa šolskih knjižničarjev v Sloveniji, prvega še v organizaciji sekcije za šolske knjižnice ZBDS, drugega pa Društva šolskih knjižničarjev Slovenije.

Visoko strokovno raven prispevkov dosega tudi revija *Organizacija znanja*, glasilo Instituta za informacijsko znanost IZUM v Mariboru. Od 1996 do 2001 se je revija imenovala *COBISS obvestila*, leta 2002 pa je bila preimenovala v *Organizacija znanja*. Poleg člankov in informativnih prispevkov, ki so posvečeni problematiki delovanja in nenehne izgradnje sistema COBISS in vzajemnega kataloga, objavljajo v tehničnih prispevkih tudi mnogo širša tematska področja knjižničarstva in informacijske znanosti, s čimer bistveno presegajo okvire zgolj glasila. IZUM objavlja v namenski številki revije tudi vse prispevke z vsakoletne konference COBISS; na spletnem naslovu <http://home.izum.si/cobiss/publikacije> so s polnimi besedili na voljo prav vse številke revije od 1996 dalje.

Iz Knjižnice že kar nekaj let zaznavni umik poročil o delu ZBDS in splošnega informiranja o novostih v stroki doma in v svetu pa zapolnjujejo zdaj z ustrežno vsebino *Knjižničarske novice*, ki jih izdaja NUK od leta 1991 kot nekakšno nadomestilo do tedaj izhajajočih *Obvestil republiške matične službe*.

Doslej opisano jasno nakazuje, da so bile v obdobju obstoja ZBDS predstavljene kontinuirane oblike strokovnega publiciranja v knjižničarstvu na Slovenskem. Verjetno ni bilo pričakovati, da bi društvo oz. njegove sekcije posvečalo večjo pozornost obsežnejšemu in sistematičnemu izdajanju originalnih monografij za problemska strokovna, kaj šele teoretična področja.

3 To potrjujejo tudi naslovi nekaterih standardnih rubrik: Stroka, Stroka in praksa, S knjižnih polic, Mali in veliki odmev.

Morda bi bila njegova sicer nerealizirana niša v zagotovitvi prevodov zanimivih tujih splošnih priročnikov in monografij, s čimer bi se funkcionalno dopolnilo izdajanje prevodov, pa tudi izvorno napisanih osnovnih normativnih priročnikov, za kar že skoraj tradicionalno skrbi NUK, v novejšem času pa tudi IZUM. Glede izdajanja originalnih del (tematskih priročnikov, znanstvenih monografij) slovenskih avtorjev, pa pričakujemo, da bo to uresničeval sedaj že trdno uveljavljeni Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Z izdajanjem zbirke *BiblioThekaria*, v kateri je od leta 1996 izšlo 16 zvezkov, nakazuje, da to nalogo izpolnjuje že sedaj, verjamemo pa, da jo bo še bolj kvalitetno in kvantitetno opravljal tudi v bodoče.

Ta združena inventura nosilcev strokovnega publiciranja v slovenskem knjižničarstvu, čeprav verjetno ne čisto popolna, napeljuje k sklepu, da je volumen tega publiciranja glede na le omejeno bazo, tj. število knjižnic in potencialnih avtorjev strokovnih ali znanstvenih objav, vendarle presenetljivo obsežen. Priča o kar zreli vitalnosti stroke, vsebina v zadnjih letih publiciranega gradiva pa kaže tudi na njeno sodobno naravnost in stopnjo ravni, ki je primerljiva z razvitimi knjižničnimi okolji v svetu. Pojavlja pa se tudi razmišljanje, ki je brez temeljiteše analize seveda bolj vtis kot verodostojna ugotovitev, namreč, da je glede na celotno populacijo nabor poznanih razmišljujočih, raziskujočih in seveda tudi pišočih knjižničarjev morda kar pravišen.

Ker pa je to prvenstveno jubilejni prispevek k 60-letnici ZBDS in 50-letnici izhajanja njene Knjižnice, naj sklenem poleg zasluženih čestitk še z željo, da se društvo ne zadovolji z doslej doseženim, temveč da ga tudi ta zapis spodbudi k še intenzivnejši skrbi za nadaljnji dvig slovenskega knjižničarstva in njegovega uveljavljanja doma in navzven.

VIRI:

1. Aparac-Jelušič, T. (1999). Znanstveni i stručni članci u Knjižnici i Vjesniku bibliotekara Hrvatske: pokušaj usporedne analize stručnog i znanstvenog doprinosa u knjižničarstvu. *Knjižnica* 43 (2/3), 179-196.
2. Gazvoda, J. (1987). Beseda ob jubileju. *Knjižnica* 31 (4), III-VI.
3. Gazvoda, J. (1996). Revija Knjižnica in bibliotekarsko publiciranje. *Knjižnica* 40 (1), 9-14.
4. Grum, M. (1987). Bibliografsko kazalo Knjižnice: I-XXX 1957-1986.

Knjižnica 3 (4), VII-X, 1-166.

5. Kokole, J. Tri desetletja, tri obdobja v društvu in stroki. V: M. Ambrožič (Ur.) *50 let društvene dejavnosti: zbornik* (str. 84-93). Ljubljana, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
6. Likar, T. Analiza člankov in bibliografskih navedb v reviji *Knjižnica* za obdobje 1990-1996. *Knjižnica* 41 (1), 107-119.
7. Popovič, M.; M. Ambrožič & P. Južnič (1984). Nekaj značilnosti razvoja slovenskega knjižničarstva v novejšem obdobju. *Knjižnica* 28 (3-4), 167-198.

LITERARNI
PRISPEVKI
KNJIŽNIČARJEV
DRUŠTVA
BIBLIOTEKARJEV
MARIBOR

KNJIŽNO KRALJESTVO

Liljana Klemenčič

V davnih časih, ko je bilo na svetu le malo pecejev, disket in nič mobitelov.... torej zares davno, takrat so v knjižnicah kraljevali knjižničarji. Bila so to po malem smešna kraljestva: brez služinčadi in oprod, brez kočije in druge kraljevske menažerije, a bile so prave kraljevine – vladavine knjige. Te so se stiskale na policah in pod njimi, v sobanah, sobicah, kleteh in na podstrešjih. Takratni osnovni kraljevski, knjižnični delci – knjige - niso bili svetlikajočih in kričeče barvitih platnic, niso jih kitile ne črtne kode, ne nalepke, bile so skromne s svojimi žigi, inventarkami in signaturami, ki so jih pazljivo zapisovali s tintnimi svinčniki.

V tistih davnih časih so bili knjižnični prostori območja tihote in zbrano-sti: piskanja in drlinganja ni bilo med knjigami, bilo pa je veliko šepeta o zgodbah in vsebinah, ki so jih skrivale danes krivično samevajoče platnice....Veselo bralsko občestvo je tiste čase potrpežljivo čakalo na pozornost in knjižničarji, blago zamaknjeni med policami knjig, so poredkoma vzdignili glas zaradi prekoračitve izposojevalnega roka, žvenket zamudnin ni bistveno ogrožal vzajemne prijaznosti med bralci in varuhi knjig.

V davnih časih ...ups, pa je počil lonec!

In je konec?

Kje pa, zdaj se pravljica začena. Še vedno so tu knjige in knjižne police...
Le prostor se menja, orje digitalno okolje...

PREBIBLIOPEDAGOŠKI UTRINEK

Zdenka Gajser

Človek sam je tista zgodba. O ognju. Na polici s poezijo je vse tisto o mejnem in brezmejnem v njem. O tistem, kar gori. Je zgodba o vodi. Dramsko besedilo duše, vrženo v podzemlje, ujeto v žalost, ker toliko hoče in tako malo dobiva, je izrabljeno, je pokončano, da bi se spet dvignilo, da se ne bi pretrgalo čez pol sredi trebuha. Nazadnje s prstom v nabrežje knjižnice zapiše svoje zadnje hrepenenje, ki ga nikoli ni izrekel živim. Voda je drama in njena gospodarica je luna. Ni zatišja. Drama ne miruje. človek je zgodba zemlje, strnjena kratka proza, skozi katero se plast za plastjo mineva. Roman človeškega spomina, ker vse, kar se zapisuje, je najmanj včerajšnji dan ali predvčerajšnji. Zemlja je zgodba o boginji in vse podobe trzanja nje-

nih obraznih mišic so izmišljene. In vse se je začelo z nekim pokom sredi ničesar, kakor da so se ob polnoči same od sebe sesule knjižne police, ker je dozorela in se je morala odpreti knjiga neba. In nastalo je vse-mirje. Vsaj mir je. Ali bom znala do konca tistim, ki se zbirajo pri C, P in M pripovedovati zgodbo o tem, kako pomembno je pri branju človeške zgodbe šelestenje listov... Vsakega posebej narahlo in z občutkom odlistaš. Kako neverjetno nežen in brezčasen in tih je ta obred.

MMMMMMM ... PO KNJIGAH DIŠI!

Marjana Moškrič

Nekoč mi je nekdo rekel, da moje ime diši po tiskarskem črnilu in da me zaradi tega ne bo nikoli pozabil. Oba sva bila velika ljubitelja knjig in ure in ure sva se lahko pogovarjala o njih. Ne vem ali me je pozabil ali ne. To je bilo res že davno. Jaz ga vsekakor nisem. Zaradi teh besed, ki so se zalezle vame, pa zaradi vseh najinih neskončnih pogovorov.

Od kar pomnim sem nora na knjige, pravzaprav na vse, kar je povezano z njimi. Na papir, črko, besedo ... črna črka na belem papirju me vedno znova očara, kot me vonj po knjigah. Ja, meni knjige dišijo. Vedno so mi. In včasih se mi res dozdeva, da se po mojih žilah pretaka kri pomešana s tiskarskim črnilom.

In koliko tega sem doživela! Potovanj, pustolovščin, koliko smeha in žalosti, pa polnosti in vsega ...

Tudi jaz sem se borila z besedo, iskala z njo luč, enkrat me je grela, drugič hladila, z njo sem odganjala samoto, kot tudi bežala v njeno tišino ali pa se enostavno prepustila njeni lepoti ... In če samo pomislim, koliko vrat sem odklenila z njo! Nikoli jih ne preštejem.

Vse to sem, ko sem povsod bila, po notranjih in zunanjih svetovih ... Nepozabna potovanja ... Brez potnega lista, brez kompasa, brez prtljage.

... Čez celo zemljo, pa po nikoli videnih, še slutenih ne svetovih, da ne govorim o neskončnem vesolju.

Po vsem tem sploh ni naključje, da sem našla svoj prostor v knjižnici in spoznala tam še eno veliko ljubezen, vse tiste bralce, ki se znova in znova vračajo, pa meni najljubše najmlajše, ki rastejo in odraščajo pred mojimi očmi in prav zaradi njih sem prestopila še zadnjo mejo, postala sem pisateljica in moje knjige so se naenkrat znašle na policah. Kakšna groza in obenem čast!

In kaj lahko še dodam? Ja, tudi moje prijateljice so...

*Knjižničarska anekdota***KURJA KOŽA**

Tatjana Jamnik Pocajt

Pred leti sem spoznala, kako pomembno je, da smo knjižničarji na tekočem s knjižnim gradivom in z novimi izdajami. Bil je prvi delovni dan po pravkar končani inventuri v Pionirski knjižnici Rotovž. Gneča je bila zato še posebej velika. V izposoji smo hiteli s sprejemanjem vrnjenega gradiva, odlaganjem le-tega nazaj na police in zraven še dvigovali telefon.

“Gospa, ali mi je že potekel rok za knjige?”

“Gospa, kaj lahko podaljšam knjige?”

“Gospa, kdaj moram prinesiti knjige nazaj?”

“Gospa, prejšnji teden ste imeli zaprto pa nisem ...”

Poskušala sem ujeti optimalno koordinacijo gibanja med sprejemanjem knjig, iskanjem gradiva, izposoji in dvigovanjem telefona, ko nenadoma zaslišim iz slušalke:

“Gospa, imate kurjo kožo?”

“Prosim????!!!!!!”

“Imate kurjo kožo?”

“Kako to misliš?”

“No, če imate kurjo kožo?”

“Veš kaj, nisem prepričana, da te dobro razumem. Mi lahko prosim poveš, kaj bi rad?” sem poskušala ostati mirna, čeprav se mi je v glavi dvignil pritisk.

Mlajši fantovski glas na drugi strani je zvenel nekoliko sramežljivo. Zdel se mi je sumljiv.

“No pač, kako se reče, če imate kurjo polt?”

Nervozno sem pogledala obraze, ki so buljili vame in čakali, da jih postrežem.

“Veš kaj, fant, ne vem točno, o čem govoriš, ampak ne zezaj se z mano, tukaj stojijo ljudje v vrsti ...”

“No, neko zbirko ...”

Ob misli na neskončno nadaljevanko Kurje juhice z začimbami za različne starosti (naj mi privrženci te nadaljevanke ne zamerijo) se mi je koža res naježila. In zdaj me nekdo sprašuje, če imam kurjo kožo. Imela sem občutek, da bi se rad malinovec malo hecal z mano, zato me je potrpljenje minilo in najin pogovor sem odločno zaključila:

“Poglej, takole se bova zmenila: tukajle je dolga vrsta ljudi in resnično nimam časa, da bi se ukvarjala s tabo, če pa te kaj posebej zanima, pridi v knji-

žnico in ti bomo to pomagali poiskati. Prav?" Odložila sem slušalko in pri sebi še potihno zabentila: "Mulc frdamani!"

Ko se je gneča zmanjšala, mi nekaj vseeno ni dalo miru in pobrskala sem po OPAC-u pod ključno besedo "kurja polt". Resnično sem bila presenečena, ko sem odkrila, da obstaja nova zbirka kriminalk za mladino pod skupnim naslovom Kurja polt, vendar knjig še nisem zasledila na naših policah. Bilo mi je malce nelagodno, ker nisem bila na tekočem z novim knjižnim gradivom in sem fanta po krivem obdolžila, čeprav ga imam na sumu, da je vseeno hotel malo duhovičiti. Toda živim se vse zgodi in ni mi preostalo drugega, kot da se nasmejem svoji lastni anekdoti.

Erika Vouk

RITEM neurij in harmonijo,
hladne žile rek,
ptice nad vodo,
ki srepo prežijo,
leno vztrajnost osek,
gosto črnino južnega vina,
svéta imena bližine; zavetje
ognja v kristalni krvi rubina –
darujem si to poletje.

Borut Gombač

PESNIK-KNJIŽNIČAR

nagovarja čas, ki mu pripada. Čas, ko smo hkrati tukaj in povsod. Še največkrat pa le na pol tukaj in le na pol povsod. Kajti - čeprav je otipljivost sveta v ekranu vse bolj osupljiva in vredna občudovanja, je med tukaj in tam steklena ploskev. In naj je še tako tanka, je vendarle le ravnodušna površina, v kateri se zrcali naš tragikomični obraz. Seveda pa je v pravi poeziji meja med tukaj in povsod zabrisana, saj prav tukaj poudarja povsod in povsod nam daje vedeti, kako globoke so v resnici naše korenine.

KNJIŽNIČAR-PESNIK

opozarja: "Tega, kar bom zdaj napisal, nikar ne povejte mojim nadrejenim! Kadar v knjižnici urejam kotichek s poezijo, pozabim na abecedo, na signature in inventarne številke. Vsako knjigo čisto počasi odprem, jo pobožam z očmi in ji pustim, da z mojih razprtih dlani sama odprhuta na polico."

BIBLIOTEKARSKA
DRUŠTVA
SE PREDSTAVIJO

DRUŠTVO BIBLIOTEKARJEV MARIBOR

Dunja Legat

predsednica društva

ZA UVOD

Knjižničarka sem dobro desetletje, čeprav sem tudi že prva delovna leta preživela v stiku s knjižničarstvom. Kmalu po študiju sem se zaposlila v Informacijskem centru za tekstilstvo. Kot zaposlena v Indok-u sem začutila potrebo po poznavanju knjižničarstva kot stroke in kljub tedaj strokovnemu razhajanju med dokumentalisti in knjižničarji sem menila, da so korenine in temeljno vedenje vendarle na strani knjižničarstva, ki mi bo koristilo bolje delovati tudi na strani "indokašev".

Moj prvi stik s knjižničarstvom je bil prav vstop v strokovno društvo, društvo somišljenikov, strokovno povezanih in stroki pripadnih ljudi. Zatočišče mi je nudilo Društvo bibliotekarjev Maribor in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. Sem človek, ki poklicno delovanje povezuje tudi z delovanjem, ali vsaj s članstvom izraženo pripadnostjo, v društvu v stroki, kjer delujem. Moje stanovsko društvo je Društvo bibliotekarjev Maribor.

Včasih z nostalgijo zrem nazaj, ko nisem čutila vzdušja pogojevanja glede združevanja v tovrstna društva. Poslovna razmerja in družbena klima so se neizprosno spremenila. Zmeraj bolj tekmovalno in pridobitniško naravnana družba, v kateri živimo, pušča posledice tudi v delovanju društev, ki temeljijo na prostovoljnem združevanju strokovnih vrstnikov. Ljudje nimamo več časa, nimamo dovolj energije in iščemo neposredno korist. Vendar bi morala imeti društva dandanes še večji pomen. Društva so vez med knjižničarji različnih tipov knjižnic. Smo enaki in različni. Kar je enako, je lahko drugje bolje, kar je različno, vzbuja nove ideje. Ljudje se združujemo v društva, da medsebojno sodelujemo, se seznanjamo, obravnavamo ter razrešujemo strokovna vprašanja... Sodelujemo pri razvoju knjižničarske dejavnosti, knjižnic in knjižničnega sistema (iz poslanstva ZBDS). Razvito knjižničarstvo je vedno večjega pomena, vedno znova poudarjamo pomen izobrazbe, razgledanosti in fleksibilnosti ljudi. Brez vseživljenjskega izobraževanja človek v družbi ne bo več konkurenčen, kot temeljni subjekt družbe in njenega razvoja ne bo sposoben slediti sodobnim tokovom in bo postal nekoristen lastni družbi. Opozarjamo na

informacijsko pismenega otroka, konkurenčnega aktivnega prebivalca in dobro preskrbljenega in vitalnega starostnika. Odgovor je vseživljenjsko izobraževanje, proces, v katerem ima knjižničarstvo eno najpomembnejših vlog.

Spoštujmo preteklost in gradimo prihodnost!
(Michael Gorman)

DRUŠTVO BIBLIOTEKARJEV MARIBOR

Začetki strokovnega združevanja mariborskih knjižničarjev segajo že v ustanovitev Društva bibliotekarjev Slovenije leta 1947, ki je združevalo knjižničarje iz vse Slovenije. Društvena pravila so določala, da je program delovanja usmerjen v pospeševanje strokovnih interesov bibliotekarjev in bibliotekarstva v Sloveniji. Društvo si je zastavilo znanstveno razreševati knjižničarske probleme, lotevalo se je strokovnih vprašanj o enotnih katalogizacijskih pravilih, o centralnem katalogu, bibliografiji, izobraževanju knjižničarskih delavcev ... Leta 1950 je bila v Mariboru na pobudo predsednika DBS in pod taktirko tedanjega ravnatelja Študijske knjižnice v Mariboru prof. Janka Glazerja ustanovljena društvena podružnica Društva bibliotekarjev Slovenije, ki je bila prva v Sloveniji. Mariborska društvena podružnica DBS je že od vseh začetkov prevzemala tudi zahtevne naloge, kot je bila na primer organizacija 2. kongresa Zveze bibliotekarskih društev Jugoslavije leta 1953, ponovno kasneje 1960. leta 13. občni zbor DBS, ki mu je bilo prvič priključeno tudi strokovno posvetovanje, kar je odtlej postala stalnica.

Društvo bibliotekarjev Maribor je bilo ustanovljeno na ustanovnem občnem zboru dne 15. 12. 1967 in sicer so se mariborski knjižničarji odločili za samostojno društvo na podlagi novega statuta DBS, sprejetega na zborovanju DBS v Celju istega leta. Pravila Društva bibliotekarjev Maribor so določala, da je DBM pravna oseba, da je član Društva bibliotekarjev Slovenije in Zveze kulturnih delavcev Maribor. Na ustanovnem občnem zboru Društva bibliotekarjev Maribor je bil izvoljen odbor, dr. Bruno Hartman je bil izvoljen kot prvi predsednik društva. Na tem občnem zboru so prvič spregovorili o knjižnici in računalništvu ter sklenili, da bodo v sodelovanju s tedanjo Višjo tehniško šolo izdelali program za računalniško podprt mariborski centralni katalog. Odtlej so mariborski knjižničarji spremljali razvoj računalniško podprtega knjižničarstva, čeprav so ga osvojili šele čez petnajst let.

S krepitvijo knjižničarstva v Mariboru, z združitvijo dveh "ljudskih" knjižnic v Mariborsko knjižnico in z razvojem višjega in visokega šolstva v Mariboru, sta se obe knjižnici, Mariborska knjižnica in tedaj Študijska knjižnica, strokovno povzdignili. Knjižničarji obeh knjižnic, člani Društva bibliotekarjev Maribor, so sledili nalogam, zapisanim v pravilih društva, in jih uresničevali.

Društvo bibliotekarjev Maribor združuje knjižničarske delavce z namenom, da izmenjavajo izkušnje in strokovne informacije s področja knjižničarstva. Deluje na območju upravnih enot Maribora, Lenarta, Ormoža, Ptuja in Slovenske Bistrice. Osnovne dejavnosti Društva bibliotekarjev Maribor so namenjene podpori razvoja knjižničarstva na območjih, na katerih deluje. Povezan je z Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije. V njej sodeluje v njenih organih, predsedstvu, komisijah, delovnih skupinah, komisiji za Čopova priznanja, Kalanovem skladu, Stepišnikovem skladu, v uredništvu revije Knjižnica ali njenem svetu. Člani društva se udeležujejo občnih zborov in strokovnih posvetovanj zveze in njenih sekcij in na njih aktivno sodelujejo. V okviru regije, kjer deluje, organizira strokovna predavanja, s katerimi svojim članom predstavlja teorijo bibliotekarska in z njo povezano dobro prakso v knjižnicah. Pomemben del delovanja je tudi organizacija ekskurzij po Sloveniji in v tujino. V zadnjem obdobju bi poudarili organizacijski podvig in sicer organizacijo strokovnega posvetovanja Zveze bibliotekarskih društev Slovenije leta 2000 v Mariboru, obisk knjižnega sejma in knjižnice "British library" v Londonu in obisk Egipta, katerega ogled je vključeval tudi ogled Aleksandrijske knjižnice.

V zadnjem obdobju so naši člani lahko prisluhnili sledečim predavanjem:

- Elica Antončič: Aktualno dogajanje na Slovenskem knjižnem trgu
- Sandra Kurnik Zupanič: Knjižničarji v novem plačnem sistemu
- Liljana Klemenčič: Bralna značka za odrasle
- Darka Tancer Kajnih: Retorika
- Jerneja Ferlež, Dunja Legat: Danske knjižnice (Roskilde University Library)
- Mojca Dolgan Petrič: Knjižnice kot učeče se organizacije
- Breda Karun: Dejavnost osrednjih območnih knjižnic
- Fanika Krajnc-Vrečko: Uspešno sodelovanje Teološke knjižnice Maribor v mednarodnem projektu CULTURE 2000
- Simona Resman: Šteje tisto, česar se naučiš, potem ko že vse veš!
- Liljana Vugrinec: Usluge za slepe in slabovidne v Koprivnici (knjižnica Koprivnica, Hrvaška)

Društvo bibliotekarjev Maribor je imelo od leta 1967 do leta 1991 sedež v Univerzitetni knjižnici Maribor, leta 1992 pa smo sedež društva prenesli v Mariborsko knjižnico, kjer je še danes. Do danes so bili predsedniki:

1. dr. Bruno Hartman (1967-1969)
2. Breda Filo (1969-1971)
3. Zlata Kert (1971-1973)
4. Breda Filo (1973-1975)
5. Zlata Kert (1975-1979)
6. Cirila Gabron Vuk (1980-1984)
7. Varja Praznik (1984-1988)
8. Cirila Gabron Vuk (1988-1989)
9. dr. Irena Sapač (1989-1991)
10. Slavica Rampih (1991-1996)
11. Dragica Turjak (1996-2002)
12. Dunja Legat (2002-)

VIRI:

1. Hartman, B. (1998). Povezovanje mariborskih knjižničarjev. V: *Društvo bibliotekarjev Maribor: 30 let* (str. 3-16). Maribor : Društvo bibliotekarjev Maribor
2. Turjak, D. (1998). Ob tridesetletnici Društva bibliotekarjev Maribor. V: *Društvo bibliotekarjev Maribor : 30 let* (str. 3). Maribor : Društvo bibliotekarjev Maribor

DRUŠTVO BIBLIOTEKARJEV CELJE

Tatjana Klarer Kramer
predsednica društva
Polonca Bajc Napret
podpredsednica društva

OD PODRUŽNICE DO SAMOSTOJNEGA DRUŠTVA

Društvo bibliotekarjev Celje ima dolgo tradicijo, ki sega v leto 1957, ko je bila ustanovljena podružnica Društva bibliotekarjev Slovenije. Večino takratnega članstva so tvorili celjski knjižničarji, poleg njih pa so bili v podružnico včlanjeni še knjižničarji iz Velenja, Slovenskih Konjic, Šmarij pri Jelšah in Brežic. Predsednik podružnice je bil ravnatelj Študijske knjižnice Celje, prof. Vlado Novak.

Po preoblikovanju Društva bibliotekarjev Slovenije v zvezo slovenskih bibliotekarskih društev, se je maja 1976 tudi podružnica celjske regije preoblikovala v samostojno Društvo knjižničarjev v Celju. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Vlado Novak, za tajnico pa Ivanka Bauman.

Društvo knjižničarjev Celje je delovalo kot prostovoljna strokovna organizacija knjižničarjev na celjskem območju in je štelo 58 članov iz občin Celje, Laško, Mozirje, Slovenske Konjice, Šentjur, Šmarje pri Jelšah, Velenje in Žalec. Članski sestanki in seje odbora so obravnavali knjižničarske probleme in pobude občinskih kulturnih politik, knjižničarji pa so odpirali tudi probleme družbenega položaja knjige, založništva in knjižničarstva.

Člane društva še danes tesno povezujejo letna srečanja v različnih krajih. Za prvo bi lahko šteli članski sestanek v Šmarju pri Jelšah, ko so si jeseni 1979 knjižničarji skupaj ogledali šentjursko in šmarsko knjižnico.

PRESEDNIKI DRUŠTVA – NAŠI USMERJEVALCI IN POVEZOVALCI

Maja 1982 je vodstvo društva prevzel Jože Čakš, takratni vodja matične knjižnice Šmarje pri Jelšah. V okviru društva se je odvijalo več strokovnih predavanj, nadaljevala so se letna srečanja po različnih knjižnicah celjske regije, organizirana pa je bila tudi strokovna ekskurzija v Zagreb.

Leta 1987 ga je nasledil Dane Debič, direktor celjske knjižnice Edvarda Kardelja. Člani izvršnega odbora so posebno pozornost posvetili financiranju društva, strokovnemu izobraževanju članov, aktivno pa so sodelovali v delovnih telesih ZBDS.

1988 leta je vodenje društva pripadlo Špeli Marin iz knjižnice Velenje. Njeno obdobje je zaznamovalo uvajanje informacijske tehnologije v knjižnice in s tem je bila povezana organizacija mnogih strokovnih izobraževanj. V nizu rednih letnih srečanj so knjižničarji obiskali Velenje in Šmarje, gostili pa so tudi posvetovanje ZBDS na Rogli.

Od 1992 do 1994 je društvo vodila Milena Jontes iz Osrednje knjižnice Celje. V tem času si je društvo prizadevalo predvsem za razvoj knjižničnega informacijskega sistema v regiji, za razvoj bibliotekarske znanosti v teoriji in praksi ter za povezovanje knjižničarjev iz splošnih, šolskih in specialnih knjižnic.

Med 1994 in 2004 je DBC vodil Srečko Maček iz Osrednje knjižnice Celje. Njegovo obdobje poznamo po uspešnem strokovnem delu in številnih novih članih društva. Izpeljanih je bilo veliko odličnih strokovnih predavanj in delavnic, temeljito pripravljenih strokovnih ekskurzij, poseben projekt leta 1998 pa je bila tudi organizacija posvetovanja ZBDS v Celju. Leta 2001 je društvo organiziralo posvet "Kaj lahko bibliotekarska društva prispevajo k razvoju stroke" in izdalo zbornik ob svoji 25-letnici. Člani društva so bili zelo aktivni tudi v sekcijah in organih ZBDS.

Društvo od leta 2004 vodi Tatjana Klarer Kramer iz Osrednje knjižnice Celje.

DRUŠVO DANES: STROKOVNE EKSKURZIJE, LETNA SREČANJA, PREDAVANJA IN POGOVORI

Tudi v zadnjih štirih letih smo člani izvršnega odbora društva skrbeli za živahen utrip. Nadaljevali smo z vsem, kar pripomore k razvoju knjižničarstva na celjskem, obenem pa skrbeli tudi za to, da ohranimo trdno povezanost članov in razvijamo pripadnost stanovski organizaciji.

Strokovnim predavanjem smo vsako leto dodali že tradicionalno letno srečanje članov in po eno **strokovno ekskurzijo** v tujino. Tako smo se skupaj odpravili v Zadar, na ogled večkrat omenjane mestne knjižnice, pa na Dunaj in Kecskemét, kjer smo se seznanili z avstrijsko in madžar-

sko prakso, bili smo na skupni strokovni ekskurziji v Bratislavo, Trenčin in Krakow in nazadnje potovali v Toskano, ko smo na poti pokukali v novo knjižnico v mestu Montebelluna. Zanimanje za strokovne ekskurzije, ki jih običajno izbiramo na občnih zborih društva, je med našimi člani vedno veliko, večkrat kar preveliko za en sam avtobus. Vsako leto kolebamo, ali ne bi kazalo naročiti kar dva.

Redna letna srečanja, ki so v sedemdesetih in osemdesetih letih knjižničarjem našega društva pomenila predvsem organiziran pogled v sosednjo knjižnico z majhnim prigrizkom in klepetom, so se do danes razvila v prava strokovna popotovanja. Ne le, da nas natančneje seznanjajo s knjižnico, ki tisto leto gostoljubno in na stežaj odpre svoja vrata knjižničarskim kolegom, vedno so tudi ljubezniva razkritja lokalnih kulturnozgodovinskih in umetnostnih zanimivosti, ki obogatijo udeležence.

Celjani smo svoje kolege leta 2004 povabili v Muzej novejše zgodovine, na ogled stalne razstave *Živeti v Celju*, jih z lokalnim vodičem odpeljali na Stari grad na kratko predavanje o zgodovini Celja in celjskih grofov, jih s parnikom zapeljali po Šmartinskem jezeru in srečanje zaključili s piknikom na prostem.

Naslednje leto so se skupaj predstavile zasavske knjižnice. Ogledali smo si Knjižnico Antona Sovreta v Hrastniku, Knjižnico Toneta Seliškarja Trbovlje in enoto zagorske knjižnice v Kisovcu, vmes pa smo obiskali Steklarno Hrastnik, trboveljsko rudarsko stanovanje na Njivi, Valvasorjevo kapelo, ruševine Medijskega gradu in na koncu skupaj posedeli in poklepetali v Medijskih Toplicah.

Leta 2006 nas je na "Ta ogledni, občudovalski in veseli dan" povabila Knjižnica Velenje. Odlični predstavitvi knjižnice so sledili strokovno vodeni ogled razstave del kiparja Ivana Napotnika in bogatih zbirk velenjskega gradu, obisk knjižnice v Šoštanju in prijeten zaključek ob skupni večerji.

Zadnje, letošnje letno srečanje so pripravili šmarski kolegi. Gostitelji so nam razkazali knjižnico in kulturni dom, nas povabili na ogled razstave baročnega freskarja Antona Jožefa Lerhingerja in nam zavrtili film o turističnih znamenitostih Občine Šmarje pri Jelšah, nato pa so nas odpeljali k Cerkvi svetega Roka in nam razkazali bogato notranjost. Na Tinskem smo občudovali staro Peterlinovo bukev in prisluhnili ubranemu družinskemu petju v hladu obeh cerkva. Družabni zaključek, ki je sledil na Kraševčevi gorci, nas je prijetno povezal in sprostil.

Vsako letno srečanje članov društva dokazuje, da so naše knjižnice in knjižničarji tesno navezani na svoje okolje in ljudi. Da poleg knjižnic in svojega strokovnega dela z veseljem in ponosom predstavljajo tudi lokalne znamenitosti in posebnosti, na ta način pa nevsiljivo širijo znanje še na svoje stanovske kolege. Škoda je le, da se teh srečanj nikoli ne morejo udeležiti vsi naši člani, saj knjižnice brez prekinitev delajo tudi takrat, ko gostijo DBC-jevce. Sicer pa, le kdo bi si kaj takega danes še lahko privoščil?

Strokovna predavanja in delavnice v okviru društva Izvršni odbor skrbno načrtuje. Pri tem upošteva dejstvo, da so v društvo včlanjeni knjižničarji različnih tipov knjižnic in da je zato treba poskrbeti za teme, ki zanimajo kar najširši krog članov. Upošteva tudi dejstvo, da se knjižničarji na našem območju srečujejo in izobražujejo tudi drugače, na primer v okviru programa osrednje območne knjižnice Celje in morda ob vrsti profitnih in neprofitnih izobraževanj, ki so zdaj na voljo. Ker je dobrodošlo vsako novo znanje, svoje člane obveščamo tudi o nedruštvenih dogodkih in seminarjih, o knjižnih razstavah in podobnem. Ne glede na to, so naša predavanja kar dobro obiskana. Sredi leta 2004 nam je kolegica Martina Rozman Salobir, društvena kolegica iz Osrednje knjižnice Celje in takratna predsednica Sekcije za splošne knjižnice, predstavila Knjižnične zgradbe prihodnosti. Govorila je o sodobnih trendih v načrtovanju knjižnic in njihovih storitev – o stvareh, s katerimi se je tisti čas intenzivno ukvarjalo kar nekaj knjižnic na našem koncu. Novembra istega leta smo poslušali kolegico iz Knjižnice Bežigrad, mag. Matejo Ločniškar Fidler. Predstavila nam je svoje magistrsko delo Razvoj, obdelava in uporabniki neknjižnega gradiva v splošnih knjižnicah. Temeljit pregled vsebine, dober obisk in prijazna pisna zahvala predavateljice ostajata v spominu.

Občni zbor društva smo v začetku leta 2005 obogatili z dvema zanimivima predstavitvama. Mag. Karmen Štular Sotošek nas je seznanila s konzorcijem slovenskih knjižnic COSEC, Zvone Štor iz časopisne hiše Večer pa nam je predstavil spletni arhiv Večerovih edicij. Zelo aktualna in privlačna vsebina je privabila precej članov in nekaj predstavnikov medijev. Konec junija nam je kolegica Martina Rozman Salobir predstavila vsebino priručnika Quality Principles for Cultural Websites in nas seznanila z zakonitostmi pisanja za splet in še posebej za ljudi s posebnimi potrebami. Predavanju je dala naslov "Knjižnice potrebujemo dobre spletne strani". Novembra smo organizirali okroglo mizo "Splošna in šolska knjižnica z roko v roki", ki sta jo vodili Alja Bratuša z Osnovne šole Polzela in Irena Verbič iz Knjižnice Žalec. Bila je odlično obiskana. Naslov je obetal nekaj

novih spodbud za sodelovanje med nami, zato so udeleženci zasedli skoraj vse stole prireditvene Levstikove sobe v Osrednji knjižnici Celje. Zapisali smo precej sklepov in kaže, da naši pogovori niso bili zaman. Že teden dni po okrogli mize pa smo člane ponovno vabili skupaj. Kolega Srečko Maček in Tatjana Kač sta predstavila vsak svojo plat domoznanstva – Srečko se je osredotočil na nove trende, govoril je o povezovanju med knjižnicami, arhivi in muzeji, o digitalizaciji in o spletnih predstavitvah gradiv, kolegica Tatjana pa nam je razkrila rezultate analize domoznanske dejavnosti na območju Osrednje knjižnice Celje.

Leto 2006 se je za člane društva prebudilo februarja, ko so bili povabljeni k udeležbi na delavnico "Knjižnične storitve za uporabnike z disleksijo". Tema je bila v programu osrednje območne knjižnice Celje, a smo jo zaradi aktualnosti in širšega interesa ponudili tudi vsem članom našega društva. Oktobra smo bili spet skupaj. Za pripovedovalke pravljic in ljudskih pripovedi med šolskimi in splošnimi knjižničarkami smo medse povabili Anjo Štefan, priljubljeno avtorico pesmi in zgodb za otroke, odlično pripovedovalko in mentorico pravljicarjev, ki je posebej zanje pripravila prijetno triurno delavnico.

Slika 1: Srečanje članov DBC, Tinsko Šmarje pri Jelšah, 21. junija 2007

Naj omenimo še letošnji predavanji. Strokovni uvod v januarski občni zbor društva sem oblikovala v predavanju o medknjižnični izposoji in nastanku slovenskih priporočil za delo v slovenski medknjižnični izposoji; slovenski knjižničarji so bili prav takrat vabljeni k javni razpravi, zato je bil to primeren čas, da društvenim kolegom besedilo predstavim "iz prve roke". Pred poletnimi počitnicami nam je končno uspelo organizirati tudi dolgo zaželeno, vsebinsko obsežno, a za širši društveni interes preozko predavanje o pisarniškem poslovanju v knjižnicah. S predavateljico Petro Tomšič, učiteljico upravnega poslovanja na Srednji ekonomski šoli, smo govorili o klasifikacijskih načrtih (primer šolstva, upravnih enot, knjižnic), o dokumentih in njihovem hranjenju ter o Uredbi o pisarniškem poslovanju – temah, ki najbolj zanimajo naše manjše splošne knjižnice.

PODROBNOSTI, KI NAS DRŽIJO POKONCI

Veliko starih zapiskov, shranjena pošta, tudi novoletne čestitke in kopica skupnih fotografij pričajo o našem druženju in delu v zadnjih letih. V zadnjih štirih smo se na primer zelo trudili, da bi bili naši člani redno, pocieni in z majhnim delovnim vložkom obveščani o vsem, kar pripravljamo ali se dogaja v stroki in okoli nje. V ta namen smo popisali in redno popravljali vse pridobljene članske elektronske naslove in oblikovali spletno stran društva, ki vsaj takrat, ko se v društvu kaj pripravlja, kaže zeleno podobo. S sedeža društva je bilo v tem času odposlano blizu tristo različnih elektronskih obvestil, vabil in informacij članom. Le peščici članov jih še pošiljamo po klasični pošti. Tako se trudimo, da je prav vsak knjižničar našega društva sproti, in ne le ob letnem občnem zboru društva, seznanjen z vsem, kar pripravlja DBC, obravnava Predsedstvo ZBDS ali počno sekcije in komisije zveze.

Vsako leto smo v okviru Izvršnega odbora odprli tudi pogovor o najboljših možnih terminih za naša srečanja, prireditve in izlete in tako omogočili knjižnicam in knjižničarjem, da pravočasno načrtujejo svoje delovne koledarje in se lažje udeležijo društvenih prireditev. Kdo ve, morda tudi take drobtinice prispevajo k temu, da je danes v našem društvu kar 261 članov?

UTRINKI Z MOJEGA DELA V DKCI!

Jože Čakš

direktor Knjižnice Šmarje pri Jelšah, nekajletni predsednik DBC

Ko je bilo leta 1981 organizator strokovnega posveta ZDBS – Celjsko društvo, je bila za kraj posveta določena Rogaška Slatina. Ker je Rogaška Slatina sodila pod območje Občinske matične knjižnice Šmarje pri Jelšah, sem bil imenovan kot soorganizator posveta in s tem mi je bilo naloženega kar precej organizacijskega dela. Zgodilo pa se je, da je ravno v času zborovanja zbolel predsednik društva prof. Vlado Novak in tako sva s tajnico društva prof. Ivanko Bauman prevzela vso organizacijo posveta. Izjemno zahtevno delo sva s pomočjo še nekaterih članov društva in vodstvom Zveze bibliotekarskih društev Slovenije izpeljala brez večjih problemov. Zame je bila to izjemno pomembna izkušnja, saj tako velikih organizacijskih projektov kot mlad knjižničar še nisem bil vajen. Posebno zanimiv in lep je bil zaključni izlet po Kozjanskem, ki sva ga vodila s kolegico Gusto Grobin. Marsikdo se je zborovanja v Rogaški Slatini še dolga leta spominjal, meni pa je bilo v veselje, da se je tako velik in pomemben projekt odvijal na našem območju. Ta organizacijska izkušnja mi je služila v naslednjih šestih letih (1982 – 1987), ko sem kot predsednik vodil celjsko društvo in smo izpeljali kar nekaj velikih projektov med drugim tudi strokovni posvet ZDBS leta 1984 v Velenju.

Največja vrednota, ki jo črpam iz društvenega življenja v celjskem knjižničarskem društvu, pa je prijateljsko in strokovno sodelovanje med člani in knjižnicami. Tako je velikokrat lažje premagovati tudi težave, ki nastanejo pri delu, ki ga opravljam.

DRUŠTVO BIBLIOTEKARJEV KOROŠKE

Darja Molnar

Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika, predsednica društva 1997-2002

Društvo bibliotekarjev Koroške (v nadaljevanju DBK) je prostovoljno, samostojno, strokovno združenje knjižničarskih delavcev koroške regije. Povezali smo se z namenom druženja, izmenjave izkušenj in strokovnih informacij s področja knjižničarstva. Namen društva je spremljanje in razvijanje bibliotekarske znanosti v teoriji in praksi, strokovno dviganje bibliotečne službe in bibliotekarskega kadra, pomoč matični službi za razvoj mreže knjižnic vseh vrst in pospeševanje zanimanja za knjigo in sodobnih virov informiranja.

Cilji društva pa so krepiti ugled knjižničarjev in knjižničarstva v družbi, zastopati družbene in profesionalne interese knjižničarjev, prispevati k boljšemu položaju in opremljenosti knjižnic, sodelovati in izmenjavati izkušnje z drugimi knjižnicami in knjižničarji, vzpodbujati in zagotavljati permanentno izobraževanje knjižničarjev ter zagotavljati kar najvišjo možno stopnjo profesionalizma v stroki.

Namen in cilje društvo uresničuje z izvajanjem različnih nalog:

- organizira strokovno izobraževanje članov v obliki seminarjev ali tečajev,
- spodbuja člane k ustvarjalnemu in kritičnemu odnosu na področju knjižničarstva
- sodeluje z drugimi društvi,
- nudi strokovno pomoč pri izobraževanju članov,
- sodeluje pri obravnavanju aktualnih vprašanj iz bibliotekarske stroke.

DBK je vključeno v Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije, ki združuje in povezuje osem regionalnih društev bibliotekarjev s preko 1.200 individualnimi člani. Sedež DBK je v Koroški osrednji knjižnici Ravne na Koroškem. Danes šteje društvo 51 članov, in sicer jih je 32 iz splošnih knjižnic, 8 iz šolskih knjižnic na osnovnih šolah, 2 iz srednješolskih knjižnic, 1 član iz specialne knjižnice in 7 članov upokoјencev ter en član iz študentskih vrst. Član društva lahko postane vsak, ki se poklicno ali ljubiteljsko ukvarja z dejavnostmi na področju knjižničarstva, članstvo pa je prostovoljno.

KRONOLOŠKI PREGLED DELOVANJA DBK

2. februarja 1959 so se v tedanji Študijski knjižnici na Ravnah zbrali knjižničarji treh dolin, Mežiške, Mislinjske in Dravske (področje bivšega okraja). Na tem sestanku so se pomenili o težavah, ki jih imajo knjižničarji, poslušali dva referata o nabavljanju dobrih knjig in o novih načinih urejanja knjižnic, Študijska knjižnica pa je pripravila na ogled novejše revije in knjige. Ugotovili so, da bi bilo dobro in pametno preiti od mnogokrat pretihega in skromnega delovanja posameznika h kolektivnemu in s tem doseči hitrejši napredek tako za knjižničarje in knjižnice, kot stroko samo. Zaradi tega so soglasno ustanovili **sindikalno podružnico Društva bibliotekarjev Slovenije** (Društvo bibliotekarjev Slovenije je bilo ustanovljeno že leta 1947).

1961 – 1975

predsednik DBK Jožko Herman

V tem obdobju je imelo društvo od 18 do 24 članov. **9. maja 1968** so se člani podružnice DBS Ravne izrekli za medobčinsko strokovno knjižničarsko organizacijo. Ustanovili so samostojno društvo za območje štirih koroških občin z imenom **Društvo knjižničarjev Ravne na Koroškem**, sprejeli svoja pravila in v skladu z njimi pričeli širiti svojo dejavnost posebnega družbenega pomena.

1975 – 1980

predsednik DBK Alojz Pikalo

Število članov društva se poveča in v tem obdobju šteje 36 članov. Zaradi reorganizacije in uskladitve aktov z Zakonom o društvih sprejme društvo nova Pravila o delovanju DBK. Društvo sodeluje pri otvoritvi knjižnice v Šentanelu, preureditvi knjižnice na Prevaljah in Ravnah, svetuje pri strokovnih ureditvah knjižnic na osnovnih šolah v Mislinji, Slovenj Gradcu, Dravogradu, Črnečah in Ravnah, posveča posebno pozornost marksističnim bralnicam in sodeluje pri obravnavi Zakona o knjižničarstvu in Statuta ter Samoupravnega sporazuma o združitvi v Zvezo bibliotekarskih društev Jugoslavije. Leta 1976 gosti tudi stanovske kolege s Ptuja in Celja, ki so bili na strokovni ekskurziji po Koroški. V letu 1977 se na predlog dr. Franca Sušnika Društvo knjižničarjev Ravne na Koroškem preimenuje v **Društvo koroških knjižničarjev Ravne na Koroškem** in skupaj s Študijsko knjižnico pripravi različne akcije ob Mesecu knjige (od 15. oktobra do

15. novembra) ter prvič izpelje akcijo "Iščemo zvestega bralca". Različne prireditve ob Mesecu knjige so se obdržale še nadaljnjih deset let, na njih pa je društvo vedno aktivno sodelovalo. V istem letu člani društva pripravijo tudi posvet z naslovom "Vloga šolskih in splošnoizobraževalnih knjižnic". V tem obdobju šolski knjižničarji v regiji ugotovijo, da so med seboj premalo povezani, da jih tarejo podobne težave pri delu, financiranju, da imajo neurejen status šolskega knjižničarja, da so standardi za šolske knjižnice nedodelani, da delujejo v neurejenih in neprimernih prostorih in se zato v okviru DBK povežejo v **Aktiv šolskih knjižničarjev**. Društvo s tem v zvezi pripravi tudi razgovor z ravnatelji in knjižničarji osnovnih šol. 29. in 30. maja 1978 DBK pomaga pri organizaciji spomladanskega plenuma Društva bibliotekarjev Slovenije, ki je bilo v Šentanelu in za organizacijo prejme številne pohvale. V tem letu člani društva prvič sodelujejo s svojimi referati na zborovanju DBS. V letu 1979 DBK sodeluje s Kulturno skupnostjo Ravne pri pripravi Vorančevih slavnosti (otvoritev obnovljene Prežihove bajte, literarni večer Društva slovenskih književnikov, Plenum kulturnih delavcev OF slovenskega naroda).

1980 - 1983

predsednica DBK Hedvika Brvar (Gorenšek)

Število članov se poveča na 42. V Študijski knjižnici pripravi DBK izpopolnjevalni knjižničarski tečaj za svoje člane, zanje izdela opis del in normative, knjižnici v Radljah pomaga pri postavitvi gradiva na prost pristop in pripravi seminar za delo v šolskih knjižnicah na območju takratne občine Radlje ob Dravi, v sodelovanju s Študijsko knjižnico in Slavističnim društvom Koroške pripravi obširno razstavo slovenske povojne književnosti in predavanje dr. Matjaža Kmecla ter sodeluje pri obeležitvi 90-letnice rojstva Prežihovega Voranca. V Ljubljani se Društvo bibliotekarjev Slovenije preoblikuje v Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS) in vanjo se vključi tudi naše društvo.

1983 - 1988

predsednica DBK Meta Boštjan

Število članov v tem obdobju je 37. DBK za svoje člane organizira seminar o odpisu knjižničnega gradiva, strokovno predavanje Darke Tancer Kajnih "Sodobna slovenska otroška pesem", z Zavodom za šolstvo Dravograd organizira uvajalni seminar za vzgojiteljice - knjižničarke, zbira informacije

o novem računalniškem poslovanju. V tem obdobju so pri ZBDS ustanovljene tri sekcije in sicer za šolske, splošnoizobraževalne in visokošolske knjižnice, oblikuje pa se tudi visokošolski vzgojnoizobraževalni program za študij bibliotekarstva na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Član našega društva in ravnatelj koroške osrednje knjižnice Janez Mrdavšič postane član uredniškega sveta revije Knjižnica, strokovnega glasila našega združenja.

1988 - 1992

predsednica DBK Vlasta Zaberčnik

Število članov 35. Aktiv šolskih knjižničarjev prevzame reševanje problematike šolskih knjižnic v zvezi s kadri in njihovega enakopravnega vrednotenja glede na profil drugih pedagoških delavcev. Na predlog DBK matične knjižnice na Koroškem izvedejo anketo o problemih šolskih knjižnic in z rezultati seznanijo vodstva osnovnih šol in strokovne delavce SIS za vzgojo in izobraževanje. Aktiv pripravi tudi seminar z naslovom "Vloga in naloge ter načini delovanja sodobne šolske knjižnice". V tem letu se sestanejo tudi vodje občinskih matičnih knjižnic Dravograd, Radlje ob Dravi, Slovenj Gradec in Ravne ter se lotijo problema matičnosti knjižnic na Koroškem, ker vse ne izpolnjujejo pogojev za matičnost. Pričnejo se tudi pogovori o regijskem povezovanju knjižnic v enoten knjižnično-informacijski sistem ter pospešeno vključevanje knjižnic (tudi koroških) vanj in s tem v zvezi prvi računalniški tečajji v sistemu COBISS in ATLASS. V letu 1991 se Društvo koroških knjižničarjev preimenuje v Društvo bibliotekarjev Koroške.

1993 - 1997

predsednica DBK Majda Kotnik-Verčko

DBK naveže tesnejše stike s strokovno knjižnico v Železarni Ravne, priza- deva si za večje povezovanje in sodelovanje občinskih matičnih knjižnic na Koroškem in se intenzivno dogovarja in usklajuje stališča na področju avtomatizacije knjižnic oz. aktivnem sodelovanju v vzajemnem katalogu in za svoje člane demonstrira uporabo računalniške opreme za knjižnice. Leta 1995 steče razprava o novem Zakonu o knjižničarstvu in sprejet je predlog za Etični kodeks slovenskih knjižničarjev. DBK organizira strokovno predavanje v novi gimnazijski knjižnici na Ravnah z naslovom "Izobraževanje in šolanje knjižničarskih delavcev".

1997 – 2002

predsednica DBK Darja Molnar

V evidenci članov je v tem obdobju 42 članov. Leta 1997 smo knjižničarji, zavedajoč se svoje vloge in soodgovornosti za razvoj družbe, svojega naroda in vsakega posameznika, sprejeli Etični kodeks slovenskih knjižničarjev, ki odslej vodi in usmerja našo poklicno etiko in na katerega temeljnih oblikujemo sebe, svoj odnos do poklicnih kolegov, uporabnikov in do družbenega okolja. V tem letu je potekel tudi rok za uskladitev statotov regionalnih društev in ZBDS z novim Zakonom o društvih. Opravljenega je bilo veliko dela, da smo naš statut uskladili. Obravnavali smo različne akte društva (Poslovnik o delu skupščine, predsedstva in delovnih teles ZBDS, Osnutek standardov za SIK, Pravilnik o podeljevanju čopovih diplom in priznanj, Pravilnik Stepišnikovega in Kalanovega sklada in Poslovnik o delovanju častnega razsodišča).

DBK organizira strokovno predavanje "Informacijske tehnologije, intelektualna lastnina in vloga knjižnic pri varovanju avtorske pravice in sorodnih pravic". Predavala je kolegica iz Centralne tehniške knjižnice v Ljubljani Smilja Pejanovič. Predsednica društva Darja Molnar je v tem mandatu opravila veliko delo, saj je prečesala društven arhiv ter pripravila kronološki zapis o delovanju društva od samih začetkov do danes. V tem obdobju smo imeli še eno predavanje in sicer nam je kolega iz Osrednje knjižnice Celje, mag. Branko Goropevšek, predstavil svoj obisk v berlinski knjižnici.

2002 – 2006

predsednica DBK Vlasta Zaberčnik

V tem obdobju se je število članov povečalo najprej na 44, v letu 2005 pa na 47 članov. Vsako leto smo pridobili kakšnega novega člana, nekateri pa so podali izstopne izjave. Podatki o našem društvu v tem obdobju postanejo dostopni na spletni strani Koroške osrednje knjižnice, kjer je tudi sedež društva. Tudi komunikacija med člani postane zaradi možnosti e-pošte veliko hitrejša, cenejša in učinkovitejša. Sodelovali smo s Pokrajinskim arhivom v Mariboru, ki je zbiral podatke o društvih na našem območju. Prav tako so nas uvrstili v imenik slovenskih kulturnih organizacij "Slovenia Arts Directory". Člani društva smo si ogledali razstavo "Rojstni list slovenske kulture" v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani. Knjižnica Dravograd je ob mednarodnem in slovenskem dnevu knjige organizirala

strokovno predavanje dr. Mihe Kovača, predstojnika na oddelku za bibliotekarstvo in informacijsko znanost, ki smo se ga udeležili tudi nekateri člani društva. V soorganizaciji DBK in Koroške osrednje knjižnice pa je bila predstavitev knjige mag. Marije Vačun Kolar "Mladi bralec".

2006 – predsednica DBK Simona Vončina

V letu 2007 imamo v evidenci 51 članov. Naše člane redno obveščamo o dejavnostih ZBDS preko e-pošte. Nekateri naši člani delujejo tudi v sekcijah in komisijah pri ZBDS. Udeležili smo se posvetovanja Sekcije za splošne knjižnice v Kranjski gori za naslovom "Iz tradicionalne v hibridno knjižnico: tehnologija ni dovolj".

STROKOVNE EKSKURZIJE DBK

Od leta 1981 društvo enkrat letno organizira strokovno ekskurzijo. Vedno se odločimo za ogled česa zanimivega s področja naše stroke, prijetno združimo s koristnim in tako pridobimo marsikatero izkušnjo, ki jo lahko s pridom uporabimo pri svojem delu. Velikokrat pa se spletejo med kolegi iz različnih koncev Slovenije tudi prijateljske vezi in nam tudi knjižničarji iz drugih slovenskih knjižnic radi vrnejo obisk.

Obiskali smo:

- Tolmin – ogled nove knjižnice (1981)
- Ptuj – ogled knjižnice (1983)
- Maribor – ogled Univerzitetne knjižnice (1985)
- Ljubljana – ogled Pionirske knjižnice in Semeniške knjižnice ter ogled razstave v Narodni galeriji "Kitajsko slikarstvo dinastije Ming in čing" (1988)
- Maribor – ogled nove Univerzitetne knjižnice (1989)
- Velenje – ogled novo opremljene knjižnice in muzejske zbirke v gradu (1990)
- Ljubljana – obisk Slovenskega knjižnega sejma in Volčjega potoka (1992)
- Novo mesto – ogled knjižnice, Kostanjevica (1993)
- Maribor, Ptuj – ogled nove knjižnice v Novi vasi, knjižnice na Ptuj, ptujskega gradu in Ptujске gore (1994)
- Dolina Soče – Kobarid, ogled muzeja (1996)

- Notranjska – Idrija, Štanjel, Kobjeglava (1997)
- Bela krajina – ogled knjižnice v Metliki, Župančičeve rojstne hiše v Vinici (1998)
- Prekmurje – ogled knjižnic v Murski Soboti in Lendavi (1999)
- Nova Gorica – ogled nove knjižnice (2000)
- Novo mesto – ogled nove knjižnice (2001)
- Ptuj – ogled nove knjižnice (2002)
- Krško in okolica (2003)
- Murska Sobota – ogled nove knjižnice v Murski Soboti, Goričko, tromeja (2004)
- Celovec – ogled slovenske Študijske knjižnice v Celovcu in nekaj ostalih znamenitosti avstrijske Koroške (Krnski grad, Gospa Sveta, grad Ostrowitz) (2005)
- Koper – ogled Osrednje knjižnice Srečka Vilharja v Koprju, Hrastovlje, Socerb (2006)
- Radovljica – ogled Knjižnice A. T. Linhartarja in starega mestnega jedra Radovljice, Kropa (2007)

Slika 1: DBK v Predjamskem gradu

Slika 2: Strokovna ekskurzija DBK, Radovljica 2007

LITERARNA PREDAVANJA, SREČANJA S KNJIŽEVNIKI IN RAZSTAVE

DBK vsa leta izpolnjuje eno svojih pomembnih nalog, to je z različnimi oblikami ohraniti zanimanje za knjigo in pisano besedo, zato je v svoji več kot štiri desetletja dolgi zgodovini pripravilo ali sodelovalo pri organizaciji lepega števila prireditev. Tako smo gostili znane književnike kot so Leopold Suhodolčan, Janez Mrdavšič, Andrej Kokot, Milka Hartman, Boris Paternu, Matjaž Kmecl, Tone Partljič, Miloš Mikeln, Marija Makarovič, Janko Messner, Marjan Kolar, Mitja Šipek ... in samostojno ali v sodelovanju z drugimi društvi pripravili različne razstave, sodelovali pri pripravi simpozijev in prireditev ob 90-letnici rojstva Prežihovega Voranca ...

PRIZNANJA ČLANOM ZA NJIHOVO DELO

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije za posebne zasluge na področju knjižničarstva podeljuje **Čopova priznanja in diplome**. Priznanje in diploma nosita ime zaslužnega slovenskega knjižničarja Matije Čopa, podeljujeta pa se za življenjsko delo ali za posebno pomembne enkratne uspehe in ju lahko posameznik ali kolektiv prejme samo enkrat. Tudi člani

našega društva so se na strokovnem knjižničarskem področju izkazali in prejeli to najvišje priznanje naše stroke.

Čopovo diplomo so prejeli:

- dr. Franc Sušnik (1967)
- Jožko Herman (1967)
- Ožbej Lodrant (1973)
- Marija Suhodolčan (1975)
- Marijana Vončina (1981)
- Majda Kotnik-Verčko (1998)
- Ivanka Kus (2002)

SPOMINI S KOROŠKE

Marija Suhodolčan Dolenc

Potem ko so se uresničile želje in ideja dr. Franca Sušnika in je Koroška jeseni 1945. leta dobila svojo prvo srednjo šolo – gimnazijo, ki je do leta 1949 prerasla v popolno osemletno gimnazijo, je bila na pobudo ravnatelja gimnazije dr. Franca Sušnika 3. februarja 1949 ustanovljena Študijska knjižnica, ki naj bo gimnaziji v sožitju neobhodna družica. "Namen knjižnice je zbirati, hraniti in strokovno obdelovati koroško domoznansko gradivo, pospeševati knjižničarstvo na območju koroške krajine, streči bralcem in oskrbovati dijake in študente s potrebno študijsko literaturo."

Grad na Ravnah (do leta 1952 v Guštanju) je bil prvi dom gimnazije od jeseni 1945. Obe ustanovi sta od ustanovitve študijske knjižnice do preselitve gimnazije v novo gimnazijsko poslopje, jeseni 1953, živeli v sožitju v istih prostorih. Edini prostor knjižnice je bil kabinet, v gimnazijski učilnici so bile na grajskih policah razporejene knjige. Skladišče knjig je bilo v poslopju ob gradu. Popoldne, od 14. do 21. ure, se je učilnica spremenila v bralnico. Po preselitvi gimnazije pa je dobila knjižnica v upravo ves ravenski grad.

Največ zaslug za razvoj knjižničarstva na Koroškem ima dr. Franc Sušnik (1898 – 1980), ki je deloval na pedagoškem, knjižničarskem in literarnem področju. Bil je ravnatelj Gimnazije Ravne na Koroškem (1945-1962) in upravnik Študijske knjižnice (1949 – 1962) ter njen ravnatelj (1962-1979). Od leta 1983 nosi Koroška osrednja knjižnica Ravne na Koroškem njegovo ime.

Korenine Društva bibliotekarjev Koroške s sedežem v tedanji Študijski knjižnici segajo v leto 1959, ko smo knjižničarji treh dolin, Mežiške, Mislinjske in zgornje Dravske doline (območje bivšega okraja) ustanovili sindikalno podružnico Društva bibliotekarjev Slovenije. Leta 1968 pa smo ustanovili Društvo knjižničarjev Ravne na Koroškem, samostojno medobčinsko strokovno organizacijo za območje štirih koroških občin: Ravne na Koroškem, Slovenj Gradec, Dravograd in Radlje ob Dravi. Na predlog dr. Franca Sušnika se je leta 1977 društvo preimenovalo v Društvo koroških knjižničarjev Ravne na Koroškem in nato v Društvo bibliotekarjev Koroške.

Društvo je povežalo knjižničarske delavce koroške regije in zamejske Koroške, skrbelo za strokovni dvig knjižničarske dejavnosti in knjižničnih delavcev, organiziralo strokovne ekskurzije, srečanja s književniki, sodelovalo pri mnogih kulturnih prireditvah in pripravljalo različne akcije ob "mesecu knjige". Društvo je predstavljalo vez z matičnim Društvom bibliotekarjev Slovenija in nato z Zvezo bibliotekarskih društev Slovenije, s sedežem v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani.

Lepi so spomini na prvega dolgoletnega predsednika našega društva Jožka Hermana, prizadevnega knjižničarja splošnoizobraževalne knjižnice na Ravnah, ki je bil tudi legendarni kapelnik Pihalnega orkestra ravnskih železarjev, in na ostale člane društva.

Nepozabni so spomini na zborovanja, druženja in predvsem občne zборе Društva bibliotekarjev Slovenije, ki je povežalo knjižničarje v Sloveniji, nam širilo strokovna obzorja, stkalo znanstva in prijateljske vezi. Spoznali smo knjižnice in kraje po Sloveniji, od Murske Sobote in Ptuja do Tolmina in Kopra, od Radovljice do Novega mesta in Metlike.

V lepem spominu ostajajo bibliotekarji, predavatelji na naših srečanjih: Mara Šlajpah, Ančka Korže Strajnar, Breda Filo, Zlata Kert, Darja Kramberger, Branko Berčič, Maks Veselko, Miloš Rybař, Bruno Hartman, Stanislav Kos in še mnogi drugi.

Ob 60-letnici želim Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije še v nadaljnjih desetletjih uspešno delo.

DRUŠTVO KNJIŽNIČARJEV DOLENJSKE

Maja Ivanež

Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto

Društvo knjižničarjev Dolenjske (DKD) je strokovno društvo, ki združuje knjižničarje in knjižničarke, zaposlene v splošnih, šolskih in specialnih knjižnicah na območju Dolenjske, Bele krajine in Posavja. Glavni cilj društva je uveljavljanje knjižničarskega poklica in knjižničarske stroke. Društvo skrbi za nemoteno strokovno izobraževanje in izpopolnjevanje svojih članov, ostalih knjižničarjev in uporabnikov knjižnic. Spremlja razvoj knjižničarske stroke doma in po svetu, spoštuje etični kodeks slovenskih knjižničarjev ter pridobiva nove člane, ki s svojim delom prispevajo k razvoju stroke in tako vplivajo na izboljšanje in prepoznavnost knjižničarstva tudi v javnosti.

Društvo je bilo ustanovljeno 13. januarja 1977, s sedežem v takratni Študijski knjižnici Mirana Jarca (danes Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto). Za prvega predsednika je bil izvoljen Bogo Komelj iz Novega mesta, za podpredsednico pa Lea Grabrijan iz Črnomlja. Že na samem začetku sta bili kot glavni nalogi društva skrb za strokovno izpopolnjevanje članov ter široka dostopnost knjige vsem uporabnikom.

Članstvo v društvu je prostovoljno. Član lahko postane vsak državljan Republike Slovenije, ki se poklicno ali ljubiteljsko ukvarja s knjižničarsko stroko, študentje bibliotekarstva ali upokojeni knjižničarski delavci. Kdor želi postati član društva, izpolni pristopno izjavo, v kateri se zaveže, da bo spoštoval pravila društva. Ob ustanovitvi so bili člani društva le zaposleni v Študijski knjižnici Mirana Jarca in Lea Grabrijan iz črnomaljske knjižnice, kmalu pa so se jim pridružili kolegi in kolegice iz ostalih knjižnic območja. Junija 2007 je društvo štelo 52 članov. Poleg rednega članstva društvo podeljuje tudi nazive častnih članov, in sicer posameznikom, ki imajo izredne zasluge za uspešno delo društva.

Slika 1: Posvetovanje ZBDS "Bralec išče knjigo, knjiga išče bralca", Otočec, 1977

Člani so dejavni v organih in sekcijah ZBDS. V tridesetih letih svojega delovanja je društvo sodelovalo pri soorganizaciji štirih strokovnih posvetovanj, ki jih je organizirala ZBDS. Leta 1977 je bilo na Otočcu posvetovanje z naslovom "Bralec išče knjigo, knjiga išče bralca", leta 1988 v Novem mestu, z naslovom "Zapisi znanja v informacijski dobi". V Termah Čatež je bilo leta 1996 dvodnevno posvetovanje na temo "Knjižnica in njeni uporabniki", leta 2003 pa ponovno na Otočcu z naslovom "Vizija razvoja knjižničarstva v Sloveniji".

Društvo skrbi za redno izobraževanje članov, tako da organizira seminarje in delavnice, s strokovnimi predavanji ter tudi s predavanji z drugih področij (npr. predavanje o izgorelosti na delovnem mestu). Predavanja pripravljajo tudi knjižničarji sami, in sicer iz bogatih praktičnih izkušenj pri svojem delu. Tako si izmenjujejo različne ideje, izkušnje in odgovore na vprašanja, ki se porajajo pri delu. Vsaj enkrat letno se člani skupaj odpravijo na strokovno ekskurzijo, kjer spoznavajo razmere, delovanje, izkušnje ter probleme drugih slovenskih knjižnic, hkrati pa se tako člani dolenjskih osrednjih knjižnic med sabo spoznavajo v sproščenem okolju.

Slika 2: DKD na obisku v Knjižnici Grosuplje, 2007

Predsedniki in predsednice DKD:

- Bogo Komelj (1977-1978)
- Lea Grabrijan (1978-1981)
- Ivica Milić (1981-1985)
- Ida Pucelj (1985-1989)
- Ivana Kužnik (1989-1990)
- Silva Gomišček-Šibila (1990-1995)
- Nataša Petrov (1995-1997)
- Ivica Milić (1997-2001)
- Irena Muc (2001-2005)
- Slavka Kristan (2005-2007)
- Petra Kovič (2007-)

DRUŠTVO BIBLIOTEKARJEV PRIMORSKE

Anica Božič

dolgoletna predsednica društva

Praznovali bomo štiridesetletnico Primorskega društva

Ob 50-letnici izhajanja strokovne revije Knjižnica, 40-letnici podeljevanja Čopovih diplom in častitljivi 60-letnici Društva bibliotekarjev Slovenije bomo naslednje leto praznovali tudi 40 let delovanja Društva bibliotekarjev Primorske. Knjižničarji so 1968 ustanavljali po posameznih območjih Slovenije svoja področna društva in tako je tega leta na pobudo znanega bibliotekarja Srečka Vilharja na Primorskem zaživel Društvo bibliotekarjev Primorske. Profesor Srečko Vilhar je kot predsednik dolga leta vodil društvo, njegova prva naslednica pa je bila znana knjižničarka in dolgoletna ravnateljica Kosovelove knjižnice v Sežani Lučka Čehovin.

V prvih letih se je vodstvo društva ukvarjalo predvsem z izobraževanjem zaposlenih v knjižnicah, oblikovanjem in izdajanjem strokovne revije, sodelovanjem z društvom doma in v tujini, sprejetjem republiškega zakona o knjižničarstvu. Le-ta je bil sprejet 1961 in je bil za našo stroko izredno pomemben, saj nas je enakovredno uvrstil v krog drugih strok, pravo veljavo pa ji je dalo šolsko leto 1964/1965, ko so na Pedagoški akademiji odprli knjižničarski oddelek. Študentje knjižničarstva smo morali poslušati še en predmet po lastni izbiri. Na Pedagoški akademiji se je v naslednjih letih izšolalo mnogo kvalitetnih knjižničarjev, ki so v naslednjih desetletjih dali polet knjižničarstvu na Slovenskem.

Bila sem tretja predsednica Društva bibliotekarjev Primorske. Knjižničarji so mi zaupali mandat v začetku osemdesetih let. Področje delovanja našega društva je veliko, saj sega od Tolmina preko Nove Gorice, Ajdovščine, Idrije pa Postojne, Ilirske Bistrice, Sežane, Kopa, Pirana tja do Izole. V času mojega predsednikovanja sta se nam pridružila Logatec in Cerknica in pred dvema letoma še Vrhnika. Vseh manjših občin, ki so v zadnjih letih nastajale, še naštetih ne bi znala. Začetki niso bili lahki. Bila sem dokaj neizkušena, saj sem bila za tako funkcijo tako rekoč rosno mlada (30 let). Tudi prevzeti delo za tako uglednima in spoštovanima predsednikoma, kot sta bila gospod Vilhar in gospa Čehovin, je bilo odgovorno, mislim pa, da se takrat tega prav zaradi svoje mladosti nisem prav zavedala. Priznam,

da me je bilo malo strah, a odprtost primorskih kolegov in pripravljenost, da pri mojem vodenju aktivno sodelujejo, sta društvo pripeljali do lepih rezultatov.

Uspelo nam je podvojiti število naših članov, predvsem sem bila vesela številnih šolskih knjižničarjev, ki so okrepili naše vrste. V prvih letih sem veliko delala prav z njimi. Ustanavljali smo šolske aktive. Pomembno je bilo, da sta pri tem uspešno sodelovala oba zavoda za šolstvo, tako koprski kot goriški. V veliko pomoč sta mi bila oba svetovalca za slovenski jezik, profesorja Silvo Fatur in Marjan Štrancar, pa seveda direktorja koprške in goriške knjižnice, gospa Duša Krnel in gospod Stane Čehovin. Preko društva knjižničarjev in šolskih aktivov smo dosegli, da ravnatelji v šolske knjižnice niso več pošiljali nestrokovnega kadra, strokovne delavce pa so začeli pošiljati na razna izobraževanja in srečanja, ki jih je organiziralo naše društvo ali ZBDS. Kasneje so šolski aktivni in študijske skupine postale tako aktivni, da so že sami organizirali delavnice, predavanja, okrogle mize. Tu naj imenujem posebno prizadevno in sposobno bibliotekarko Natašo Kuštrin iz Nove Gorice. Seveda pa se kot člani društva šolski knjižničarji vsa leta vključujejo in sodelujejo pri programih društva.

Če je v prvih letih društvo skrbelo bolj za osnovna izobraževanja in status knjižničarjev in knjižnic, sem sama kar veliko pozornost posvetila družinju, medsebojnemu spoznavanju in pridobivanju funkcionalnih znanj, ki so pomembna pri vsakodnevnem delu z bralci. Vsakoletna srečanja smo imeli v različnih krajih Primorske, tako da so se člani med seboj spoznavali, si izmenjavali informacije in izkušnje. Ponavadi je bil to kraj, v katerem je krajevna knjižnica dosegla kakšne vidne dosežke: nova knjižnica, adaptacija, računalniške mreže, zanimivi programi za bralce. Na teh srečanjih smo vedno poslušali predavanja na teme iz naše stroke, čas pa smo pustili tudi splošnim debatam in temam, ki so nas žulile. Velikokrat sem v imenu društva potem javno opozarjala na težave, ki so se dogajale v posameznih lokalnih okoljih. Uspešno sem na začetku osemdesetih protestirala v Cankarjevem domu v Ljubljani proti združitvi kulturnih ustanov v Tolminu. Tamkajšnje politične strukture so imele namreč že izdelan elaborat za tako združitvev. Opozorila sem občino Ilirska Bistrica na bistveno nižje plače tamkajšnjih knjižničarjev in dosegla popravek navzgor. Leta 2001 smo imeli občni zbor v Trstu (Barkovlje) prav z namenom, da javnost opozorimo na nevdržne razmere Narodne in študijske knjižnice v Trstu. O težavah knjižnice, ki je za zamejske Slovence in slovenski jezik tako

pomembna, smo pisno opozorili tudi italijansko konzulko v Kopru, predsednika države, predsednika vlade ter slovensko ministrstvo za kulturo. V istem letu smo javnost opozorili tudi na težave izolske knjižnice in še bi lahko naštevala.

Kot sem že omenila, smo mnogo pripomogli k izboljšanju raznih funkcionalnih znanj, ki so nujna za kvalitetno delo v knjižnicah. Naj samo naštejemo nekaj naslovov predavanj in delavnic, ki smo jih organizirali: neverbalna komunikacija (Mihaela Kavčič), čustvena inteligenca (dr. Branko Čurič), poslovni bonton (prof. Bojana Košnik), knjižne vezave (dr. Jedrt Vodopivec), profesionalno delo z bralci (prof. Peter Vukšinič), digitalizacija v knjižnicah (dr. Tefko Saračevič), etični kodeks (dr. Jože Urbanija), pa spet o neverbalni komunikaciji (prof. Sara Pegan) in o pomembnosti knjižnic pri ohranjanju jezika in kulture tudi v zamejstvu (prof. Jože Pirjevec).

Ljudje smo ustvarjeni tako, da svoje delo vedno radi primerjamo z drugimi, naj si bo v bližnji ali daljni okolici. V Sloveniji smo imeli možnosti za obiske knjižnic v različnih krajih. Težje je bilo obiskati kolege čez mejo. V mojih mladih letih še ni bilo toliko možnosti potovati kot v današnji časih, zato sem izkoristila priložnost, da preko društva pokukamo v nekatere nove moderne, velike evropske knjižnice. Prva leta smo z zavistjo občudovali te razvite knjižnice in skušali vsak po svojih močeh prenesti njihove izkušnje v naše knjižnice; zdaj pa gremo v tujino velikokrat ponosni, da imamo tudi pri nas tako razvito knjižničarstvo in so naši obiski dobrodošli bolj v smislu izmenjavanja praktičnih izkušenj. Tudi mi imamo kaj pokazati Evropi in za marsikaj nam evropski kolegi priznavajo, da imamo boljše urejeno.

Leta 1998 smo po nasvetu tedanje predsednice ZBDS Nade Češnovar obiskali novo, moderno splošnoizobraževalno knjižnico v Kecskemetu. Bili smo navdušeni, z zanimanjem pa smo si ogledali tudi staro knjižnico v dvorcu Festetcsev v Keszthelyu.

Naslednje leto smo potovali v London, kjer nas je v British Library sprejel gospod Sava Pejić, ki je tu zadolžen za slovansko in vzhodnoevropsko literaturo. Obiskali smo tudi sodobno knjižnico v predmestju Londona, v Croydonu, kjer smo se pogovarjali z gospo Brendo Contables. En dan smo preživeli na londonskem sejmu knjig, obiskali pa smo tudi rojstno hišo Williama Shakespeara v Stradfordu.

Nekaj posebnega je bila ekskurzija v München (2000), kjer smo v Internacional Jugendbibliothek videli mladinska dela, zbrana s celega sveta. Skupino je sprejel in se z nami pogovarjal gospod Küffner Werner. Na poti smo se ustavili še v splošni knjižnici v Rosenheimu, ki je lep primer, kako je mogoče iz zapuščenih gospodarskih objektov, v tem primeru pivovarne, urediti knjižnične prostore. Pazljivo smo prisluhnili direktorici Suzanne Delp, kako pri njih vodijo odpis, kako hitro odpišejo knjigo in da v centralnem skladišču poskrbijo, da ostane vedno kakšen izvod zanamcem.

Nepozabno je bilo srečanje s kolegi v Zadru, kjer nam je direktor gospod Ivan Pehar organiziral razgovor s knjižničarji. Navdušeni smo bili nad delom z mladimi bralci in pretreseni, ko so nam kolegi opisovali grozote vojne in kazali slikovno gradivo, v kakšnih razmerah so delali še deset let po bombardiranju mesta Zadra in knjižnice.

Slika 1: Ob obisku v Gradski biblioteci v Zadru (iz arhiva A.B.)

Leta 2002 smo spet obiskali knjižni sejem, tokrat v Parizu, in nacionalno knjižnico v kulturnem centru Georges Pompidou. V jutranjih urah, ko je bila knjižnica še zaprta, nam je gospa Hubert Souad razkazala prostore in nam razložila, kako knjižnica posluje, koliko zaposlenih ima, kakšne možnosti imamo kot tujci za zaposlitev in mnoge druge zanimivosti.

Društvo sem vodila najprej štiri mandate. Za mano je vodenje prevzela gospa Nives Andrič in potem gospa Alenka Šauperl ter za krajše obdobje še gospod Vili Leban. 1997 so mi kolegi ponovno zaupali vodstvo društva. Tokrat sem bila predsednica pet let.

Zdaj je že dve leti, odkar sem se upokojila, in pet let, odkar ne vodim več Društva bibliotekarjev Primorske. Še vedno pa sem članica, udeležujem se strokovnih ekskurzij in letnih srečanj, vesela sem, da imam še stike s prijatelji. Pravilno se mi tudi zdi, da moja naslednica gospa Laura Chersicola in člani IO DBP sledijo smernicam, ki smo jih začrtali pred mnogimi leti. Mislim, da tako delovanje podpirajo tudi knjižničarji Primorske, saj se število članov še zmeraj iz leta v leto povečuje. Samo čestitam lahko in upam, da se bo ta pripadnost društvu in posredno tudi ZBDS še nadaljevala.

Slika 2: Ob predaji predsedniških dolžnosti na ladji LAHO v juniju 2002 (iz arhiva A.B)

Pripis.

Članek sem napisala na prošnjo članov IO DBP, pisala pa sem ga predvsem z vidika svojega predsednikovanja.

Še to. V uredništvu revije Knjižnica so dali nekaj smernic za oblikovanje prispevkov in predlagali, naj avtorji napišemo tudi kakšno osebno izkušnjo. Morda bo za bralce zanimiva naslednja dogodivščina s strokovno zagretim kolegom. Po uspešno izvedenih delavnicah ali ekskurzijah sem ponavadi dobivala tudi prijazna pisemca. A vsi z vsem ne morejo biti zadovoljni. Kolega, ki je imel v bibliotekarskih krogih velik ugled, mi je poslal ostro pismo, češ da je bila naša strokovna ekskurzija v London čisto turistično in kulturniško obarvana. Napisal mi je, da bi si lahko ogledali vsaj še moderno knjižnico v Croydonu. Ne vem, kako je gospod bral naš program, saj smo se prav tu največ zadržali. Nisem mu odgovorila. Od srca sem se nasmejala. Nekateri nikoli niso zadovoljni in vedno iščejo dlako v jajcu.

DRUŠTVO BIBLIOTEKARJEV POMURJA

Metka Sraka

predsednica društva

Društvo bibliotekarjev Pomurja (DBP) je začelo svoje delovanje pred 33-mi leti, na pobudo gospe Nikice Brumen in drugih pomurskih knjižničarjev. Prej je bila v Pomurju le podružnica Društva bibliotekarjev Slovenije. Društvo je bilo ustanovljeno 4. aprila 1974 v Lendavi, za prvo predsednico pa je bila izvoljena Nikica Brumen. Le-ta je že na prvem občnem zboru poročala o društvenih novicah (plenum DBS v Črnomlju - maj 1974), razložila program predavanj v okviru društva (Olas Ludvik o Porabju, Sedonja Štefan o Mišku Kranjcu...). Predlagala je, da se izdela enotni načrt mreže knjižnic v Pomurju, kjer bi lahko sodelovale vse občinske knjižnice. Zavzemala se je za redne sestanke društva, ki bi naj potekali po celem Pomurju in kjer naj bi razpravljali o problematiki pomurskega knjižničarstva in se seznanjali o najnovejših informacijah v knjižničarstvu.

In leta 1976 se je zgodilo...

Prvo posvetovanje slovenskih knjižničarjev v Moravskih Toplicah, ki je potekalo od 7. do 9. oktobra 1976. Udeleženci posvetovanje so se prvi dan seznanili s "Specifičnimi pogoji razvoja in organizacijske strukture knjižničarstva v Pomurju" (Bela Sever). Branko Berčič pa je spregovoril o položaju Slovenske nacionalne knjižnice. Niso manjkali referati z naslovi o "Slovenski bibliografiji in njenimi problemi". Naslednji dan je bilo veliko govora o problemih splošnoizobraževalnih knjižnic.

Na koncu je sledilo še malo oddiha, ogled Porabja in županijske knjižnice v Szombathelyu.

Čez trinajst let je Pomurje gostilo slovenske knjižničarje in knjižničarje iz tujine. Posvetovanje z naslovom "Knjižnice in javnost" je potekalo v Radencih od 9. do 11. novembra 1989. Referati so opozarjali na status slovenskih knjižničarjev, predstavljali so knjižno in knjižnično vzgojo, seznanjali smo se s sodobno knjižnico na srednjih šolah... Še posebej pozorni smo bili na referat o slepih, slabovidnih ali kako drugače prizadetih uporabnikih knjižnic.

Manj kot trinajst je minilo... ko ste spet bili med nami in sicer na posvetovanju "Digitalna knjižnica" v Radencih, ki je potekalo od 10. do 12. oktobra 2001.

Tedanji predsednik ZBDS Stanislav Bahor je ob tej priložnosti povedal: "Začelo se je obdobje globalizacije, to pomeni doba sodelovanja in povezovanja, ter iskanja skupnih točk, iskanja tistega, kar nas združuje in povezuje". ZBDS je takrat povabila strokovnjake z vseh področij (arhiviste, sociologe, pravnike, ekonomiste in druge), da bi lahko to tematiko predstavili celovito. Po tridnevnem posvetovanju v Radencih smo navezali nova poznanstva, slišali marsikaj zanimivega in si nabrali novih moči za naprej.

DRUŠTVO BIBLIOTEKARJEV GORENJSKE

Tatjana Šmid

predsednica društva

V arhivskem gradivu DBG, ki mi je bil na voljo, oziroma sem ga uspela dobiti, so zajeti podatki o delovanju društva zadnjih dvajsetih let, torej od leta 1987 dalje. Na žalost nimam podatka, kdaj je bilo društvo ustanovljeno. Leta 1987 je vodenje društva prevzel Anatol Štern, takratni direktor Osrednje knjižnice Kranj, društvo pa je v tem letu po več kot dvajsetih letih pripravilo posvetovanje ZBDS na Bledu z naslovom Knjižnica in posredovanje znanja.

V letih 1989 do 1991 je društvo vodil ravnatelj škofjeloške knjižnice Ludvik Kaluža. V tem obdobju, točneje aprila 1989, je bila za člane društva organizirana ekskurzija z ogledom nove Univerzitetne knjižnice v Mariboru.

Zvonka Pretnar, ravnateljica tržiške knjižnice, je bila izvoljena za predsednico društva za obdobje od 1991 do 1993 leta.

Naslednja štiri leta je društvo vodila Danijela Leskošek, zaposlena v Knjižnici Antona Tomaža Linhartaradovljica. V tem obdobju so bile organizirane dobro obiskane ekskurzije. Tako so člani društva v tem času obiskali mesto Rim leta 1994, naslednje leto pa Firence. V letu 1996 je društvo pripravilo delavnico z naslovom Umetnost pripovedovanja pravljic, ki jo je vodila Anja Štefan. Naslednje leto smo obiskali Rezijo, si ogledali Čedad in Landarsko jamo.

Leta 1997 je bila za predsednico društva izvoljena Cvetka Tropenauer Martinčič, ravnateljica Občinske knjižnice Jesenice. Društvo je kot soizdajatelj skupaj z ZBDS omogočilo tiskanje knjižnice z naslovom Biti knjižničar, ki so jo pripravili upokojeni knjižničarji, koordinatorica pa je bila Rezka Šubic Pleničar.

Janez Čimžar, zaposlen v kranjski knjižnici, je bil za predsednika društva izvoljen leta 2000. Tega leta spomladi je društvo organiziralo ekskurzijo na Primorsko, v okviru katere smo si ogledali tudi novo knjižnico v Novi Gorici. Ekskurzijo je pripravila Božena Kolman Finžgar.

V letu 2002 je vodenje društva prevzela Milena Enci iz Osrednje knjižnice Kranj. Društvo je v tem letu sodelovalo pri pripravi posvetovanja ZBDS na Bledu. V društvu se je porodila ideja o nastanku in ureditvi knjižničarskega muzeja. Pobuda je prišla s strani Rezke Šubic Pleničar, kot predstavnice neformalne skupine knjižničarjev. Skupina se je poimenovala Slovenski predračunalniški knjižničarji. V ta namen je bilo do sedaj zbranega že kar nekaj gradiva, Gorenjski muzej pa je ponudil manjši prostor za zbirko v Prešernovi hiši v Kranju.

V obdobju od leta 2003 so bile pripravljene enodnevne ekskurzije v različne smeri, tako smo se podali v letu 2003 proti Štajerski, naslednje leto na avstrijsko Koroško, v letu 2005 pa smo obiskali Slovensko Istro. V lanskem letu smo si na Dunaju ogledali novo knjižnico.

To je le kratek časovni pregled o delovanju Društva bibliotekarjev Gorenjske, najbrž pa bi bili bolj zanimivi kakšni osebni spomini na te dogodke iz preteklih let.

Slika 1: Posvetovanje ZBDS na Bledu (1995)

Slika 2: Posvetovanje ZBDS na Bledu (2002)

DELOVANJE SEKCIJ
PRI ZBDS

SEKCIJA ZA SPLOŠNE KNJIŽNICE

Breda Podbrežnik
predsednica sekcije

ZGODBE MOJEGA KRAJA – TUDI ZGODBE SPLOŠNIH KNJIŽNIC!

Sekcija za splošne knjižnice je dejaven člen Zveze bibliotekarskih društev Slovenije. Drugače tudi ne more biti, saj zastopa tisti del knjižničarske dejavnosti, ki je namenjena vsem prebivalcem Slovenije in ki se trudi omogočiti dostopnost informacijskih virov in branja majhnim otrokom, šolarjem, dijakom, odraslim, starejšim generacijam, manjšinam, zaposlenim, nezaposlenim, odrinjenim ... Splošne knjižnice so prostor enakih možnosti za vse. S svojo knjižnično mrežo, zbirkami, razvojem storitev in dejavnosti ter informatizacije pokrivajo izobraževalne, informacijske, kulturne in sprostivne potrebe različnih ciljnih skupin. Vsak dan v prostore slovenskih splošnih knjižnic vstopa čedalje več ljudi, izposoja in članstvo naraščata, vsekakor hitreje kot pogoji dela, kot sta prostor in kader. Naloge splošnih knjižnic so opredeljene v področni zakonodaji in standardnih določilih. K izpolnjevanju teh nalog nas ne zavezujejo le obveznosti, pač pa tudi stanovska in strokovna etična zavest. Zato se knjižnice ne usmerjamo le k omogočanju dostopnosti do zbirk in različnih informacijskih virov, pač pa možnosti uporabe knjižnic in gradiva spodbujamo ter promoviramo. Pomembne naloge segajo vse od domoznanstva, vseživljenjskega učenja, bralne kulture do skrbi za strokovnost in organiziranost knjižničarske stroke.

Poslanstvo Sekcije za splošne knjižnice je zato usmerjeno k promoviranju dejavnosti splošnih knjižnic in širjenju zavesti o pomenu knjižnične dejavnosti v sodobni slovenski družbi, pospeševanju strokovnega razvoja splošnih knjižnic in knjižničarjev v nacionalnem in mednarodnem okolju ter skrbi za ugled bibliotekarske stroke in knjižničarjev. Svoje poslanstvo uresničujemo tako, da organiziramo promocijske akcije, izobraževanja in spodbujamo izmenjavo dobre prakse, vzpostavljamo sodelovanje med knjižnicami in organizacijami v lokalnem okolju ter informiramo knjižničarje v splošnih knjižnicah.

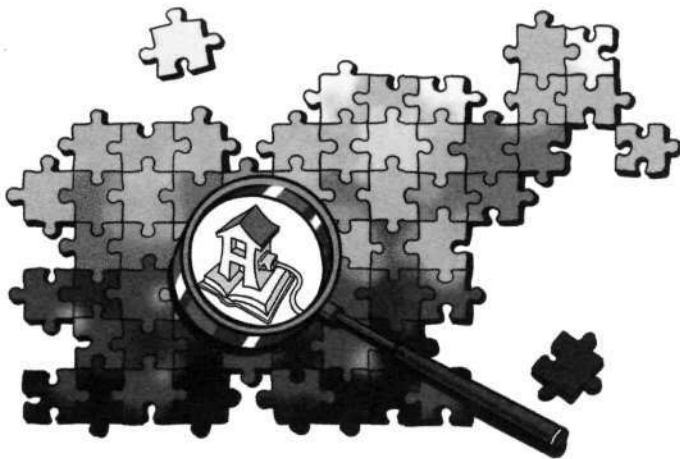
Slika 1: Praznovanje Dneva slovenskih splošnih knjižnic iz leta 2004: Martina Rozman Salobir, predsednica sekcija, in Mateja Ločniškar Fidler, avtorica razstave, v Knjižnici Bežigrad odpirata razstavo o slovenskih splošnih knjižnicah skozi čas

V zadnjih letih smo pripravili kar nekaj delavnic in posvetov, tudi z mednarodno udeležbo, s katerimi se dotikamo različnih tem: knjižnice kot informacijska središča, knjižnice kot povezovalni mostovi med Vzhodom in Zahodom, uporabnikom prijazna knjižnica, knjižnice kot element povezovanja na lokalnem in globalnem nivoju, digitalne in hibridne knjižnice. Udeležba na teh posvetovanjih je iz leta v leto večja, kar priča o zanimanju za nova znanja in tudi o nujnosti strokovnega razvoja ter izmenjevanju izkušenj. Med vrste predavateljev vabimo ugledne domače strokovnjake, praktike in kolege iz tujine.

Slika 2: Posvetovanje s predstavitvami dobrih praks z naslovom Knjižničarji spodbujamo branje: Martina Rozman Salobir in Meta Grosman, ki je udeležence posveta pozdravila z uvodnim predavanjem

Prav tako je v zadnjih letih zaživel dan slovenskih splošnih knjižnic, ki poteka 20. novembra. Ta dan je zasnovan kot promocijska akcija, katere cilj je utrjevanje sodobne podobe splošnih knjižnic in sprememba percepcije pri financirjih ter potencialnih uporabnikih knjižnic, s tem pa seveda tudi širjenje članstva. Dnevi splošnih knjižnic so tematsko obarvani, saj hočemo promovirati posamezne dejavnosti, zbirke in storitve, kot je na primer povezanost knjižnic s turizmom ali domoznanska dejavnost. V letu 2006 smo na primer poimenovali naš praznični dan Zgodbe mojega kraja, ki je bil namenjen predstavljanju domoznanskih zbirk in dejavnosti, ki so pomembna vez z lokalnim okoljem. Pripravimo promocijsko gradivo za uporabnike, tiskovne konference, osrednjo prireditev in objave v medijih.

Zgodbe mojega kraja
SLOVENSKE SPLOŠNE KNJIŽNICE

Sekcija | Zveza
za | bibliotekarskih
splošne | društev
knjižnice | Slovenije

Slika 3: Logotip Dneva slovenskih splošnih knjižnic iz leta 2006 z naslovom Zgodbe mojega kraja, ki je bil namenjen promociji domoznastva

Zelo odmevna je tudi predstavitev primerov dobrih praks, s katerimi prikažemo, kako knjižničarji v splošnih knjižnicah spodbujamo branje. Ta enodnevna bienalna izmenjava izkušenj je ne samo dobro obiskana, veliko zanimanja je tudi za predstavitve dejavnosti, ki vsak dan potekajo širom po Sloveniji z namenom širjenja in spodbujanja bralne kulture in informacijske pismenosti. Dobre prakse so navdih in prikaz našega dela, pomaga k strokovni rasti ter krepitvi stanovske zavesti.

Žal so nekatera naša prizadevanja ostala še neuresničena. To je skupna spletna stran slovenskih splošnih knjižnic, ki ostaja le pobožna želja zaradi različnih objektivnih razlogov. Prav tako smo naleteli na nepremostljive ovire pri prizadevanju za zvočne knjige, torej za gradivo za slepe in slabovidne.

Menimo, da so glavni cilji uresničeni in da se tudi z našo pomočjo v javnosti krepí zavedanje o tem, da smo splošne knjižnice pomemben dejavnik za doseganje kvalitetnega življenja. Te kvalitete brez znanja, informacij in branja skorajda ni moč doseči. V tem je glavna prednost naših splošnih knjižnic.

SEKCIJA ZA ŠOLSKE KNJIŽNICE

Nataša Kuštrin Tušek

predsednica sekcije 1995-1997

Alja Bratuša

predsednica sekcije 2005-2007

DELOVANJE SEKCIJE IN NJENA VLOGA V STROKOVNEM DELU ŠOLSKIH KNJIŽNIČARJEV

KRATEK ZGODOVINSKI ORIS DELOVANJA SEKCIJE ZA ŠOLSKE KNJIŽNICE PRI ZBDS OD NASTANKA DO LETA 1995

Nastanek Sekcije za šolske knjižnice pri ZBDS sega v zgodnja devetdeseta leta. Prva predsednica sekcije je postala Nataša Pahor, ki jo je vodila do leta 1989, ko je mesto predsednice za eno mandatno obdobje prevzela Polona Lah-Skerget. V devetdesetih letih se je sekcija ukvarjala predvsem z ustanavljanjem in formiranjem področnih aktivov šolskih knjižničarjev, velik pa je njen prispevek k nastanku in sprejetju prvih Standardov in normativov za delovanje šolskih knjižnic. Ti so bili sprejeti na strokovnem svetu za knjižničarstvo leta 1989.

V mandatnih obdobjih 1991-1995 je sekcijo vodila Franceska Žumer. Ti mandatni obdobji sta sovpadali z začetkom prenove slovenskega šolstva, predvsem pa so se slovenski šolski knjižničarji ukvarjali z vprašanjem svojega statusa v šolah. Ta je bil do leta 1992 nedorečen, oz. je zakonodaja šolske knjižničarje uvrščala v t. i. tehniško-administrativno osebje, ne pa med pedagoške delavce, čeprav so šolski knjižničarji opravljali poleg interne strokovnega dela tudi bibliopedagoško dejavnost. Končno je Strokovni svet Republike Slovenije za vzgojo in izobraževanje na svoji 21. seji sprejel sklep, ki šolske knjižničarje uvršča med pedagoške delavce šol in se strinja z elementi koncepcije dela šolskega knjižničarja. Z novo šolsko zakonodajo se je spremenila terminologija zaposlenih delavcev šol in tudi nova šolska zakonodaja šolske knjižničarje uvršča v skupino STROKOVNIH DELAVCEV, kakor vzgojitelj, učitelje, svetovalne delavce in druge.

Sekcija se je vključevala v delo ZBDS predvsem na vsakoletnih strokovnih posvetovanjih zveze. Ob pomoči svetovalke za šolske knjižnice, kasneje vodje področne skupine za šolske knjižnice na Zavodu za šolstvo Repu-

blike Slovenije, mag. Eme Stružnik, je organizirala okroglo mizo za šolske knjižničarje, vedno z aktualno tematiko in z zanimivimi gosti. Te okrogle mize so bile vedno dobro obiskane in med udeleženci dobro sprejete.

SEKCIJA ZA ŠOLSKE KNJIŽNICE V LETIH OD 1995 DO 2007

OBDOBJE 1995 – 1997

Od strokovnega posvetovanja ZBDS 1995 na Bledu sem vodila sekcijo za šolske knjižnice Nataša Kuštrin Tušek. Na prvem sestanku sekcije 31. januarja 1996 se je le-ta na novo konstituirala in prisotne članice so se strinjale, da naj bi vsako področno bibliotekarsko društvo zastopale dve šolski knjižničarki - ena za osnovne šole, druga za srednje šole.

Sprejet je bil dokaj obsežen delovni načrt za prvo leto delovanja:

- priprava in sodelovanje na posvetovanju ZBDS 1996,
- dopolnitev kataloga stalnega strokovnega spopolnjevanja učiteljev z izobraževanji s področja bibliotekarstva,
- sodelovanje pri pripravi novega statuta ZBDS,
- sodelovanje pri pripravi vprašalnika za mednarodno statistiko,
- vključitev šolskih knjižnic v bazo COBISS/COLIB,
- aktivno spremljanje področij vzgoje in izobraževanja in bibliotekarske stroke,
- na svojem področju povabiti v društvo bibliotekarjev čim več šolskih knjižničarjev,
- sodelovanje z bralnim društvom in sodelovanje v Zvezi društev pedagoških delavcev Slovenije.

Članice so se seznanile s problematiko, s katero se srečujejo šolske knjižničarke in knjižničarji v Sloveniji. Sprejetih je bilo nekaj sklepov, ki so se nanašali predvsem na status šolskih knjižničarjev in njihovega dela v šolah in so bili kasneje poslani na pristojne ustanove, v Knjižničarskih novicah pa je bilo objavljeno vabilo šolskim knjižničarjem, naj aktivno sodelujejo v delu sekcije.

Na naše drugo srečanje v mesecu aprilu smo povabili go. Emo Stružnik, pedagoško svetovalko za knjižnično dejavnost na Zavodu za šolstvo, in g. Borisa Jukiča, enega od avtorjev programskega paketa Šolska knjižnica. Članice sekcije smo pripravile nekaj predlogov za dopolnitev programa

in jih posredovale g. Jukiču, podjetju SAOP iz Nove Gorice in vodstvu projekta RO, v okviru katerega je potekal projekt avtomatizacije šolskih knjižnic. Go. Stružnikovo smo opozorile na pereče probleme, s katerimi se srečujejo šolski knjižničarji pri svojem delu in jo prosili, naj kot svetovalka poskuša posredovati pri pristojnih za njihovo hitrejšo razreševanje.

Na pristojna mesta na Ministrstvo za šolstvo in šport (MŠŠ) smo naslovile dopis, v katerem smo opozorile na problematiko nabave maturitetnih gradiv, ki jih bodoči maturantje nujno potrebujejo za delo pri pouku in pripravah na maturo. MŠŠ je nekaj naših konkretnih predlogov upoštevalo in jih realiziralo že pri načinu nabave v šol. l. 1996/97.

V mesecu juniju 1996 nas je neprijetno presenetilo razvrednotenje našega dela z učenci in dijaki, ko sta SVIZ in MŠŠ uskladili koeficiente za psiho-fizično obremenitev strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju in nas pri vrednotenju spet postavili v neenakopraven položaj z drugimi delavci v šolah. Na to smo takoj reagirali in na SVIZ poslali protest v imenu šolskih knjižničarjev Slovenije.

V mesecu maju je sekcija v sodelovanju z vodji študijskih skupin za knjižnično dejavnost pripravila predlog ustanovitve medpredmetne kurikularne komisije za knjižnično dejavnost in predlagala člane komisije.

Poletni in jesenski meseci so bili namenjeni intenzivni pripravi na izvedbo okrogle mize sekcije na Strokovnem posvetovanju ZBDS v Termah Čatež. Na okroglo mizo "Šolske knjižnice in njihovi uporabniki v kurikularni prenovi vzgoje in izobraževanja v Sloveniji" smo povabili predsednika Kurikularne komisije g. Jožeta Urbanijo in bodočo članico komisije go. Silvo Novljan, da sta nam predstavila delovanje komisije, pa sta se odzvala tudi pripombam in predlogom udeležencev na okrogli mizi. Ga. Novljanova je predstavila tudi delo Bralnega društva Slovenije in izvlečke s posvetovanja društva leta 1996. Okrogla miza je lepo uspela, na njej je sodelovalo prek 70 šolskih knjižničarjev, pa tudi nekaj kolegov iz drugih tipov knjižnic. Na posvetovanju sta dve šolski knjižničarki sodelovali tudi z referatom.

V mesecu aprilu 1997 se je na pobudo g. Šetinca, ravnatelja NUK-a v Ljubljani ustanovila neformalna skupina knjižničarjev iz vseh vrst knjižnic, v kateri je sodelovala tudi predsednica sekcije za šolske knjižnice. Skupina je želela opozoriti na najbolj pogoste probleme, s katerimi se srečujejo slovenski knjižničarji in z njimi je seznanila vsa pristojna ministrstva. Veliko

časa je namenila tudi zakonu o avtorskih pravicah in problemom, ki se v zvezi z realizacijo pojavljajo v slovenskih knjižnicah. Članice sekcije smo kolege seznanile z njimi v okviru sestanka študijskih skupin za knjižnično dejavnost.

Članice sekcije so aktivno sodelovale na sestankih študijskih skupin na svojem področju. Nasploh je sekcija v svojem načrtu dela eno od glavnih aktivnost namenila izobraževanju šolskih knjižničarjev. Tako je Nataša Kuštrin Tušek za študijsko skupino srednješolskih knjižničarjev Primorske organizirala januarja 1996 predavanje in delavnico ge. Zlate Dimec "Katalogizacija neknjižnega gradiva", kolegice Nataša Kumer (DB Dolenjske), Metka Sever (DB Gorenjske) in Majda Čelik (DB Primorske) so v mesecih aprilu in maju v okviru svojih študijskih skupin organizirale predavanja in delavnice "Novosti UDK", ki jih je vodila ga. Tatjana Kovač. Delno so bila izobraževanja financirana s strani zveze, nekaj pa so prispevala področna društva.

Vso pomlad so tekale priprave na posvetovanje ZBDS 1997 v Portorožu. V sodelovanju z go. Emo Stružnik je članica sekcije, ga. Milena Jontes izdelala vprašalnik za šolske knjižničarje. Analiza le-tega je bila predstavljena na okrogli mizi "Kje smo šolski knjižničarji danes?". Okroglo mizo je pripravila in vodila predsednica sekcije Nataša Kuštrin Tušek. Sestavljena je bila iz treh vsebinskih sklopov. V prvem sklopu sta moderatorka in vodja predmetne skupine za knjižničarstvo na Zavodu za šolstvo mag. Ema Stružnik predstavili rezultate anketnega vprašalnika, ki se je nanašal predvsem na kadrovsko sestavo zaposlenih v šolskih knjižnicah, nekaj vprašanj pa je bilo namenjenih tudi izobraževanju, napredovanju in osebnem zadovoljstvu zaposlenih v šolskih knjižnicah. Naj tu navedemo samo nekaj najpomembnejših podatkov iz analize - stopnja izobrazbe delavcev v šolskih knjižnicah se je od zadnje raziskave pred štirimi leti dvignila, ravno tako je precej več zaposlenih s strokovnim izpitom iz bibliotekarske stroke, večina zaposlenih ima tudi pedagoško-andragoško izobrazbo, nekaj je pa že diplomiranih bibliotekarjev. Šolske knjižnice so povsod opremljene z vsaj enim računalnikom, v približno polovici šolskih knjižnic vodijo izposoje s pomočjo računalnika. Za izobraževanje ima približno polovica zaposlenih na voljo 5 dni v šolskem letu, cca. 15 % pa ima bodisi manj kot pet dni ali pa več kot pet dni. Na zanimivo vprašanje, kdo šolske knjižničarje podpira pri njihovem delu, je 45 % odgovorilo, da vodstvo šole, 30 % profesorji, le 15 % pa, da nihče. Ob sicer spodbudnih rezultatih

ankete pa moramo žal omeniti, da kar 48 % srednješolskih knjižničark ni zadovoljnih pri delu v šolski knjižnici oz. da so pri delu nesrečne, medtem ko je v osnovnošolskih knjižnicah takih le 2 %.

V drugem delu okrogle mize sta sodelovali ga. Melita Ambrožič, vodja enote za izobraževanje v NUK-u in ga. Marta Seljak, direktorica informacijskega inženiringa v IZUM-u. Namenjen je bil možnostim izobraževanja šolskih knjižničarjev. Šolski knjižničarji so imeli v okviru izobraževanja, ki je nujno za pridobivanje točk za napredovanje, zelo malo možnosti. Predvsem so se ta izobraževanja vezala na pedagoško stroko, medtem ko ni izobraževanj iz bibliotekarske stroke. Ga. Ambrožič je povedala, da je pripravljen nov koncept opravljanja strokovnih izpitov bibliotekarske stroke, da pa MŠŠ vztraja pri svojem načinu opravljanja strokovnih izpitov za šolske knjižničarje, ki pa ne omogoča imenovanja v nazive in ne omogoča prehajanja knjižničarjev iz šolskih knjižnic v druge tipe knjižnic. Zatem je predstavila še okvirni program izobraževanj, ki jih pripravlja NUK, ter predlagala, da se Sekcija za šolske knjižnice aktivno vključi v pripravo izobraževanja za šol. l. 1998/99. Ga. Marta Seljak je predstavila izobraževanja oz. tečaje, ki jih organizira in izvaja IZUM in ki bi bili primerni za šolske knjižničarje. Ob tem je prisotne seznanila z dejstvom, da je IZUM pripravil poseben program izobraževanj za šolske knjižničarje, ki pa žal ni bil sprejet na Programskem svetu za strokovno spopolnjevanje in izobraževanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. V razpravi, ki je sledila, so šolske knjižničarke opozorile na dejstvo, da nekaterim kolegom oz. kolegicam vodstva šol onemogočajo kakršnokoli izobraževanje, celo udeležbo na srečanjih študijskih skupin. Nekatere kolegice pa so opozorile tudi na to, da se šolski knjižničarji sami včasih premalo zavedajo pomena dela, ki ga opravljajo v vzgojnoizobraževalnem procesu in da bi marsikdaj težave rešili tudi z malo več volje in poklicnega elana.

Prisotni na okrogli mizi so na koncu sprejeli naslednje sklepe:

- vodstvo ZBDS je treba pravočasno opozoriti na Razpis za strokovno spopolnjevanje in izobraževanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za šol. l. 1998/98 in ZBDS naj na razpis prijavi vsakoletno Strokovno posvetovanje ZBDS;
- sekcijo za šolske knjižnice oz. njeno predsednico se zadalži, da skupaj z go. Ambrožičevo iz enote za razvoj knjižničarstva v NUK-u pripravi program izobraževanj za šolske knjižničarje, ki ga bo NUK prijavila na Razpis...;

- v času razpisa je potrebno na programski svet za strokovno spopolnjevanje in izobraževanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju argumentirano nasloviti dopis z zahtevo po uvrstitvi izobraževanj, ki jih bodo pripravili ZBDS, NUK in IZUM v Katalog za prihodnje šolsko leto.

V mesecu oktobru smo članice sekcije skupaj pripravile pripombe k predlogu učnega načrta Knjižnično informacijskih znanj in jih poslale Medpredmetni kurikularni komisiji. Na MŠŠ smo poslale dopis z našimi predlogi glede uvajanja učbeniških skladov v srednje šole.

OBDOBJE 1997 – 1999

V mandatnem obdobju 1997-1999 so se članice sekcije prvič sestale 30. januarja 1998. Na srečanju smo pregledale dejavnost sekcije v prejšnjem mandatnem obdobju in sestavile okvirni program dela za obdobje 1997-1999:

- priprava predloga novih (obnovljenih) standardov in normativov za šolske knjižnice;
- sodelovanje pri pripravi izobraževanja, ki ga organizirata NUK in IZUM - vsebine, ki ustrezajo šolskim knjižničarjem morajo biti uvrščene v Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja..., saj jih bodo le na takšen način knjižničarji mogli aktivno spremljati;
- sodelovanje na letnem posvetovanju ZBDS 1998 v Celju, tema "Normativni položaj knjižničarstva";
- oblikovanje takega predloga za opravljanje strokovnih izpitov šolskih knjižničarjev, ki bo sprejemljiv za Ministrstvo za šolstvo in šport, bo pa omogočal prehajanje šolskih knjižničarjev v druge tipe knjižnic, kar v nastali situaciji ni možno. Strokovni izpiti za knjižničarje in svetovalne delavce še niso opredeljeni, na Ministrstvu pa so za to področje nove kontaktne osebe (ga. Rosa). Kolegici Polona Lah Skerget in Milena Bon sta se udeležili seminarja za učitelje mentorje pripravnikov, zato bosta spremljali to problematiko;
- aktivno spremljanje področij vzgoje in izobraževanja in knjižničarstva ter sledenje novostim.

Sestava sekcije se od prejšnjega mandatnega obdobja ni bistveno spremenila. Na predlog predsednice sekcije smo imenovalе go. Ivanko Učakar iz DB Ljubljana za tajnico sekcije.

Na sestanku smo se poleg ostalega dogovorile o ustanovitvi Komisije za prenovu standardov in normativov za šolske knjižnice. V komisijo so članice sekcije predlagale go. Ivanko Učakar (DB Ljubljana), go. Natašo Kustrin Tušek (DB Primorske, predsednica sekcije), go. Emo Stružnik (vodja področne skupine za knjižničarstvo pri ZRŠŠ) in g. Stanislava Bahorja, svetovalca za šolske knjižnice pri Državni matični službi v NUK. Na sestanku smo tudi določile časovni potek prenavljanja standardov.

Pregledale smo delovni osnutek poslovnika o delu predsedstva in delovnih teles ZBDS in nanj dale nekaj pripomb in jih posredovale predsedniku ZBDS.

Na naslednjem sestanku 27. 5. 1998 smo največ pozornosti namenile delu komisije za prenovu standardov in normativov in novemu Pravilniku o pripravnštvu in opravljanju strokovnih izpitov strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Članica DB Ljubljana Polona Lah Skerget je predstavila nov pravilnik in spremembe, ki se tičejo predvsem šolskih knjižničarjev. Zato smo članice predlagale, da na naslednji sestanek sekcije povabimo tudi predstavnike MŠŠ in jim predstavimo naš pogled na to problematiko.

Predsednica sekcije je prisotne seznanila s pripravami na Strokovno posvetovanje ZBDS v Celju ter aktivnostmi, ki so bile narejene v tej smeri. ZBDS je Strokovno posvetovanje prijavilo na razpis za Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju.

Tretjič smo se srečale 6. julija 1998 in obravnavale Osnutek standardov in normativov za šolske knjižnice, ki ga je pripravila Komisija za prenovu standardov in normativov za šolske knjižnice. Članice sekcije so prispevale več predlogov, ki jih je Komisija potem obravnavala na naslednjem sestanku.

S predstavniki MŠŠ, katerim smo poslali vabilo za udeležbo na srečanju, a se ga žal niso mogli udeležiti, smo se dogovorili za sestanek v mesecu juliju ali septembru, na katerem bi obravnavali problematiko opravljanja strokovnih izpitov za šolske knjižničarje. Na prvem in tretjem sestanku Sekcije je kot gost sodelovala tudi vodja področne skupine za knjižničarstvo na ZRŠŠ mag. Ema Stružnik.

V mesecu novembru smo na pristojna mesta na MŠŠ, ZRŠŠ in Državni izpitni center poslali dopis v zvezi z nabavo oz. sofinanciranjem maturitetnega gradiva. V tem smislu smo se povezali tudi s Sekcijo za SIK-e in svetovalcem za šolske knjižnice v NUK-u g. Bahorjem in jih prosili za podporo pri reševanju te problematike. Žal na MŠŠ niso pokazali nikakršnega razumevanja oz. pripravljenosti za reševanje te problematike oz. nismo na dopise dobili nikakršnega odgovora.

Konec šolskega leta nas je razveselila novica, da je Strokovno posvetovanje ZBDS 1998 v Celju uvrščeno v Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju, zato smo morali del naše aktivnosti usmeriti v organizacijo tistega dela posvetovanja, ki bo namenjen predvsem šolskim knjižničarjem.

Tako sva z g. Bahorjem v mesecu septembru na šolske knjižničarje vseh šol v Sloveniji naslovila dopis, v katerem sva jih seznanila s posvetovanjem, programom posvetovanja in načinom prijave. Dopis je bil s strani šolskih knjižničarjev, pa tudi vodstev šol lepo sprejet.

24. 9. 1998 se je delovna skupina, ki so jo sestavljali: Nataša Kuštrin Tušek, Milena Bon, Polona Lah Skerget in Stanislav Bahor na MŠŠ udeležila neformalnega sestanka v zvezi s problematiko opravljanja pripravništva in strokovnih izpitov za šolske knjižničarje. S strani MŠŠ so na sestanku sodelovali g. Stane Čehovin, svetovalec ministra, ga. Katja Dovžak, vodja oddelka za kadrovske zadeve na MŠŠ, ter ge. Rosa in Adamič, ki sta odgovorni za praktično izvedbo strokovnih izpitov. Sestanek je bil zelo konstruktiven, saj smo g. Čehovina seznanili z mnogimi novostmi v položaju šolskih knjižničarjev, žal pa nismo naleteli na razumevanje glede naših stališč o opravljanju strokovnih izpitov

Strokovnega posvetovanja ZBDS 1998 v Celju se je udeležilo 43 šolskih knjižničarjev in knjižničark, seminarsko nalogo za pridobitev točke iz izobraževanja je oddalo 23 udeležencev. Na posvetovanju sta bili za šolske knjižničarje poleg ostalega programa organizirani delavnica, na kateri smo udeleženci dali prve pripombe in mnenja na Osnutek standardov in normativov za šolske knjižnice in okrogla miza, na kateri smo skupaj z gosti poskušali odgovoriti na več vprašanj v zvezi s položajem knjižničarjev v šolah, aktualno zakonodajo, izobraževanjem ipd. Na okrogli mizi je s svojim referatom sodelovala tudi ga. Francesca Žumer.

V mesecih novembru in decembru 1998 je potekala javna obravnava Osnutka standardov in normativov med šolskimi knjižničarji. V sodelovanju z go. Stružnikovo je obravnava potekala po prvem srečanju študijskih skupin. Udeleženci so nato svoje pripombe in mnenja poslali predsednici sekcije, nato pa je vse pripombe obravnavala Komisija za prenovu standardov in normativov za šolske knjižnice.

V mesecu januarju je v Ljubljani v organizaciji ZBDS potekal mednarodni posvet na temo avtorskega prava in uresničevanja avtorskih pravic. Udeležila se ga je tudi predsednica sekcije in pripravila povzetek za prvi sestanek sekcije.

V letu 1999 se je sekcija sestala dvakrat. Na petem sestanku so članice ocenile uspešnost strokovnega posvetovanja (evalvacijski vprašalniki). Splošna ocena je bila, da je bilo posvetovanje uspešno, posebej pa je večina udeležencev pohvalila odlično organizacijo celjskega društva. Milena Bon in Polona Lah Skerget sta pripravili in predstavili načrt programa pripravništva za šolske knjižničarje pripravnike, ki sta ga posredovali tudi g. Čehovinu z MŠŠ, vendar nanj nista dobili nobenega komentarja. Pogovarjali smo se še o problemu opravljanja strokovnih izpitov in pripravništva in problematiki študentov bibliotekarstva, uvedbi devetletke in problemih, ki se pri tem pojavljajo v osnovnošolskih knjižnicah.

Na zadnjem (šestem) sestanku sekcije smo članice obravnavale odredbo o normativih za devetletko, ki za šolske knjižničarje kljub povečanemu številu oddelkov in izvajanju knjižničnih informacijskih znanj ne upošteva priloge k učnemu načrtu KIZ-a. Zato je bil s strani sekcije na Strokovni svet za splošno izobraževanje poslan dopis, v katerem odgovorne opozarjamo na "napako". Ob pregledu osnutka standardov in normativov smo se članice na predlog večine odločile, da bomo javno obravnavo osnutka podaljšali do meseca julija in nato, če ne bo bistvenih pripomb, osnutek potrdile kot Predlog standardov in normativov za šolske knjižnice. Ukvarjale smo se še s pripravo na strokovno posvetovanje ZBDS, oktobra 1999 v Ljubljani.

Cel mesec september je potekala intenzivna priprava na Strokovno posvetovanje ZBDS in s tem v zvezi aktivnosti, ki so neposredno povezane z izvajanjem izobraževanj, ki so razpisana v Katalogu stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju in zahtevajo veliko administrativnega dela.

Strokovnega posvetovanja "Profesionalnost in kakovost v knjižničarstvu" se je udeležilo 53 šolskih knjižničarjev in knjižničark, 30 sodelujočih je oddalo seminarsko nalogo za pridobitev 1,5 točke. Referate so pripravile 4 šolske knjižničarke in 1 knjižničar, 5 jih je pa aktivno s prispevkom sodelovalo na okrogli mizi, ki smo jo naslovili "Šolski knjižničarji med stroko in šolsko zakonodajo". Na okrogli mizi, ki jo je obiskalo preko 80 šolskih knjižničarjev, je sodelovala ga. Helena Rosa, vodja oddelka za kadrovske in normativne zadeve na MŠŠ, ki je v svojem prispevku in kasneje v razpravi nanizala novosti v šolski zakonodaji, ki zadevajo šolske knjižničarje in predvidene spremembe. Ga. Majda Steinbuch iz II. Gimnazije Maribor pa nas je skupaj s kolegicami iz Šolskega centra Ptuj in Srednje ekonomske šole Maribor seznanila z raziskavo "Informacijska pismenost v gimnazijah", ki jo je vodila pod mentorstvom ge. Darje Piciga v okviru širšega projekta Pedagoškega inštituta. Žal je bilo v okviru okrogle mize za bolj obširno predstavitev premalo časa, zato so sodelujoči predlagali, da bi Sekcija organizirala posebno izobraževanje na to temo. Na koncu nam je ga. Nada Polič iz srednje trgovske šole v Mariboru predstavila prispevek o liku šolskega knjižničarja - kako se šolski knjižničar vidi sam in kako ga vidijo njegovi kolegi v šoli.

OBDOBJE 1999 – 2001

V mandatnem obdobju 1999 – 2001 so se članice sekcije sestale prvič 26.1.2000. Oblikovale so okvirni program delovanja:

- nadaljevanje aktivnosti v zvezi s prenovo Standardov in normativov za šolske knjižnice in sprejem Standardov na MŠŠ,
- priprava in prijava programov na razpis za Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za šol. leti 2000/2001 in 2001/2002,
- sodelovanje na letnih posvetovanjih ZBDS - leta 2000 v Mariboru in leta 2001 s pripravo tem in aktivnosti za šolske knjižničarje,
- sodelovanje pri pripravi dopolnilnega študijskega programa za dopolnilno izobraževanje knjižničarjev, ki nimajo formalno ustrezne izobrazbe za opravljanje dela v šolski knjižnici (glede na zakonodajo),
- spremljanje aktivnosti v zvezi s prenovo osnovnega in srednjega izobraževanja in uvajanja devetletke. Organizacija dodatnega izobraževanja in srečanj z izmenjavo izkušenj med knjižničarji, ki delajo v šolah, v katerih že poteka devetletka in
- aktivno spremljanje področij vzgoje in izobraževanja in knjižničarstva ter sledenje novostim.

Struktura članic izvršnega odbora sekcije se ni bistveno spremenila, žal pa je po upokojitvi šolske knjižničarke Vere Gorički iz Področnega društva Pomurja nastala vrzel, ki nam je ni uspelo zapolniti do marca 2001.

Ker so v prejšnjih letih šolski knjižničarji pokazali velik interes za izobraževanja, ki jih je organizirala sekcija, smo v letu 2000 organizirali poleg okrogle mize na strokovnem posvetovanju ZBDS še dva posveta. Prvi je bil izveden 7. julija v Novi Gorici na temo "Knjižnična informacijska znanja v gimnaziji". Udeležilo se ga je 44 šolskih knjižničarjev iz vse Slovenije. Uvodni referat je predstavila ga. Darja Piciga, vodja projekta "Informacijska pismenost v gimnazijah", ki je potekal leta 1999 v gimnazijah pod vodstvom Pedagoškega inštituta Slovenije. V nadaljevanju je kolegica Majda Steinbuch iz II. Gimnazije Maribor predstavila raziskavo in rezultate raziskave, ki so ga pod njenim vodstvom izvajale še kolegice v Šolskem centru Ptuj in Srednji ekonomski šoli v Mariboru. Raziskava je sodila v sklop projekta, obravnavala pa je Knjižnična informacijska znanja in njihov vpliv na informacijsko opismenjevanje dijakov v gimnazijah. V popoldanskem delu posveta so svoj del raziskave predstavile še ostale sodelujoče v projektu.

Drugi posvet sekcije "Knjižnična informacijska znanja v devetletni osnovni šoli" je bil organiziran 15. novembra 2000 v Ljubljani. Udeležilo se ga je kar 106 osnovnošolskih knjižničarjev in knjižničark, svoje prispevke je predstavilo 5 referentk, prisotne sta v pozdravnih nagovorih pozdravila predsednik ZBDS in svetovalec za šolske knjižnice pri Državni matični službi g. Stanislav Bahor in vodja področne skupine za šolske knjižnice na Zavodu za šolstvo ga. Majda Steinbuch. V uvodnem referatu je mag. Ema Stružnik predstavila poskusno uvajanje devetletke v šolskih knjižnicah. V nadaljevanju je kolegica Alja Bratuša sama in skupaj z Mojco Cestnik in Majdo Pur predstavila izvajanje Knjižničnih informacijskih znanj in medpredmetnih povezav s slovenskim jezikom v 1. in 2. ter 7. in 8. razredu devetletne osnovne šole. Ivanka Učakar je predstavila referat Kemija v knjižnici – svet elementov, kjer je prikazala možnosti medpredmetne povezave knjižničnih informacijskih znanj pri pouku kemije v sedanjem 7. razredu in kasneje 8. razredu devetletke.

Vsi referati so bili s strani udeležencev posveta izredno dobro sprejeti. Iz evalvacijskih vprašalnikov je razvidno, da so bili sodelujoči zadovoljni tako z izvedbo, organizacijo, predvsem pa s kvaliteto predstavljenih predavanj.

Ker je bil posvet uvrščen v Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja za šol 1. 2000/2001, so udeleženci imeli možnost napisati seminarsko nalogo in tako pridobiti 1/2 točke za izobraževanje. To možnost je izkoristilo 21 šolskih knjižničarjev.

Strokovnega posvetovanja ZBDS 2000 v Mariboru se je udeležilo 32 šolskih knjižničarjev, 2 kolegici sta pripravili referat. Na okrogli mizi sekcije "Pridobivanje in izločanje knjižničnega gradiva v šolskih knjižnicah" je sodelovalo preko 47 knjižničarjev različnih tipov knjižnic. Na okrogli mizi se je prvič predstavila nova vodja področne skupine za knjižničarstvo na Zavodu za šolstvo ga. Majda Steinbuch. V svojem prispevku je predstavila delo področne skupine za knjižničarstvo in naloge, ki so prednostnega pomena v naslednjem letu. Kolegica Polona Lah Skerget je v svojem referatu predstavila izhodišča za odpisovanje in izločanje gradiva v šolskih knjižnicah. Udeleženci okrogle mize so v razpravi poudarili nujnost čimprejše izdaje pravilnika, saj se prav vsi knjižničarji prej ali slej znajdejo pred tem problemom in je zelo težko izločati ali odpisovati gradivo brez začrtanih usmeritev oz. pravil. Zato je bil eden od sprejetih sklepov okrogle mize tudi ta, da bo potrebno v naslednjem letu organizirati vsaj en posvet sekcije na temo izločanja in odpisovanja gradiva.

Iz evalvacijskih vprašalnikov udeležencev strokovnega posvetovanja v Mariboru je razvidno, da so bili šolski knjižničarji s programom, organizacijo in izvedbo posvetovanja zelo zadovoljni in večina jih je bilo mnenja, da je bilo posvetovanje tako po vsebinski, kakor po organizacijski plati eno najboljših. 12 udeležencev posvetovanja je oddalo tudi seminarsko nalogo in tako pridobilo 1,5 točke za izobraževanje.

Poleg navedenih izobraževanj so bila v okviru področnih aktivov šolskih knjižničarjev organizirana še tri srečanja. Aktiv šolskih knjižničarjev Kamnika z okolico je jeseni 2000 v sodelovanju z Matično knjižnico Kamnik pripravil izobraževanje na temo Aktualna problematika in novosti v zakonodaji šolskih knjižnic, na katerem so sodelovali ga. Beba Adamič z MŠŠ, ga. Majda Steinbuch z ZRŠŠ in g. Stanislav Bahor iz DMS. Srečanja so se poleg šolskih knjižničark s tega področja udeležili tudi ravnateljji in ravnateljice osnovnih in srednjih šol. Na srečanju so se seznanili z novostmi na področju šolske zakonodaje, ki zadevajo šolske knjižničarje in izmenjali izkušnje pri izvajanju bibliopedagoškega dela v posameznih šolah.

Meseca januarja 2001 je v okviru področnega društva Celje potekal seminar ge. Helene Bizjak o drugačni pedagogiki, ki je bil namenjen predvsem osebnostni in poklicni rasti šolskih knjižničarjev. Udeležilo se ga je preko 20 knjižničarjev s širšega celjskega področja.

Marca 2001 je članica sekcije DB Dolenjske ga. Liljana Vovk organizirala aktiv šolskih knjižničarjev njihovega društva in med drugim so poslušali tudi predavanje ge. Tilke Jamnik o knjižni in književni vzgoji učencev na razredni stopnji. Tudi tega izobraževanja se je udeležilo veliko šolskih knjižničarjev.

Po javni obravnavi osnutka Standardov za šolske knjižnice med šolskimi knjižničarji po študijskih skupinah, usklajevanju v sekciji in po posredovanem osnutku Državni matični službi, Oddelku za bibliotekarstvo Filozofske fakultete, Oddelku za izobraževanje v NUK-u in Komisiji za standardizacijo pri ZBDS je bil jeseni 2000 osnutek prenovljenih standardov poslan v javno obravnavo po področnih bibliotekarskih društvih. Komisija se je zadnjič sestala aprila 2001, še enkrat pregledala vsa mnenja, pripombe in predloge ter pripravila predlog standardov.

OBDOBJE 2001 – 2003

V mandatnem obdobju 2001 – 2003 so se članice sekcije sestale prvič 23.1.2002. Oblikovale so okvirni program delovanja:

- priprava in prijava programov na razpis za Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za šol. leti 2001/2002 in 2002/2003,
- sodelovanje na letnih posvetovanjih ZBDS - leta 2002 na Bledu in leta 2003 s pripravo tem in aktivnosti za šolske knjižničarje,
- sodelovanje pri pripravi podzakonskih aktov s področja knjižničarstva.

Struktura članic izvršnega odbora sekcije se ni spremenila.

Ker so v prejšnjih letih šolski knjižničarji pokazali velik interes za izobraževanja, ki jih je organizirala sekcija, smo v letih 2001, 2002 in 2003 organizirali poleg okroglih miz na strokovnih posvetovanjih ZBDS še naslednja izobraževanja, ki so bila vsa uvrščena v Kataloge stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju:

1. Vloga šolske knjižnice v devetletni OŠ (dve izvedbi);
2. Novosti v programskem paketu Šolska knjižnica in vodenje statistike;
3. Posvet Izločanje in odpisovanje knjižničnega gradiva v šolskih knjižnicah (tri izvedbe).

Ostala izobraževanja, ki smo jih želeli organizirati, tudi v sodelovanju z IZUM-om, žal niso bila uvrščena v Katalog strokovnega spopolnjevanja.

Na razpis MŠZŠ za sofinanciranje društev smo prijavili štiri projekte, vendar so bili vsi naši predlogi zavrnjeni.

Na strokovnem posvetovanju ZBDS 2001 v Radencih je sekcija drugi dan posvetovanja pripravila delavnico Digitalna šolska knjižnica, ki se je udeležilo okrog 60 udeležencev. Uvodoma sta Zdenka Verlič in Francesca Žumer predstavili referat, nato je sledila delavnica Digitalna knjižnica, ki jo je vodila N. Kuštrin Tušek. Vabljeni predstavniki MŠZŠ (Čač) se posvetovanja niso udeležili. Informacije o novi obliki izobraževanja za knjižničarje, ki imajo visoko stopnjo izobrazbe, pa ne ustrezne smeri, je predstavil predstojnik oddelka za bibliotekarstvo J. Urbanija. M. Steinbuch je predstavila 1. sklic študijskih skupin. Na skupščini posvetovanja so bili sprejeti Standardi za šolske knjižnice.

Od pomladi 2002 so tekle intenzivne priprave na sodelovanje sekcije na strokovnem posvetovanju ZBDS na Bledu. Poleg okrogle mize z aktualno tematiko je sekcija pripravila razstavo promocijskega gradiva šolskih knjižnic. Posvetovanja se je udeležilo 30 šolskih knjižničarjev, kar je tudi že ustaljeno število. Sekcija je na posvetovanju organizirala okroglo mizo Aktualnosti v šolskem knjižničarstvu. Na njej je referentka Polona Lah Skerget na kratko orisala delovanje knjižnic višjih strokovnih šol, Stanislav Bahor pa je predstavil Nacionalni svet za knjižnično dejavnost. Kasneje je bil na predlog Polone Lah Skerget in Olge Vurcer sprejet sklep, da se zaenkrat na pobudo sekcije formira skupina knjižničark višjih strokovnih šol. V programu posvetovanja sta z referatom Šolske knjižnice in odnosi z javnostmi sodelovali kolegici Zdenka Verlič in Francesca Žumer. Na posvetovanju smo pripravili razstavo promocijskega gradiva šolskih knjižnic.

Predsednica sekcije in nekaj članic so v vsem mandatnem obdobju sodelovale v skupini za pripravo projekta Izhodišča za oblikovanje strategije razvoja informatizacije šolskih knjižnic, ki nastaja v okviru Zavoda za šolstvo Republike Slovenije.

Decembra 2002 je bila predsednica sekcije imenovana v Upravni odbor IZUM-a.

Na drugem sestanku sekcije v tem mandatnem obdobju smo sklenili, da bomo v letu 2004 organizirali kongres šolskih knjižničarjev Slovenije.

Predsednica sekcije je sodelovala v delovnih skupinah za pripravo podzakonskih aktov k zakonu o knjižničarstvu, v razširjeni predmetni skupini za knjižnično dejavnost, v programskem in organizacijskem odboru za pripravo Strokovnih posvetovanj ZBDS 2001 in 2002. Sodelovala je tudi z vodjo področne skupine za knjižnično dejavnost pri Zavodu za šolstvo, s svetovalcem za šolske knjižnice pri Državni matični službi za knjižničarstvo, aktivno je delovala v predsedstvu ZBDS.

OBDOBJE 2003 – 2005

Članice sekcije smo se v novem mandatnem obdobju sestale formalno dvakrat, večkrat pa smo aktualne zadeve reševale na telefonskih sestankih in po elektronski pošti. V času od zadnjega posvetovanja smo članice sekcije aktivno delovale v svojih študijskih in mentorskih skupinah in poskušale med člane področnih društev bibliotekarjev vključiti čim več šolskih knjižničarjev. V okviru sprejetega delovnega načrta smo predsednica sekcije in ostale članice največ pozornosti namenile:

- Pripravi kongresa šolskih knjižničarjev Slovenije. V ta namen je bil imenovan programski in organizacijski odbor, ki je razpisal teme kongresa, izbral čas in kraj ter v mesecu novembru pripravil vse potrebno za objavo kongresa v javnosti. Programski odbor se je formalno sestel trikrat.
- Izvedeni so bili vsi 4 programi izobraževanja, ki so bili uvrščeni v Katalog programov stalnega strokovnega spopolnjevanja (Uporaba baz podatkov s polnimi besedili v sodelovanju z IZUM-om – 5. 11. 2003, Vodenje knjižnične statistike s programskim paketom Šolska knjižnica – 12. 12. 2003, Vloga šolske knjižnice v devetletki – april 2004 in Pisanje in dokumentacija seminarskih, projektnih in raziskovalnih nalog – julij 2004). Vsi programi so bili odlično ocenjeni, tako po vsebinski kot organizacijski plati.
- Nadaljevalo se je mednarodno sodelovanje. Tako se je predsednica Sekcije oktobra 2003 udeležila mednarodne konference šolskih knjižničarjev mednarodnih šol regije na Dunaju, aprila

2004 je z referatom Dokumentacija v šolski knjižnici sodelovala v proljetni školi hrvaških šolskih knjižničarjev v Novem Vinodolskem, 8. 6. 2004 pa je na povabilo HKD z referatom IFLA/UNESCO-ve smernice za šolske knjižnice in njihova integriranost v sistem šolskega knjižničarstva v Sloveniji sodelovala na okrogli mizi ob prevodu in izidu IFLA/UNESCO-vih smernic za šolske knjižnice na Hrvaškem.

- Pripravili smo tudi posodobitev spletne strani sekcije za šolske knjižnice.

V Kongresnem centru Radenci je v času med 21. in 23. oktobrom 2004 potekal **prvi kongres šolskih knjižničarjev Slovenije** z mednarodno udeležbo predavateljev in slušateljev, ki ga je ob pomoči Društva bibliotekarskih Pomurja organizirala Sekcija za šolske knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije. Skoraj 200 šolskih knjižničark in knjižničarjev je tri dni z velikim zanimanjem spremljalo prikaz najbolj aktualnih novosti na področju strokovnega dela šolskih knjižničarjev in se aktivno vključevalo v razprave o najbolj problematičnih temah, s katerimi se srečujejo pri svojem vsakdanjem delu.

V uvodnem nagovoru je pobudnica priprave kongresa, predsednica Sekcije za šolske knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije Nataša Kuštrin Tušek izrazila svoje veselje in ponos ob prvem sklicu kongresa šolskih knjižničarjev in opozorila na pomen dela šolskih knjižničarjev v kontekstu zahtev sodobnega časa. Na kongresu je bilo predstavljenih kar 25 referatov, 4 delavnice, dve okrogli mizi in več predstavitev dejavnosti, ki se neposredno navezujejo na delo šolske knjižnice. V uvodnem delu je bil najprej predstavljen kronološki potek razvoja naših šolskih knjižnic, udeleženci so se seznanili z aktualnimi izzivi našega sodobnega šolskega knjižničarstva in predstavljen jim je bil statistični pregled nekaterih robnih pogojev delovanja šolske knjižnice. Udeleženci so se seznanili tudi s pomembnimi mednarodnimi deklaracijami na njihovem strokovnem področju, umeščenostjo šolske knjižnice v našo šolsko zakonodajo, razvojem izobraževanja za šolske knjižničarje in Manifestom Zveze bibliotekarskih društev o razvoju slovenskega knjižničarstva. Velik del referatov na kongresu je bilo posvečenih razvoju in pomenu informacijske pismenosti kot temelju za prihodnji razvoj in napredovanju v informacijskem okolju, medpredmetnim povezavam v poteku vzgojno-izobraževalnega procesa, referenti pa so opozorili tudi na problematiko knjižničarstva v višjih

strokovnih šolah in v lokalnih okoljih. Na prvi okrogli mizi pod nazivom "Namesto združevanja sodelovanje" je bila obravnavana problematika konstruktivnega sodelovanja med šolskimi in splošnimi knjižnicami in možne organizacijske oblike sodelovanja s primeri iz neposredne prakse, druga okrogla miza pa je bila posvečena informatizaciji šolskih knjižnic. Ob kongresu je bil izdan tudi zbornik kongresa.

Članice sekcije so pripravile načrt izobraževanja v šol. l. 2004/2005. Ker se je sistem stalnega strokovnega spopolnjevanja v šolstvu s šol. l. 2004/05 spremenil, nismo imeli možnosti sodelovanja na javnem razpisu za učiteljske zборе.

Zdenka Štruc se je v mesecu marcu udeležila "Proljetne šole šolskih knjižničarjev" v Poreču in na njej aktivno sodelovala s pripravo in izvedbo delavnice "Z igro do knjižničnih informacijskih znanj".

Aprila 2005 so bili organizirani seminarji "Inventura v šolski knjižnici", ki se jih je udeležilo 247 šolskih knjižničarjev. Udeleženci so v evalvacijskih vprašalnikih seminarje ocenili kot dobro organizirane, vsebinsko ustrezne in izrazili željo po organiziranju še več izobraževanj na sorodno tematiko, npr. pridobivanje in vrednotenje knjižničnega gradiva v šolskih knjižnicah.

Od 31. maja do 4. junija se je predsednica sekcije udeležila mednarodne konference LIDA v Dubrovniku in na Mljetu.

Članice sekcije so sledile aktualnostim v stroki in pripravljale stališča ob delovnih gradivih različnih dokumentov - osnutka pravilnika o napredovanju v knjižničarstvu, standardih za šolske knjižnice, sistemu plačnih razredov in normativih za šolske knjižnice.

Predsednica sekcije je vse leto sodelovala pri pripravi posvetovanja ZBDS v Portorožu 2005 kot predsednica organizacijskega odbora posvetovanja.

OBDOBJE 2005 – 2007

Na posvetovanju ZBDS v Portorožu 2005 je bila za predsednico sekcije izvoljena Alja Bratuša, šolska knjižničarka na Osnovni šoli Polzela. Akcije sekcije odtelej potekajo projektno, za njihovo uresničevanje pa skrbijo delovne skupine, ki se sestanejo ob načrtovanih projektih.

Ivanka Učakar in Alja Bratuša sta se udeležili 18. proletne šole šolskih knjižničarja, ki je potekala od 29. marca do 1. aprila 2006 v Šibeniku. Na posvetovanju sta predstavili dva referata, ki sta se nanašala na osrednjo temo posvetovanja šolskih knjižničarjev – "vseživljenjsko učenje in šolska knjižnica". 19. proletne šole šolskih knjižničarja od 18. do 21. 4. 2007 sta se udeležili Romana Fekonja in Jelka Kosi, ki sta predstavili izkušnje pri delu evropskih oddelkov gimnazij.

Od 29. maja do 4. junija 2006 se je Maja Miklič udeležila mednarodne konference LIDA v Dubrovniku in na Mljetu. Na konferenci je Maja Miklič tudi aktivno sodelovala s predstavitvijo plakata o spletnih straneh slovenskih osnovnošolskih knjižnic.

V sodelovanju z Društvom šolskih knjižničarjev Slovenije je bila organizirana okrogla miza "Problematika šolskih knjižnic in knjižničarjev v Sloveniji", ki je bila v veliki predavalnici Srednje zdravstvene šole, 31. maja 2006. Organizirana je bila na pobudo velikega števila šolskih knjižničarjev, ki se zadnja leta srečujejo pri opravljanju svojega dela z različnimi težavami. Na okroglo mizo so bili povabljeni predstavniki Ministrstva za šolstvo in šport, Zavoda RS za šolstvo, Nacionalnega sveta za knjižnično dejavnost, Centra za razvoj knjižnic pri Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani, IZUM-a, SVIZ-a, Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani in ZBDS, ki so se vabilu odzvali, prav tako tudi približno 70 knjižničarjev.

Okrogla miza je bila organizirana tudi na drugem kongresu šolskih knjižničarjev Slovenije, ki je potekal od 19. do 21. oktobra 2006 v Radencih in na katerem je Alja Bratuša aktivno sodelovala kot moderatorica in soorganizatorica. Z Natašo Kuštrin Tušek bosta na podlagi izhodišč za okroglo mizo, ki sta jih pripravili skupaj z Majdo Steinbuch in Polono Lah Skrget, in zaključkov, ki so bili sprejeti na kongresu, pripravili gradivo za delovno skupino za šolske knjižnice pri Ministrstvu za šolstvo in šport. Gradivo bo delovni skupini podrobno predstavilo problematiko kadrovanja v šolskih knjižnicah (strokovno neusposobljen kader, kadrovski normativi), problematiko informatizacije šolskih knjižnic in postopnega vključevanja šolskih knjižnic v polnopravno članstvo COBISS, strokovne standarde za šolske knjižnice in možnosti za ustrežnejše zagotavljanje sredstev za pridobivanje knjižničnega gradiva.

Sekcija bo v sodelovanju z Društvom šolskih knjižničarjev Slovenije 22. 10. 2007 pripravila obeležitev Mednarodnega dne šolskih knjižnic.

ZAKLJUČEK

Sekcija za šolske knjižnice pri ZBDS je od svojega nastanka dalje aktivno posegla v delovanje šolskih knjižnic v Sloveniji. V sekciji so zastopani šolski knjižničarji vseh področnih bibliotekarskih društev, kar zagotavlja enakopravno obveščenost članov ter s tem tudi možnost vsakogar, da aktivno sodeluje v delu sekcije.

Sekcija se prepoznavno vključuje v sistem izobraževanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. S svojimi programi zagotavlja kontinuirano seznanjanje šolskih knjižničarjev z aktualno problematiko, spremembami na področju zakonodaje – tako strokovne kakor šolske, novostmi v stroki in seveda izmenjavo izkušenj.

SEKCIJA ZA VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

Ana Martelanc

predsednica sekcije 1991-1995

Mag. Karmen Stopar

predsednica sekcije 2005-2007

Pogled v zgodovino strokovnih društvenih aktivnosti visokošolskih knjižnic kaže, da je v okviru Društva bibliotekarjev Slovenije že leta 1948 delovala, poleg sekcije za ljudske knjižnice, tudi sekcija za znanstvene, od leta 1960 pa še sekcija za strokovne knjižnice. Problemi tako imenovanih univerznih knjižnic so se obravnavali na rednih posvetovanjih Društva bibliotekarjev Slovenije. Tako je bilo na primer posvetovanje leta 1969 posvečeno predvsem problemom univerznih knjižnic. Na posvetovanju leta 1970 so potekale razprave o standardih in normativih v bibliotekarstvu; med ostalim tudi o standardih za univerzne knjižnice. Junija 1971 je Prosvetno-kulturni zbor Skupščine SR Slovenije sprejel Konceptcijo razvoja knjižničarstva v Sloveniji, kjer so bile, poleg ostalega, načrtane tudi smernice za nadaljnje sodobnejše poslovanje visokošolskih knjižnic.

Bibliotekarji in dokumentalisti iz visokošolskih knjižnic so se vse do leta 1983, skupaj s kolegi iz specialnih knjižnic, zbirali in reševali strokovna vprašanja tudi pod okriljem Društva dokumentalistov in informatorjev Slovenije in na sestankih matične službe Centralne tehniške knjižnice. V okviru sodelovanja z Zvezo društev bibliotekarjev Jugoslavije je še posebej intenzivno potekalo delo pri izdelavi standardov za visokošolske knjižnice, ker je slovenski osnutek postal osnova za ostale republike tedanje Jugoslavije. Posebej pogosti so bili stiki s kolegi bibliotekarskega društva Hrvaške. V okviru mednarodnega sodelovanja pa smo bili vključeni v delo strokovne skupine za visokošolske knjižnice v skupnosti Alpe Adria.

Slika 1: Udeleženci 2. jugoslovanskega posvetovanja univerzitetnih knjižnic Jugoslavije, Banja Luka, 6. in 7. oktober 1983 (desno Ana Martelanc, ob njej Jože Kokole in Bruno Hartman)

Slika 2: Udeleženci posvetovanja na Ohridu leta 1986 (spredaj Martina Šircelj, ob njej Ana Martelanc, desno zgoraj Breda Filo)

Lastno sekcijo so visokošolski knjižničarji dobili šele leta 1983, ko so bile na rednem letnem strokovnem posvetovanju slovenskih knjižničarjev in 1. skupščini Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, ki je potekalo od 18. do 19. novembra 1983 v Ljubljani, v Cankarjevem domu, ustanovljene nove sekcije, med ostalimi tudi Sekcija za univerzne knjižnice. Za prvo predsednico sekcije je bila imenovana Breda Filo iz Univerzitetne knjižnice Maribor. Člane sekcije sta predlagala področno društvo Ljubljana (4 člane) in Maribor (3 člane).

Sekcija se je prvič sestala na sestanku 13. marca 1984 v NUK, kjer so obravnavali program sekcije za obdobje 1984-1985, ki je bil, kot je razvidno s Slike 3, zastavljen precej ambiciozno. Vključeval je pripravo standardov, organiziranje povezovanja v univerznem in knjižničnem informacijskem sistemu Slovenije, pripravo opisov del in nalog knjižničnih delavcev in opredelitev njihovega strokovnega in permanentnega izobraževanja ter prizadevanja za sistematično razvijanje teorije in metod izobraževanja uporabnikov knjižničnega informacijskega sistema, s predavanji in vzorčnimi urami za različne stroke.

Posebej je potrebno omeniti pomembno delo Brede Filo, ki je s svojim znanjem, predanostjo bibliotekarski stroki in požrtvovalnim delom bistveno prispevala k razvoju visokošolskih knjižnic v Sloveniji. Sekcijo je vodila od ustanovitve leta 1983 do leta 1987. Nasledila jo je Melita Ambrožič, ki je bila predsednica sekcije v obdobju med leti 1987 in 1989, imenovana pa je bila na 5. skupščini ZBDS 2. oktobra 1987. Na 7. skupščini v Radencih 10. novembra 1989 je postala predsednica Snežana Bahor, sekcijo pa je vodila med leti 1989 in 1991. Na 9. skupščini 27. septembra 1991 je bila za predsednico imenovana Ana Martelanc. Sekcijo je vodila v obdobju 1991-1995. Sekcija se tedaj tudi preimenuje v "sekcijo za visokošolske knjižnice". Kronološko sledijo kot predsednice Antonija Zadnikar (1995-1997), Alenka Logar Pleško (1997-2003), Anamarija Rožič (2003-2005) in Karmen Stopar (2005-2007).

Ker se je s problematiko delovanja visokošolskih knjižnic pravzaprav istočasno ukvarjalo več različnih institucij – poleg Sekcije za visokošolske knjižnice pri ZBDS še Komisija za knjižnični informacijski sistem (KIS), Komisija za visokošolske knjižnice pri Narodni in univerzitetni knjižnici, ki je delovala na področju knjižnic Univerze v Ljubljani, ter na področju knjižnic Univerze v Mariboru Komisija za knjižnično-informacijski sistem Univerze v Mariboru – KISUM, je pravzaprav zelo težko opredeliti, s katerim področjem se je prven-

stveno ukvarjala sekcija pri ZBDS. Zagotovo so strokovni kriteriji in merila za visokošolske knjižnice oziroma standardi za visokošolske knjižnice nastali v sekciji, pod strokovnim vodstvom Brede Filo. Standardi so tudi eno izmed področij dela sekcije, ki ga je sekcija uspešno končala. Žal pa jih je priznala in sprejela le bibliotekarska stroka, ne pa tudi univerzi in pristojno ministrstvo.

93/1

Zveza bibliotekarskih
društev Slovenije
Sekcija za univerzne
knjižnice

Program dela za obdobje 1984-85

Knjižnice
Sekcija za univerzne knjižnice Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije
je na seji 13. 3. 1984 sprejela program dela za mandatno
obdobje 1984-85.

Sekcija za univerzne knjižnice bo pripravila standarde za
univerzne knjižnice. Delovna skupina (T. Kobe, Pogačnik,
A. Martelanc, Filo) bo standarde, ki so bili že v razpravi,
ponovno pregledala, prilagodila zakonu o knjižničarstvu in
razvojnima težnjama univerznega bibliotekarstva zadnjih let.
Tudi je treba izdelati organizacijsko povezovanja knjižnic
v univerznem sistemu ter v knjižnično-informacijskem sistemu
Slovenije. Tudi je treba tudi del in nalog univerznih
knjižničarjev ter opredeliti njihove strokovne in permanentne
izobraževanje. Sekcija bo tudi sistematično spodbujala in
razvijala teorijo in metode izobraževanja uporabnikov knjižnično-
informacijskega sistema; pripravila bo predavanja in vzorčne
ure za nekatere stroke, na pr. psihologijo, tehniko, sociologijo
ipd.

Za sekcijo
Breda Filo

Marija S. 19. 1984

Breda Filo

Slika 3: Program dela sekcije za obdobje 1984 – 1985 s podpisom prve predsednice sekcije - Brede Filo

Sekcija se je bolj ali manj uspešno ukvarjala še z vrsto drugih pomembnih tem, kot so na primer:

- razprava o etičnem kodeksu knjižničnih delavcev,
- priprava pripomb na zakon o plačah delavcev v javnih vzgojno-izobraževalnih zavodih, (kamor so spadale tudi visokošolske knjižnice),
- izboljšanje statusa visokošolskih knjižnic in knjižničarjev, kjer je sekcija poskušala dokazati, da so visokošolski knjižničarji visokošolski sodelavci in ne administrativni delavci,
- pripombe na Zakon o visokem šolstvu (oblikovanje predloga

- člena, ki govori o visokošolskih knjižnicah),
- predlog za dopolnitev Meril za financiranje visokošolskih knjižnic (merila so namreč določala, da je pogoj za zaposlitev enega knjižničarja v visokošolski knjižnici, da ima knjižnica najmanj 8000 knjig),
 - razprave o modelu organiziranosti visokošolskih knjižnic in postopek imenovanja osrednjih visokošolskih knjižnic,
 - predlog za dopolnitev členov za statute obeh univerz in posameznih visokošolskih zavodov,
 - predlogi za Zakon o visokem šolstvu (oblikovanje členov, ki določajo delovanje visokošolskih knjižnic).

Poleg naštetih tem pa je sekcija skoraj vsako leto organizirala, bodisi v okviru posvetovanja društva, ali pa v okviru same sekcije, posebej okrogle mize. Izbrane so bile teme, ki so bile aktualne v danem obdobju.

Visokošolski knjižničarji so bili ves čas dejavni na posvetovanjih zveze, v zadnjem desetletju pa tudi na posvetovanjih, ki jih je vsako drugo leto organizirala sekcija sama, ali pa skupaj s Sekcijo za specialne knjižnice.

Slika 4: Visokošolski knjižničarji na seminarju, Ekonomska fakulteta, Ljubljana, 4. in 5. maj 1993

Prvo strokovno posvetovanje visokošolskih knjižničark in knjižničarjev, ki ga je sekcija za visokošolske knjižnice organizirala skupaj s Centralno tehniško knjižnico, je bilo 18.-19. novembra 1999 v Ljubljani, ob 50. jubileju Centralne tehniške knjižnice. Glavne teme posvetovanja z naslovom "Pomen in delo visokošolskih knjižnic" so bile: delo in evalvacija visokošolskih knjižnic, organizacija in status visokošolskih knjižnic in knjižničarjev, sodelovanje med knjižnicami ter novi izzivi, zasledimo pa tudi že pobude za informacijsko opismenjevanje.

Drugo strokovno posvetovanje visokošolskih knjižničark in knjižničarjev, dve leti kasneje, je prav tako potekal v soorganizaciji s Centralno tehniško knjižnico. Posvetovanje je bilo z raznovrstnostjo tem vsebinsko usmerjeno k univerzi 21. stoletja, kar kaže tudi naslov: "Razvoj visokošolskih knjižnic za univerzo 21. stoletja". Potekalo je 28. in 29. maja 2002 v Ljubljani, sodelovala sta tudi dva referenta iz tujine.

Rdečo nit tretjega strokovnega posvetovanja visokošolskih knjižnic, ki je bilo hkrati tudi deseto posvetovanje specialnih knjižnic, nakazuje že sam naslov "Vloga specialnih in visokošolskih knjižnic v procesu evropske integracije". Potekalo je v Ljubljani 18. in 19. novembra 2004. Vsebinsko je bilo razdeljeno na štiri tematske sklope: partnerstvo za prenos znanja, partnerska vloga knjižnic, partnerstvo v tehnološkem okolju, forum dobrih praks in partnerstva v ekonomskem okolju.

Oktobra 2005 sta sekciji ponovno združili moči in organizirali strokovno delavnico z naslovom: "Status, položaj in perspektive visokošolskih in specialnih knjižnic", na okroglo mizo pa sta povabili kompetentne goste z Ministrstva za javno upravo, Direktorata za plače v javnem sektorju, Ministrstva za kulturo, predstavnika sindikata in predstavnika Knjižničnega sveta Univerze v Ljubljani. Status visokošolskih in specialnih knjižnic in knjižničarjev je že desetletja aktualna tema, saj teh problemov doslej ni bilo mogoče zadovoljivo urediti. Delavnica naj bi osvetlila položaj in nakazala smernice, s katerimi bi bilo na podlagi novih zakonskih sprememb mogoče izboljšati položaj knjižničnih delavcev. Izvedena anketa med knjižničnimi delavci je pokazala, da so precejšnje razlike med plačami zaposlenih z isto stopnjo izobrazbe v različnih vrstah knjižnic. Nizko je zadovoljstvo zaposlenih s plačami (za slabo in zelo slabo stanje se je opredelilo kar 58% respondentov). Kot največji problem so visokošolski knjižničarji izpostavili podrejen položaj v matični organizaciji, sledi slaba možnost

napredovanja oz. kariere, sistemizacija, slaba podoba knjižničarskega poklica v družbi idr. Anketirani so menili, da potrebujemo več enotnosti v lastnih vrstah, boljše sodelovanje in povezovanje med knjižnicami, boljša mora biti samopodoba in promocija lastnega dela ter večja aktivnost knjižničarjev v okviru matičnih ustanov. V nadaljevanju so gosti okrogle mize predstavili nov plačni sistem in zatrdili, da naj bi nov plačni zakon zagotovil primerljivost plač. Žal pa na okrogli mizi nismo dobili odgovorov na nekatera konkretna vprašanja v zvezi s položajem knjižničnih delavcev na univerzah, npr. v zvezi s sistemizacijo in kadrovskimi normativi.

Četrto strokovno posvetovanje visokošolskih knjižnic oziroma enajsto strokovno posvetovanje specialnih knjižnic, ki je bilo hkrati tudi drugo skupno posvetovanje visokošolskih in specialnih knjižnic, je potekalo 19. oktobra 2006 v Ljubljani. Na posvetovanju z naslovom "Informacijska pismenost med teorijo in prakso - vloga visokošolskih in specialnih knjižnic" so bile predstavljene teoretične osnove in praktične izkušnje pri informacijskem opismenjevanju v Sloveniji in drugod v svetu. Informacijska pismenost, ki je po svoji najbolj osnovni definiciji - najti, ovrednotiti in učinkovito uporabiti informacijske vire, je ena ključnih veščin, ki jo potrebujemo vsi, za učinkovito uporabo informacij v poklicnem kot tudi zasebnem življenju. Danes družba od knjižnic pričakuje, da poleg informacij nudijo svojim uporabnikom tudi pomoč pri njihovem obvladovanju. Množica dostopnih informacij namreč ni dovolj, potrebujemo tudi znanja in tehnike, kako do teh informacij priti in kako jih znati koristno uporabiti.

Na posvetovanju so referenti, med njimi tudi dve tuji gostji, predstavili skupaj devet referatov in osem posterjev. Vsebinsko je potekalo po naslednjih tematskih sklopih: informacijsko opismenjevanje v svetu, vključevanje knjižnic v proces informacijskega opismenjevanja v Sloveniji ter programi in evalvacija veščin informacijskega opismenjevanja. V popoldanskem delu so svoje poglede na temo "Informacijsko opismenjevanje kot del prenovljenih študijskih programov in vključevanje knjižnic v ta proces" predstavili vabljeni gostje okrogle mize, v razpravo pa so se vključevali tudi ostali udeleženci posvetovanja.

Sekcija za visokošolske knjižnice je tudi po posvetovanju aktivna v okviru te tematike. Delovna skupina je že decembra 2006 pripravila dokument "Izhodišča za uveljavljanje informacijske pismenosti na univerzah v Sloveniji", ki je nastal v okviru Akcijskega načrta za leto 2006 Nacionalne

strategije za razvoj pismenosti v okviru Andragoškega centra Slovenije. Pripravo izhodišč sta podprla še Evropski socialni sklad in Ministrstvo za šolstvo in šport. Z dokumentom smo želeli vzpodbuditi sistematično strokovno in znanstveno podprto razvijanje informacijske pismenosti v slovenskih visokošolskih programih. Pričakujemo, da bo dobra strokovna podlaga za pripravo Programa informacijske pismenosti na slovenskih univerzah.

PROGRAM	PROGRAM	PROGRAM
<p>08.00 – 09.00 Registracija in sprejem udeležencev</p> <p>09.00 – 09.30 Otvoritev posvetovanja in pozdravni nagovori</p> <p>09.30 – 11.00 INFORMACIJSKO OPISMENJEVANJE V SVETU</p> <p>moderatorika: mag. Helena Pečko-Mlekuč</p> <p>mag. Zdravka Pejova: informacijska pismenost: iz globalnih izkušenj k nacionalnim pobudam</p> <p>Sheila Webber: Information literacy in higher education</p> <p>Kaisa Sinikara: information literacy between the theory and practice: experiences of the Finnish university libraries</p> <p>11.00 – 11.45 Posterska sekcija in odmor za kavo</p> <p>11.45 – 12.30 VKLJUČEVANJE KNJIŽNIC V PROCES INFORMACIJSKEGA OPISMENJEVANJA V SLOVENIJI</p> <p>moderatorika: Kristina Hacin-Ludvik</p> <p>dr. Silva Novljan: Nacionalna strategija za razvoj pismenosti posega tudi v delovanje visokošolskih in specialnih knjižnic</p>	<p>dr. Primož Južnič: Specialne in visokošolske knjižnice – nujnost povezovanja na področju informacijskega opismenjevanja</p> <p>12.30 – 13.00 Predstavitve sponzorjev</p> <p>13.00 – 14.30 Odmor za kosilo</p> <p>14.30 – 15.45 PROGRAMI IN EVALVACIJA VEŠČIN INFORMACIJSKEGA OPISMENJEVANJA</p> <p>moderatorika: mag. Anamarija Rožič</p> <p>dr. Tomaž Bartol: Knjižnica kot pedagoško znanstveni laboratorij, informatika kot znanstvena disciplina</p> <p>mag. Zdenka Petermanec: Prednosti informacijske pismenosti za uspešen študij: izvedba informacijskega opismenjevanja na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru</p> <p>mag. Mirjam Kotar, mag. Janez Jug, Nataša Godec: Informacijsko opismenjevanje kot izživ izobraževalne dejavnosti: Osrednje družboslovne knjižnice Jožeta Groščarja</p> <p>mag. Angela Čuk: Sodelovanje specialne knjižnice v Krki, d. d., pri izbiri ustreznih informacijskih virov in vrednotenju informacij: primer informacijskega opismenjevanja</p>	<p>15.45 – 16.30 Posterska sekcija in odmor za kavo</p> <p>16.30 – 18.00 OKROGLA MIZA: Informacijsko opismenjevanje kot del prenovljenih študijskih programov in vključevanja knjižnic v ta proces</p> <p>moderatoriki: Mojca Doljan-Petrič, mag. Zdravka Pejova</p> <p>18.00 – 18.30 Zaključek posvetovanja</p> <p>18.30 Zaključna slovesnost posvetovanja</p>
POSTERSKA SEKCIJA		
<p>mag. Andreja Grčar: Vpliv programa informacijskega opismenjevanja na izboljšanje informacijske pismenosti: primer predmeta informatika v športu na Fakulteti za šport</p> <p>Nataša Kodrič, mag. Gorazd Vodeb: Informacijsko opismenjevanje uporabnikov v NUK</p> <p>Jurko Starc: Informacijsko opismenjevanje v specialnih knjižnicah - primer dobre prakse KIC MORS</p> <p>Boža Oberč, mag. Nana Turk: Izobraževanje uporabnikov CMK: rezultati ankete</p>		

Slika 5: Zloženska s programom drugega skupnega posvetovanja specialnih in visokošolskih knjižnic, Ljubljana, 19. oktober 2006

ZA ZAKLJUČEK...

Ob pregledu arhiva in dokumentacije, ki se nanaša na visokošolske knjižnice in društvene aktivnosti, smo ugotovili, da je sekcija obravnavala številne probleme, in da je bilo v njihovo reševanje vložena mnogo časa in truda. Čeprav je bilo pravzaprav veliko narejenega, pa ugotavljamo, da smo bili mnogokrat tudi neuspešni in je naše delo ostalo le na nivoju nenehnega opozarjanja na probleme in predlaganja strokovnih rešitev. Menimo, da bi se morala vodstva univerz, visokošolski učitelji in pristojna ministrstva bolj zavedati pomena dobrega delovanja knjižnic na visokošolskih zavodih, oziroma tega, da je knjižnična dejavnost zelo pomemben del univerzitetne dejavnosti.

SEKCIJA ZA SPECIALNE KNJIŽNICE

Kristina Hacin-Ludvik

predsednica sekcije 2001-2005

Slovenska sekcija za specialne knjižnice je stalno delovno telo Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, ustanovljeno za preučevanje in razreševanje teoretičnih in organizacijskih vprašanj s področja specialnega knjižničarstva. Zastopa strokovne interese knjižničnih informacijskih strokovnjakov, ki delujejo v okviru podjetij, raziskovalnih institucij, državne uprave, bolnišnic, zdravstvenih zavodov, muzejev, društev, cerkvenih ustanov in drugih organizacij. Tako organizacijsko kot tudi idejno se je oblikovala v času nekdanje Jugoslavije.

POGLED V ZGODOVINO

V obdobju po drugi svetovni vojni, ko je v Jugoslaviji na področju bibliotekarstva zaznati živahno društveno dejavnost, je Slovenija edina jugoslovanska republika, ki vse do leta 1983 nima sekcije za specialne knjižnice. Bibliotekarji in dokumentalisti iz specialnih knjižnic, se skupaj s kolegi iz visokošolskih knjižnic zbirajo v okviru Društva dokumentalistov in informatorjev Slovenije in dvakrat letno na sestankih matične službe Centralne tehniške knjižnice (CTK). Tako se seznanjajo z delom Zveze društev bibliotekarjev Jugoslavije (ZDBJ) in svetovnim dogajanjem na področju specialnih knjižnic ter delom mednarodnih organizacij IFLA in IATUL. ZDBJ ima v obeh organizacijah oz. njunih komisijah za specialne knjižnice predstavnico iz Slovenije. Kmalu po svoji ustanovitvi (1949) pa po vzoru IFLA-e ustanovi tudi Komisijo za specialne knjižnice, ki ima od leta 1975-1981 svoj sedež v CTK. Največji uspeh komisije in leta 1974 ustanovljene delovne skupine za sestavo jugoslovanskih standardov za specialne knjižnice je prav gotovo sprejem teh standardov in njihovo uvajanje v prakso (Šlajpah, 1984).

Že v letih 1962 in 1963 so registrirane prve slovenske specialne knjižnice, ki v tem času doživljajo hiter razvoj. Kljub temu pa SR Slovenija dobi lastno sekcijo šele z veliko časovno zamudo. 19. novembra 1983 Zveza bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS) na svoji 1. skupščini ustanovi Sekcijo za specialne knjižnice ZBDS. Odbor sekcije v skladu s sprejetim novim statutom ZBDS sestavljajo delegati področnih bibliotekarskih društev (8 delegatov - iz

Ljubljane, Maribora, Celja, Novega mesta, Kranja, Murske Sobote ter Raven na Koroškem). Izbrani so iz vrst bibliotekarjev in dokumentalistov, zaposlenih v specialnih knjižnicah in INDOK službah, ter matičnih službah, če le-te skrbijo tudi za specialne knjižnice. Zaradi učinkovitejšega strokovnega in organizacijskega dela sekcija angažira tudi druge znane strokovnjake s področja specialnih knjižnic. Za prvo predsednico sekcije je izvoljena bibliotekarska svetovalka Sonja Tovornik, avtorica in predavateljica za vprašanja visokošolskih in specialnih knjižnic ter vodja matične službe CTK, kjer je tudi sedež Sekcije. V naslednjih mandatih se sedež sekcije iz CTK preseli v knjižnice s področja industrije npr. v Savo Kranj (predsednica Alenka Repič) in Lek (predsednica mag. Nada Tržan-Herman).

Sekcija predvsem vzpodbuja koordinacijo nabave tuje literature, izgradnjo centralnih katalogov, medknjižnično izposojajo, nudi pomoč pri zbiranju statističnih podatkov o specialnih knjižnicah ter usposablja nove specialne knjižnice za vključitev v knjižnični informacijski sistem (KIS). Opravljena je revizija jugoslovanskih standardov za specialne knjižnice in izdelani Slovenski standardi za specialne knjižnice, ki jih 22. junija 1990 verificira Strokovni svet za knjižničarstvo, ZBDS pa jih sprejme na svoji redni 13. skupščini 26. oktobra 1990 v Novi Gorici.

Poleg tega Sekcija organizira različna javna predavanja ter ob pomoči CTK prične leta 1985 organizirati posvetovanja s stalnim naslovom: Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja, ki bistveno vplivajo na nadaljnji razvoj specialnih knjižnic v Sloveniji. Drugo posvetovanje (1987) je posvečeno predstavitev dejavnosti posameznih specialnih knjižnic, tretje posvetovanje (1990) pa vključevanju v Evropo. Po osamosvojitvi Slovenije je organizacijska shema ZBDS in sekcij nespremenjena. Sedež sekcije se za eno leto preseli iz Leka v Krko v Novem mestu (predsednica mag. Angela Čuk), nato pa nazaj v Ljubljano, v Mednarodni center za podjetja v javni lasti (predsednica mag. Zdravka Pejova) in kasneje v državno upravo na Ministrstvo za finance (predsednica Violetta Bottazzo) ter v Banko Slovenije (predsednica Kristina Hacin-Ludvik) in Ministrstvo za obrambo (predsednica Zlatka Rabzelj).

Leta 1992 je organizirano četrto posvetovanje sekcije, ki je osredotočeno na znanje in enakopravno partnerstvo Slovenije v Evropi s poudarkom na strateškem povezovanju specialnih knjižnic z managementom; na petem posvetovanju (1994) so predstavljeni prispevki s področja kakovosti storitev,

šesto posvetovanje (1996) pa je posvečeno organizacijskim, tehnološkim in komunikacijskim izzivom. Naslednja posvetovanja zaradi organizacijskih sprememb v matični službi za področje specialnih knjižnic, potekajo pod okriljem NUK. Na sedmem posvetovanju (1998) se tematika preusmeri k informacijski tehnologiji in njeni uporabi v specialnih knjižnicah; osmo posvetovanje (2000) pa ponovno obravnava bolj klasično bibliotekarsko tematiko kot je izgradnja knjižničnih zbirk ter pridobivanje in izločanje gradiva.

Slika 1: Udeleženci posvetovanja, zbrani na ploščadi pred poslovno stavbo TR3 v Ljubljani (16. - 17. novembra., 2000)

Na devetem, zadnjem posvetovanju pred vstopom v EU, ki je leta 2002, pa je v ospredju problematika upravljanja z znanjem.

Novo okolje v Evropski uniji specialnim knjižnicam ne predstavlja bistvenih sprememb, saj so že od nekdaj delovale v globalnem okolju in služile uporabnikom znotraj in zunaj meja držav ne glede na njihovo nacionalnost in kulturno pripadnost. Prisotna pa je potreba po novih načinih povezovanja, zato je deseto jubilejno posvetovanje Sekcije v letu 2004 posvečeno prav vzpostavljanju partnerstev.

Prvič je organizirano zgolj pod okriljem ZBDS. Zasnovano je kot skupna aktivnost sekcij za specialne in visokošolske knjižnice, saj je področje dela obeh zvrsti knjižnic sorodno, temelji na informacijski podpori strokovnemu

in znanstvenemu delu ter izobraževanju, ki ga uresničujejo v različnih okoljih. Predstavljena je vloga specialnih in visokošolskih knjižnic v procesu evropskih integracijskih procesov, in sicer s poudarkom na različnih oblikah partnerstev; partnerska vloga knjižnic, partnerstvo za prenos znanja med teorijo in prakso ter partnerstva v tehnološkem in ekonomskem okolju.

Uradna jezika posvetovanja sta slovenščina in angleščina. Mednarodni okvir dogajanja pa zaznamujejo, tako vabljeni gosti iz Evropske skupnosti mag. Lars Bjornshauge, direktor knjižnic na Univerzi v Lundu na Švedskem, in gospa Ingeborg Stoltzenburg, vodje knjižnice v Evropski centralni banki, kot tudi predstavitve najnovejših dosežkov tujih založnikov. Strokovni del programa je popestren z družabnim in kulturnim dogajanjem. Predavanja pa so tematsko dopolnjena s forumom dobrih praks in dvema okroglima mizama o konzorcijskem povezovanju in statusni problematiki.

Slika 2: Tradicionalno slikanje ob zaključku posvetovanja (Ljubljana, 18. - 19. november 2004)

Predvsem statusna tematika vzbudi veliko zanimanja in živahno razpravo, zato naslednje leto (2005) sekciji za specialne in visokošolske knjižnice organizirata še okroglo mizo z naslovom: Status, položaj in perspektive visokošolskih in specialnih knjižnic. Dogodek je namenjen seznanitvi udeležencev z novostmi na področju plačne politike in aktivnostmi v zvezi

s sistematizacijo in katalogom delovnih mest. Uspešno sodelovanje med sekcijama je povod za organizacijo še skupnega posvetovanja v letu 2006, na katerem so podane teoretske osnove in predstavljene izkušnje uvajanja informacijskega opismenjevanja v prakso. Tematika se bolj dotika visokošolskih knjižnic, kar se odraža tako pri predstavitvah kot tudi v razpravi na okrogli mizi, vendar je prav tako aktualna za specialne knjižnice. Te so sicer zadnji člen v verigi informacijskega opismenjevanja in njihova uporaba je v veliki meri odvisna prav od stopnje informacijsko pismenih uporabnikov.

POVEZOVANJE PRIJETNEGA S KORISTNIM

Med tem ko si Sekcija z organizacijo bienalnih posvetovanj prizadeva predstaviti najnovejše dosežke s strokovnega področja knjižničarstva, pa z organizacijo strokovnih ekskurzij skrbi za vzdrževanje starih in vzpostavljanje novih kontaktov med stanovskimi kolegi doma in v tujini. Prvo strokovno ekskurzijo leta 1999 organizira ga. Violetta Bottazzo. Udeleženci obišejo Tehniški muzej in knjižnico v Münchnu ter uživajo v prijetnem druženju ob ogledovanju kulturnih in zgodovinskih znamenitosti. Njihovo navdušenje je vzpodbuda za nadaljevanje s tovrstnimi aktivnostmi. Sledi obisk Benetk z ogledom Doževe palače in Biblioteke San Marco, ki se nadaljuje z obiskom kulturnih znamenitosti Vičence.

Slika 3: Udeleženci ekskurzije po Italiji pozorno poslušajo "vodiča Igorja"

Jeseni 2003 je organizirana enodnevna strokovna ekskurzija v Kapucinsko knjižnico v Krškem ter v Metropolitansko knjižnico in Nacionalno i sveučilišno knjižnico v Zagrebu. V začetku leta 2004 se oblikuje neformalni odbor za pripravo ekskurzij (Kristina Hacin-Ludvik, Andreja Može, Vesna Slabe in Franc Kuzmič), ki že junija pripravi tridnevno ekskurzijo v Budimpešto. Udeleženci obišejo Parlamentarno knjižnico, knjižnico Vojnogodovinskega muzeja in mikrofilmski oddelek Nacionalne knjižnice. Po enoletnem premoru je organiziran štiridnevni obisk večnega mesta Rima s Senatno knjižnico in najmodernejšo knjižnico Salezijanske univerze ter Vatikansko knjižnico. Spomladi 2007 se odboru pridruži še dr. Mojca Kotar, ki z bogatimi mednarodnimi izkušnjami in poznanstvi v veliki meri pripomore, da so udeleženci tridnevne ekskurzije v Bratislavo toplo sprejeti v knjižnici Evangeličanske teološke fakultete, v Parlamentarni in Univerzitetni knjižnici ter po manjših zapletih še v Škofijski knjižnici.

Slika 4: V hladu notranjega dvorišča Univerzitetne knjižnice v Bratislavi

ZAKLJUČEK

Kljub temu, da status specialnih knjižnic ni enotno urejen na državni ravni, in je problematika teh knjižnic neenotno obravnavana znotraj posameznih ministrstev, si Sekcija za specialne knjižnice prizadeva, da bi vse slo-

venske specialne knjižnice sledile svetovnim trendom razvoja in aktivno sodelovale pri upravljanju z znanjem. Vzodbuja sodelovanje tako med specialnimi knjižnicami kot pri razvoju knjižnične mreže in knjižničnega informacijskega sistema v Sloveniji, podpira uresničevanje profesionalnih interesov, skrbi za krepitev ugleda specialnega knjižničarstva v javnosti in ne nazadnje sodeluje pri vzgoji mladih perspektivnih kadrov.

SEKCIJA ZA POTUJOČE KNJIŽNICE

Nika Pugelj

vodja ljubljanske potujoče knjižnice 1973-2004, predsednica podsekcije in sekcije v letih od 1996-2002

Barbara Cesar

predsednica sekcije 2005-2007

PO POTI SODELOVANJA SLOVENSkih POTUJOČIH KNJIŽNIC: USTANOVI-TEV SEKCIJE ZBDS ZA POTUJOČE KNJIŽNICE IN SREČANJ ZA SLOVENSKE POTUJOČE KNJIŽNIČARJE

Potujoče knjižničarstvo je specifična oblika knjižničarskega dela, zato sta tukaj običajno dve možnosti - ali ostaneš le nekaj let in si želiš oditi ali pa ostaneš potujoči knjižnici zapisan za vedno. Vztrajati v bibliobusu pomeni, da te to delo veseli, da ti je vseč pristni stik z ljudmi in da moraš biti pripravljen na pogoje dela, ki so odvisni od vremenskih razmer in tehnologije, ki ti jo ponuja avtobus - delovno mesto na terenu. Vemo, da potujoči knjižničarji opravljamo pomembno in odgovorno poslanstvo. Čeprav ne tako daleč iz mesta in njegove bogate izbire kulturnih dogodkov, imajo prebivalci primestij in vasi premalo možnosti za dostop do vse te ponudbe. Uporabniki nas potrebujejo, zato ob vsakem obisku pokažejo, da nas imajo radi in smo pomemben del vsakdanjega življenja tistega kraja. Nam pa ni težko ohraniti strpnosti, razumevanja in svetovati primerno literaturo za vsako priložnost in zahtevnostno stopnjo, tudi takrat, kadar je v avtobusu premrzlo, prevroče, ali ko skorajda zmanjkuje zraka.

Slika 1: Mladi bralci na ogledu slovenskih potujočih knjižnic (foto: Miha Žitko)

Kakšno je torej delo v bibliobusu? Večina bralcev nas pričakuje na postajališču že vsaj četrta ure prej, in ko se naša vrata odprejo, vstopijo vsi hkrati. Ves čas postanka ostajajo obisk, izposoja in vračanje gradiva močno zgoščeni. V bibliobusu, ki na približno 12 m² premore v najboljšem primeru do 5.500 knjig in nekaj sto enot neknjižnega gradiva, je zaradi velikega števila izposoje treba redno, sprotno ter hitro in pravočasno dodajati in pestriti vse gradivo v vozilu.

Posebne zahteve in želja po izboljšanju našega dela je prinesla potrebo, da se potujoči knjižničarji tesneje povežemo, skupaj sodelujemo, izmenjamo izkušnje in primere dobre prakse. To možnost smo uresničili tako, da smo leta 1996 ustanovili podsekcijo, nato pa sekcijo za potujoče knjižnice pod okriljem ZBDS. Sekcija za potujoče knjižnice danes uspešno združuje potujoče knjižnice, ki obiskujejo kraje na obrobju večjih centrov: Ljubljane, Maribora, Nove Gorice, Tolmina, Ajdovščine, Kopa, Postojne, Novega Mesta, Trziča, Murske Sobote, Ptuja, Kamnika in Domžal. V sekcijo so vključene tudi premične kolekcijske zbirke. V vseh teh letih je Podsekcija in nato Sekcija za potujoče knjižnice pri ZBDS organizirala 14 strokovnih srečanj in številne strokovne ekskurzije. Razširili smo mrežo delovanja in poznanstev tudi v mednarodni prostor.

Začetki segajo v leto 1974, ko matične knjižnice postopoma uvedejo oskrbovanje terena z bibliobusi. Kmalu smo vsi potujoči knjižničarji, želeč si izmenjave izkušenj, pričeli strokovno sodelovati.

Združevanje, sodelovanje in srečanja slovenskih potujočih knjižničarjev segajo v obdobje, ko je v Sloveniji delovalo šest bibliobusov, in ko smo imeli s to obliko oskrbovanja terena že dovolj izkušenj, pa tudi nerešenih vprašanj.

Prvo srečanje slovenskih bibliobusnih delavcev in ravnateljev matičnih knjižnic je 12. maja 1980 v Ljubljani sklicala NUK. Pogovor je tekkel o organizaciji dela, o kadrovski problematiki, o finančnih vprašanjih, o problematiki bibliobusne mreže v odnosu do matičnih knjižnic in lokalnih skupnosti in tudi o ustreznosti opreme, kvaliteti izdelave in možnostih izboljšav bibliobusov.

Drugič smo se slovenski potujoči knjižničarji sestali 1991. leta v Ljubljani, da bi pripravili teze standardov za potujoče knjižnice, ki smo jih jeseni istega leta predstavili na posvetovanju ZBDS na Rogli. Na drugem srečanju smo ugotovili, da je strokovna in širša javnost z našim delom le malo seznanjena, in da naše delo, ki poteka v oteženih razmerah, v relativno omejenem času in prostoru, dobro poznamo le mi sami, seveda pa naše delo dobro poznajo in ga cenijo tudi naši uporabniki. Zato smo se dogovorili, da pričnemo redno sodelovati na strokovnem področju tako, da vsako leto zberemo podatke o našem delu in jih združene predstavimo javnosti.

1994. leta smo se zbrali **tretjič** na posvetovanju ZBDS na Bledu. Naše delo smo javnosti predstavili z dvema referatoma in obširno razstavo. Tja smo pripeljali tudi vse slovenske bibliobuse. Taka skupna predstavitev je bila zelo uspešna. Našemu povabilu se je odzval član predsedstva "IFLINE" okrogle mize za potujoče knjižnice iz Velike Britanije, ki je predstavil to pomembno telo, kakor tudi sistem angleških potujočih knjižnic.

Četrto srečanje slovenskih potujočih knjižničarjev je potekalo 1995. leta v Postojni, tam smo med drugim poročali o udeležbi na srečanju skandinavskih (1994) in angleških potujočih knjižnic (1995) in o predstavitvi slovenskih potujočih knjižnic na konferenci IFLE v Istanbulu istega leta. Takrat se pojavi zamisel, da se povežemo tudi v strokovnih okvirih.

V Murski Soboti smo se 1996. leta sestali **petič**. Sklenili smo, da predsedstvu ZBDS, po vzoru IFLINE Okrogle mize za potujoče knjižnice, v okviru Sekcije za splošnoizobraževalne knjižnice, predlagamo ustanovitev sekcije tudi za potujoče knjižnice. Predlog je bil sprejet in smo tega leta, do spremembe statuta ZBDS, pričeli s pripravami na organizacijo podsekcije za potujoče knjižnice, seveda kot del sekcije ZBDS za splošne knjižnice.

Naše **šesto** srečanje je potekalo 1997. leta v Mariboru, kjer smo sprejeli pravilnik delovanja podsekcije za potujoče knjižnice. Takrat smo sklenili, da se bomo slovenski potujoči knjižničarji v bodoče sestajali vsako leto, vsakič drugje. Dogovorili smo se tudi, da bomo na srečanja pripeljali vse bibliobuse, da javnosti še natančneje predstavimo delovanje potujočih knjižnic. V krajih, kjer smo se srečevali, smo želeli vzbuditi zanimanje za uvedbo te dejavnosti, oz. lokalni javnosti poudariti potrebo za zamenjavo starega bibliobusa z novim. Takrat je gost iz Anglije predstavil sistem in delovanje informacijske tehnologije v njihovih bibliobusih.

Sedmič smo se sestali v Kopru 1998. leta. Udeležencem smo z veseljem poročali o ustanovitvi samostojne sekcije ZBDS za potujoče knjižnice - na posvetovanju ZBDS v Portorožu 1997. leta. Sprejeli smo tudi sklep o ustanovitvi Stepišnikovega sklada kot del naše sekcije. V počastitev petindvajsete obletnice delovanja slovenskih bibliobusov smo o svoji zgodovini in delovanju vse slovenske potujoče knjižnice, tudi koleksijske, pripravile zbornik. S posebnim poudarkom smo v zborniku predstavili delo in življenje Lovra Stepišnika, najstarejšega slovenskega potujočega knjižničarja. Dogovorili smo se, da bomo ob načrtovanem kulturnem tolarju izdelali pregled potreb po novih bibliobusih v Sloveniji in vrstni red zamenjav starih vozil. Sistem grških potujočih knjižnic, še posebej potujoče knjižnice iz Verie, ki jim jo je podarila EU, je predstavila gostja iz Grčije.

Osmo srečanje se je leta 1999 odvijalo v Kranju. Tam smo določili vrstni red novih bibliobusov: Leta 2000 naj bi ga dobila Murska Sobota, 2001 Tolmin in 2002 Ptuj. Direktorica knjižnice iz Oldhama, pobratenega mesta s Kranjem, je predstavila delovanje angleških potujočih knjižnic, še posebej njene knjižnice, ki *novorojene prebivalce njihove grofije avtomatično vpiše in jih še posebej obdari*.

Devetič smo se sestali leta 2000 na Ptuj, kjer smo predstavili specialne dejavnosti slovenskih bibliobusov, razpravljali o vlogi potujoče knjižnice ob načrtovanju stacionirane knjižnice, razpravljali smo o izbiri pravega

bibliobusa in najprimernejšega podvozja za posamezna območja, pa tudi o kvaliteti načrtovalca in izvajalca vozila doma in v tujini. Direktor knjižnice iz Lunda je predstavil načine nabave in tehnične podatke švedskih potujočih knjižnic.

Deseto srečanje slovenskih potujočih knjižničarjev je bilo 2001. leta v Idriji. Poročali in razpravljali smo o različnih elementih za strokovno merjenje uspešnosti delovanja potujoče knjižnice v njenem okolju. Predsednik združenja finskih potujočih knjižnic je predstavil delovanje njihovih potujočih knjižnic.

Enajsto srečanje je v letu 2002 potekalo v Črnomlju in v Metliki. V prijetnem in gostoljubnem okolju smo kar na dveh lokacijah prisluhnili številnim veselim, zabavnim pa tudi resnim dogodkom, ki jih ob delu z našimi bralci na terenu beležimo že leta. Kolegica iz Leuwardna je predstavila delovanje sistema osmih potujočih knjižnic na severu Nizozemske.

Dvanajsto srečanje se je leta 2003 odvijalo v Sežani. Tokrat smo, poleg posvetovalnega dela, ko smo poročali o posebnostih delovanja slovenskih bibliobusov, s poudarkom na delovanju murskosoboškega bibliobusa, ki prehaja mejo in obiskuje Gradiščanske Slovence na Madžarskem, naslednji dan z velikim uspehom in zelo odmevno z vsemi bibliobusi obiskali različne kraje na območju celotnega Krasa, prešli smo celo slovensko-italijansko mejo in z enim od bibliobusov obiskali zamejske Slovence.

Trinajsto srečanje smo v letu 2004 pripravili v Slovenski Bistrici. Skupaj z matično knjižnico v Slovenski Bistrici smo domačine seznanili z možnostjo bibliobusne službe v njihovem okolju in se pogovarjali o možnostih uvedbe bibliobusa v njihovo lokalno okolje. Ugotovili smo, katera področja v Sloveniji še niso pokrita z bibliobusno službo; to so: Celjsko-Savinjska regija, Koroška in Krško-Brežiška. Po srečanju v Slovenski Bistrici smo se dogovorili tudi, da bomo organizirali strokovna srečanja in strokovne ekskurzije vsako drugo leto.

Leta 2006 smo se ponovno zbrali v Ljubljani, na **štirinajstem** srečanju. Ljubljano smo izbrali, ker je ljubljanski bibliobus zaradi zastarelosti in dotrajanosti nujno nadomestiti z novim. Osrednja tema srečanja je bila bibliobusna mreža in potujoče knjižnice za prihodnost. Zanimiva so bila razmišljanja in vizija razvoja potujočega knjižničarstva domačih in tujih

gostov. V okviru našega strokovnega združenja smo se dogovorili o pomembnih vprašanjih, ki so pereča za vse potujoče knjižničarje, tekoče navezovali stike s tujino in se seznanjali z delom in izkušnjami kolegov od blizu in daleč.

Slika 2: Srečanje potujočih knjižničarjev v Ljubljani 2006 (foto: Miha Žitko)

Zavedajoč se pomena Stepišnikovega delovanja, ki je širil slovensko pisano besedo in tako oral ledino tudi na področju knjižničarstva – in to prav s pomočjo potujočih zbirk, smo se 1998. leta odločili, da v okviru naše sekcije še posebej obeležimo njegovo delovanje in ustanovimo spominski Stepišnikov sklad. Namen sklada je, da pospešuje razvoj in strokovno delo na področju potujočega knjižničarstva.

Naši ožji strokovni javnosti pa tudi širši knjižničarski in ostali javnosti smo ves čas, in ne samo ob vsakem letnem srečanju, skušali čim bolj celovito osvetliti in predstaviti poslanstvo, rezultate in pomen dela potujoče knjižnice, skušali smo začrtovati vizijo in smeri razvoja, z željo vzbuditi zanimanje lokalnega okolja za uvedbo ali obnovitev bibliobusne službe. Na srečanjih smo se poglobljeno seznanjali z lokalno problematiko, saj so nam gostitelji vsakič obširno predstavili preteklost, sedanost in načrte njihovih knjižnic, gostje iz tujine so nas seznanjali s svojo prakso.

Poleg štirinajstih strokovnih srečanj, ki jih je organizirala naša sekcija, smo se slovenski potujoči knjižničarji družili tudi na strokovnih ekskurzijah: leta 1999 smo si v Salzburgu ogledali Mestno javno knjižnico in njen bibliobus ter Mestno knjižnico v Rosenheimu v sosednji Nemčiji, naslednje leto smo obiskali potujočo knjižnico v Zagrebu, leta 2001 smo obiskali Mestno knjižnico in njen sistem osmih bibliobusov v Munchnu, leta 2002 smo se seznanili z delovanjem bibliobusov na Češkem, še posebej v Pragi, leta 2005 smo obiskali bibliobuse na Hrvaškem, kjer smo se seznanili z delovanjem bibliobusov v Podravini (Čakovec, Bjelovar in Varaždin).

Delovanje in zanimanje sekcije ZBDS za potujoče knjižnice je segalo tudi v tujino: njena članica je slovenske potujoče knjižnice predstavila 1995. leta na letnem srečanju britanskih potujočih knjižničarjev v Swanseaju, istega leta tudi na konferenci IFLE v Istanbulu, 1997. leta na konferenci evropskega projekta Mobile-South-East v Veriji v Grčiji, 1997. leta na biennialnem srečanju nizozemskih potujočih knjižnic v Utrechtu, leta 2002 še na srečanju skandinavskih potujočih knjižnic (odvija se na 4 leta) na Finskem, in leta 2003 v daljši diskusiji na konferenci knjižnic vseh tipov dežel, ki se vključujejo v EU, ki se je odvijalo v Varšavi na Poljskem.

Še posebej odmevna je bila doma in v tujini zmaga bibliobusa iz Maribora, ki se je leta 2001 udeležil bienalnega srečanja in tekmovanja bibliobusov na Nizozemskem. Tam je bil v veliki mednarodni konkurenci izbran za najboljši bibliobus leta.

Slovenski potujoči knjižničarji smo leta 1999 obiskali tudi največjo tovarno bibliobusov v Nemčiji, v Alsfeldu.

Ustanovitev in delovanje sekcije ZBDS za potujoče knjižnice je bila strokovno utemeljena in potrebna, njeno delovanje, redni stiki s stroko doma in v tujini pa nujno potreben povezovalni element. Srečanja in strokovne ekskurzije, ki jih je sekcija organizirala, so bila in bodo vedno koristna in uspešna: skupaj smo in še bodo slovenski potujoči knjižničarji sprejemali pomembne sklepe, mnoge od njih smo in bomo tudi realizirali. Zadnji dve leti smo ugotovili, da moramo še tesneje sodelovati, si izmenjevati informacije ter širšo javnost seznaniti s posebnostjo in nujnostjo našega delovanja. Rezultat je časopis Potujoče novice, ki za zdaj izhaja v tiskani obliki dvakrat letno, v elektronski obliki pa je objavljen tudi na spletni strani ZBDS.

Le organizirani v okviru sekcije slovenskega strokovnega združenja lahko potujoči knjižničarji svojo dejavnost kvalitetno, trajno in učinkovito združujemo in vključujemo v prakso, teorijo in razvoj slovenskega knjižničarstva.

POTUJOČE NOVICE

SEKCIJA ŠTUDENTOV BIBLIOTEKARSTVA

Tanja Merčun

Martina Kerec

Maja Blažič

Anamarija Velušček Zorzut

predsednice sekcije

V letu, ko Zveza bibliotekarskih društev Slovenije (ZBDS) praznuje svojo 60-letnico, tudi Sekcija študentov bibliotekarstva obeležuje 10 let svoje ustanovitve. V letu 1997 so namreč stekli pogovori o ustanovitvi Sekcije študentov bibliotekarstva kot delovnega telesa ZBDS, na skupščini ZBDS v Portorožu pa je bila za prvo predsednico izvoljena Martina Kerec. V desetih letih je, ob podpori ZBDS in pomoči aktivnih članov, sekcijo vodilo pet predsednic (Tabela 1).

Tabela 1: Dosedanje predsednice Sekcije študentov bibliotekarstva pri ZBDS

1997-1999	Martina Kerec
1999-2002	Darja Kogovšek (poročena Vajs)
2002-2003	Anamarija Velušček (poročena Velušček Zorzut)
2003-2005	Maja Blažič
2005-2007	Tanja Merčun

PREGLED DELOVANJA PO MANDATNIH OBDOBJIH

Potrebno je poudariti, da je predvsem prvih pet let delovanja sekcije nekoliko težje opisati, saj so študenti organizirali vrsto različnih dejavnosti, ki pa niso bile vse izvedene v okviru sekcije. Ta je namreč postopoma pod svoje okrilje sprejemala projekte študentov (sprva je nekatere podprla le finančno), v zadnjih letih pa lahko rečemo, da je sekcija tudi uradno prevzela vse dejavnosti študentov bibliotekarstva, kar pomeni, da načrtuje njihovo izvajanje, določa vodje projektov, jih organizira, promovira in finančno podpira.

1997-1999

Prvo leto delovanja je bilo namenjeno predvsem obveščanju študentov o nastanku sekcije, pridobivanju novih članov in sami vzpostavitvi organizacijske strukture sekcije. V letu 1999 se je začelo aktivno uresničevanje zastavljenih nalog in po dolgih letih načrtovanja je bilo izdano študentsko glasilo Bibliotekarčkov Štubidu, ki se je kasneje preimenovalo v Štubidu. Sekcija je sodelovala tudi pri odhodu študentov na mednarodni simpozij BOBCATSSS (Budimpešta, Bratislava), organizirala je obisk Katedre za informatiko v Zagrebu, spodbujala je vpis študentov v področna društva bibliotekarjev ter se zavzemala za povezovanje z drugimi sekcijami in bibliotekarskimi društvi. Začetno obdobje delovanja sekcije je predstavljalo poseben izziv, saj je morala sekcija najti svoje mesto med študenti in začrtati pot svojega delovanja.

1999-2002

V obdobju med 1999 in 2003 so se projekti, katerih temelj je bil postavljen v prvih dveh letih delovanja, začeli razvijati v polni meri. Bibliotekarčkov Štubidu se je iz lista prelevil v revijo in je leta 2000 izšel v 250 tiskanih izvodih pod imenom Štubidu (ŠTUDENTOV BIBLIOTEKARSTVA DUH). Vsa tri leta je Štubidu pod uredništvom Daretaja Majcenoviča in Tanje Čurhalek študentom prinašal novice o dejavnostih na oddelku, strokovne prispevke ter jim hkrati ponudil prostor za lastno ustvarjanje. Nadaljevalo se je povezovanje slovenskih študentov s hrvaškimi, organiziran pa je bil tudi obisk Oddelka za bibliotekarstvo in informatiko na Berzsényi kolidžu v Szombathelyu na Madžarskem. Po knjižnicah severne Primorske je bila izpeljana tudi prva ekskurzija v organizaciji študentov, največji zalogaj pa je v tem obdobju predstavljala simpozij BOBCATSSS (Krakow, Vilnius, Portorož). V letu 2002 so slovenski študenti skupaj s študenti iz Stuttgarta namreč organizirali simpozij v Portorožu, priprave so se začele že leto prej na BOBCATSSS-u v Litvi.

2002-2003

Sekcija je nadaljevala z izdajanjem revije Štubidu, izpeljani pa so bili tudi drugi tradicionalni projekti: sodelovanje študentov na simpoziju BOBCATSSS (Torun), prireditve BOBCATSSS po BOBCATSSS-u, študentska izmenjava s hrvaškimi študenti, "predpraznično pitanje" in brucovanje. Sekcija je tudi bolj aktivno začela sodelovati na posvetovanjih ZBDS.

2003-2005

V mandatnem obdobju 2003-2005 se je močno okrepil položaj sekcije med študenti in samo stroko, kar gre pripisati predvsem močni promociji in

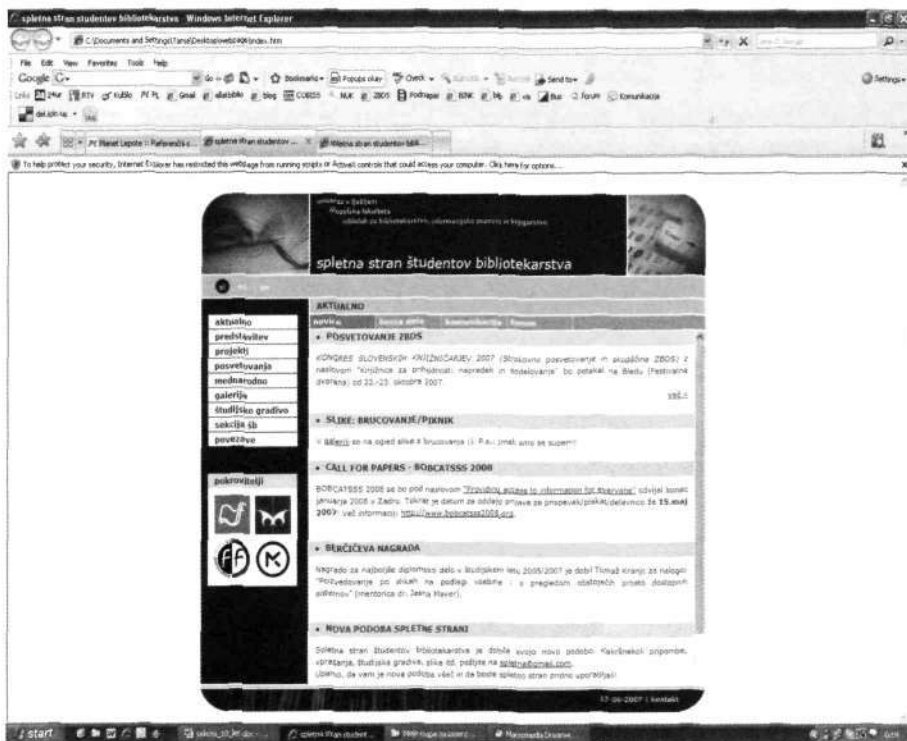
vrsti izvedenih projektov. Sekcija se je aktivno vključila tudi v promocijo samega študija bibliotekarstva, knjižničarske stroke in ZBDS, saj je sodelovala pri predstavitvi dejavnosti študentov in sekcije na informativnih dnevih, skrbela pa je za sprejem brucev in njihovo vključevanje v aktivnosti sekcije. Za bruce je v letu 2004 vzpostavila tudi strokovne vodene ogleds NUK, ki so ostali stalnica tudi v naslednjih letih. Pomemben napredek je bilo tudi sodelovanje sekcije pri izvedbi strokovnih posvetovanj, kjer so se študenti lahko dodatno izobraževali, si z delom nabirali izkušnje in se spoznavali z bodočimi delodajalci. Sekcija je za dodatno izobraževanje poskrbela tudi z uvedbo tridnevnihs ekskurzij v tujino, kjer se je dogovorila za ogleds najbolj zanimivih in znanihs knjižnic, ter z ohranjanjem izmenjave s hrvaškimi študenti bibliotekarstva. S pomočjo Primoža Bevca se je že v začetku mandata vzpostavila tudi spletna stran, kjer so bili objavljeni zapisniki sestankov, fotografije z ekskurzij, novice in tudi elektronska različica revije Štubidu. Štubidu je pod urednico Barbaro Plestenjak nadaljeval tradicijo svojega izhajanja, znašel pa se je tudi v marsikateri knjižnici po Sloveniji.

Slika 1: Študenti, ki so pomagali pri izvedbi posvetovanja visokošolskih in specialnih knjižnic novembra 2004

2005-2007

V obdobju 2005-2007 je sekcija nadaljevala z obstoječimi projekti in krepila svojo dejavnost in položaj. Nadaljevali in utrdili so se projekti: obisk NUK za bruce, strokovne ekskurzije po Sloveniji in tujini, BOBCATSSS (Talin, Praga) in izmenjava študentov. Štubidu je nadaljeval svoje izhajanje pod uredništvom Barbare Plestenjak, še vedno pa je pomemben del delovanja predstavljala promocija študija bibliotekarstva, sekcije in ZBDS na informativnih dnevih, sprejemu brucev in tridnevni promociji bibliotekarskih društev v januarju. Promocijski material je dobil bolj profesionalno obliko, prvič so bile zgibanke prevedene tudi v angleški jezik. Za predstavljanje sekcije tako med študenti kot v javnosti je bil oblikovan logotip, v letu 2006 pa je bila postavljena nova spletna stran študentov bibliotekarstva. Sekcija je postala referenčno mesto, na katerega so se obrnili tisti, ki so jih zanimale informacije o študiju bibliotekarstva, delodajalci, ki so iskali študente bibliotekarstva in knjižničarji, ki so potrebovali pomoč pri izvedbi posvetovanj. Začela je tudi bolj tesno sodelovati z oddelkom ter ustanovila začasno tutorsko skupino, ki je prevzela pomoč študentom bolonjskega programa do uvedbe tutorstva na Filozofski fakulteti.

Slika 2: Nova podoba spletne strani je nastala novembra 2006

POSLANSTVO, NALOGE IN DEJAVNOST SEKCIJE ŠTUDENTOV BIBLIOTEKARSTVA

Sekcija študentov bibliotekarstva je bila ustanovljena z namenom povezovanja in spoznavanja študentov Oddelka za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo s stroko.

Že na svojem začetku si je sekcija za uresničevanje svojega poslanstva zadala vrsto nalog, na katerih je skozi deset let gradila in razširjala svojo dejavnost:

- povezovanje študentov bibliotekarstva znotraj Slovenije in sodelovanje s študenti bibliotekarstva iz drugih držav,
- pridobivanje dodatnih znanj in izkušenj, ki jih ne moremo pridobiti v okviru samega študija,
- aktivno sodelovanje pri organizaciji in izvedbi strokovnih posvetovanj,
- sodelovanje pri izvajanju programskih nalog ZBDS in področnih društev,
- motiviranje študentov bibliotekarstva k vpisu v društva bibliotekarjev po Sloveniji,
- sodelovanje pri izdajanju časopisa Štubidu in drugih publikacij.

Za izpolnjevanje zastavljenih ciljev se je v letih razvila vrsta dejavnosti, s katerimi sekcija poskuša izpolnjevati zastavljene cilje:

PROMOCIJA ZBDS IN NJENIH DEJAVNOSTI

Sekcija študentov bibliotekarstva je bila ustanovljena tudi z namenom obveščanja študentov o dogajanju v stroki. Tako sekcija promovira ZBDS in njene dejavnosti ter omogoča svojim članom, da se udeležujejo strokovnih posvetovanj in drugih izobraževalnih oblik, ki jih organizirajo ZBDS in področna bibliotekarska društva ter na njih tudi aktivno sodelujejo.

V mesecu januarju sekcija organizira vpis v področna društva bibliotekarjev. Tri dni z letaki in propagandnim materialom predstavlja študentom ZBDS in področna društva ter jim hkrati omogoča, da se vpišejo v katerokoli od društev. Za promocijo ZBDS sekcija poskrbi tudi na informativnih dnevih in na sprejemu brucev, kjer študente povabi k včlanitvi in aktivnemu sodelovanju v sekciji.

STROKOVNE EKSKURZIJE V TUJINO

Sekcija vsako leto organizira strokovno ekskurzijo v tujino (Tabela 2), kjer si študenti ogledajo več najbolj priznanih in znanih knjižnic pod strokovnim vodstvom. Na tak način študenti spoznavajo različne bibliotekarske prakse, pridobivajo nova znanja in ideje za svoje delo v prihodnosti. V letu 2007 je sekcija še obogatila program ekskurzije, saj je študente prvič popeljala tudi na mednarodni knjižni sejem v Leipzigu.

Tabela 2: Strokovne ekskurzije v tujino, izvedene v organizaciji Sekcije študentov bibliotekarstva

Datum	Kraj	
25.-26.11.2003	Gradec, Dunaj	Universitätsbibliothek Graz Universitätsbibliothek Wien Österreichische Nationalbibliothek Wiener Stadt- und Landesbibliothek
18.-19.11.2004	Bologna, Firenze	Biblioteca Universitaria Bologna Biblioteca Medicea Laurenziana Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze
27.-29.04.2006	Salzburg, München	Bibliothek St. Peter Bibliotheca Mozartiana International Youth Library Bayerische Staatsbibliothek Münchner Stadtbibliothek
21.-25.04.2007	Leipzig, Berlin	HTWK – Bibliotheks- und Informationseissenschaft Bibliothek der HTWK Leipzig Universitätsbibliothek Leipzig Bibliothek des Deutschen Bundestages Staatsbibliothek zu Berlin – Potsdamer Buchmesse Leipzig

Slika 3: Ogleдали smo si tudi Nacionalno knjižnico v Firencah

STROKOVNI OBISKI SLOVENSkih KNJIŽNIC

Sekcija organizira tudi strokovne obiske slovenskih knjižnic, kjer študenti spoznajo njihovo delovanje in posebnosti ter na tak način pridobivajo dodatna znanja iz prakse. S tem jim tudi približamo izbrane knjižnice z namenom, da jih bodo začeli uporabljati tudi samostojno.

MEDNARODNA IZMENJAVA ŠTUDENTOV

Sekcija študentov bibliotekarstva z Oddelkom za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo organizira izmenjavo slovenskih študentov bibliotekarstva s študenti informacijske znanosti iz Osijeka. Izmenjava (Tabela 3) poteka dva dni, pri čemer se gostitelj izmenjuje: eno leto so gostitelji slovenski študenti, naslednje leto pa študenti iz Osijeka. Izmenjava študentov je namenjena predvsem medsebojnemu spoznavanju in druženju, neformalni izmenjavi izkušenj, mnenj, idej in spoznavanju študijev.

Tabela 3: Medsebojni obiski slovenskih in hrvaških študentov

1. izmenjava	Zagreb, 19.-20.4.1999	Ljubljana, 29.11-1.12.1999
2. izmenjava	Zagreb-Osijek, 17.4.-19.4.2002	Ljubljana, 9.5.2003
3. izmenjava	Osijek, 25.-26.4.2005	Ljubljana, 24.-25.3.2006

UDELEŽBA ŠTUDENTOV NA MEDNARODNEM POSVETOVANJU BOBCATSSS

Z organizacijo odhoda na BOBCATSSS sekcija promovira dogodke s področja bibliotekarstva v tujini in omogoča študentom bibliotekarstva, da se lažje udeležijo srečanj na mednarodni ravni. Tam se spoznavajo s študenti in strokovnjaki s področja bibliotekarstva in informacijske znanosti iz drugih evropskih držav in se tako postopoma integrirajo v stroko na mednarodni ravni. Hkrati pa jim udeležba omogoča aktivno sodelovanje s prispevkom ali pa jih vzpodbudi, da se tudi sami naslednje leto predstavijo s prispevkom. Udeležba naših študentov pa je pomembna tudi zato, ker se študentje na ta način seznanijo z aktualnimi tematikami in problemi iz bibliotekarske stroke ter poznavanje le-teh prenesejo v Slovenijo.

Slika 4: V letu 2007 je BOBCATSSS potekal v Pragi

REVIJA ŠTUBIDU

ZBDS finančno podpira izdajo revije študentov bibliotekarstva Štubidu, saj le-ta obvešča študente o delovanju sekcije in dogajanju na področju stroke. V reviji so predstavljena poročila sekcije, prispevki o vseh posvetovanjih, ogledih in ekskurzijah, ki so se jih študenti udeležili s pomočjo sekcije. Na ta način študenti, ki so se udeležili posameznih dogodkov, prenašajo slišano in videno tudi ostalim študentom.

DRUŽENJE ŠTUDENTOV

Sekcija skrbi tudi za druženje in povezovanje študentov bibliotekarstva, ne samo med seboj ampak tudi s starejšimi kolegi, ki so študij že zaključili. Tako se na brucovanju, "predprazničnem pitanju", poekskurzijskih zabavah in BOBCATSSS po BOBCATSSS-u zberejo različne generacije, ki se medsebojno spoznavajo in izmenjujejo izkušnje in mnenja s področja bibliotekarske stroke.

NEKAJ MISLI DOSEDANJIH PREDSEDNIC SEKCIJE

MARTINA KEREČ:

"Modra misel pravi, da se vsaka pot začne s prvim korakom. Morda nikoli ne dosežeš cilja in niti ne veš, kam te pelje pot - a važen je prvi korak. Tega smo takrat storili. Edino, kar smo zares vedeli, je bilo dejstvo, da smo študenti ... in to študenti bibliotekarstva. Za nas je to pomenilo, da smo bili dvojno obdarjeni, kajti študent ima pravico narediti, preizkusiti, se lotiti česarkoli na tem svetu. Študent bibliotekarstva - ta ima na voljo vse zaklade sveta, zaklade znanja in informacij. In smo naredili prvi korak. Presenetili smo vse: predavatelje, strokovnjake na področju bibliotekarstva, upravne organe fakultete, društva in najbolj kolege študente.

"Saj so predavanja, knjige in članki, zakaj bi bili še drugače aktivni?" so nam govorili kolegi. Odgovarjali smo: "Življenje ni v knjigah, so zakladi, a svet je zunaj učilnice!"

"Klub, strokovne ekskurzije ... kaj pravite, da študirate?" so spraševali na fakulteti.

"Fantastično, le tako nadaljujte"; "Hm, ne vemo, kako bi vam pravzaprav pomagali..." so odgovarjali profesorji.

Potem so pristopila društva in nam pomagala pri rojstvu: "Sekcija boste ... pri ZBDS."

In pot se je nadaljevala. Tekla 10 let in se nadaljuje. Prvi korak, ki smo ga takrat naredili je sprožil dogajanja, kakor metuljev zamah kril, ki lahko povzroči veter.

Ali kot me je vprašala predavateljica, pri kateri sem zadnje leto opravljala že peti izpit: "Zakaj ste se se tega lotila pred leti? Večina o teh rečeh začne razmišljati ob prvem iskanju službe?" Tako težko je bilo pojasniti, kaj pomeni gledati v oči ljudi, kadar v dejanjih začnejo odkrivati lastno pot.

ANAMARIJA VELUŠČEK ZORZUT:

"Nobeno drobno delo, naj bo še tako drobceno, nikoli ne gre v nič."
(Ezop)

"Začela sem s temi besedami, ker se šele sedaj zavedam, da nam je bila s Sekcijo študentov bibliotekarstva dana neprecenljiva možnost ustvarjanja in pridobivanja strokovnih izkušenj. Zahvala gre vsem strokovnjakom na področju bibliotekarstva, ki so nas, tako študente kot njihove predsednice, sprejeli medse in nam omogočili seznaniti se z vsemi perečimi vprašanji, dobrimi praksami in smernicami za prihodnost. Kot vsi začetki, so bili tudi moji prvi koraki v vlogi predsednice sekcije zelo težki, a ob pomoči vseh sodelujočih, so prihajale vedno nove ideje in novi navdih. Predsednik ne more obstati, če pod njim ni "vojska" marljivih in vedno na pomoč pripravljenih članov. Zato bi se rada zahvalila tudi vsem tistim, ki so z majhnimi deli veliko prispevali v dobro počutje vseh študentov in hkrati, upam, tudi popestrili kakšno urico predavateljem na Oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo. Moje predsednikovanje sekciji (2002 – 2003) je bilo kratko, a kljub temu polno novih, prijetnih doživetij z mnogo izkušnjami in spoznanji. V tem času sem spoznala veliko novih obrazov - ljudi, ki spreminjajo našo stroko na boljše, se prvič soočila z organizacijo ekskurzij, prvič spoznala delovanje ZBDS-ja in navezala veliko stikov. Študij ni samo pridobivanje čistih teoretskih znanj, pač pa tudi druženje, navezovanje stikov, vzpostavljanje odnosa do profesorjev in stroke, vnašanje svežine v stroko z novimi predlogi in idejami ... Ker te dimenzije profesorji na predavanjih ne morejo v celoti podati, lahko predstavlja Sekcija študentov bibliotekarstva odlično okolje, v okviru katerega se lahko odvijajo takšne dejavnosti. Zato vabim vse, mlade in stare študente, da združijo moči in ideje ter dajejo vedno nov zagon sekciji."

MAJA BLAŽIČ:

"Ko sem jeseni 2003, kot študentka 3. letnika dvopredmetnega študija zgodovine in bibliotekarstva, pristala na to, da bom kandidirala za mesto pred-

sednice Sekcije študentov bibliotekarstva pri ZBDS, nisem slutila odgovornosti, ki sem si jo zadala. Vedno se nasmejim ob spominu na stavek kolega, ki me je prepričeval, da je delo v sekciji izziv in da ne bo oviralo mojega študija: " ... tvoja obveza je biti prisotna na samo štirih sestankih na leto." Glede na to, da se je ravno v letu 2004 spremenila dolžina posameznih mandatov v ZBDS iz enega na dve leti, je to pomenilo, da bi morala biti prisotna le na osmih sestankih zveze, kar se takrat ni slišalo veliko.

Biti predsednica sekcije je seveda pomenilo poleg sestankov še marsikaj drugega in tako spremenilo moj način življenja; nisem več mislila samo nase, ampak na dobrobit vseh študentov na BINK-u. Med mlajšimi letniki smo mrzlično iskali nove sodelavce, ki bi prav tako bili pripravljeni posvetiti del svojega časa aktivnemu sodelovanju in organiziranju raznih aktivnosti za druge študente. Pridobila sem odlično in motivirano ekipo, brez katere nam ne bi uspelo doseči toliko stvari. Hkrati pa moram poudariti, da so k nemotenemu delovanju in izvajanju projektov znotraj sekcije pripomogli tudi nekateri drugi bolj ali manj aktivni člani, ki so s svojo pozitivno energijo vedno verjeli v nas in nam stali ob strani, tudi v trenutkih, ko nismo vedeli, ali nam bo projekt tik pred zdajci padel v vodo ali pa ga bomo s skupnimi močmi še uspeli rešiti. Resnično ponosna na vse te ljudi lahko rečem, da nam je vedno uspelo in da smo se, kljub nekaterim zapletom, vedno trudili biti še boljši.

Neprecenljiva izkušnja, ki me je naučila, da moram prisluhniti ljudem okrog sebe, se maksimalno prilagajati situacijam in v določenih trenutkih trmasto vztrajati pri nekaterih stališčih ter jih v skupno dobro zavzeto zagovarjati. Velikokrat so me prijatelji, kolegi in znanci spraševali, koliko sem plačana za svoje delo. Niso si mogli zamisliti, da ti 50 nasmejanih in zadovoljnih obrazov po koncu 3-dnevnega druženja pomeni več, kot pa kakršnokoli materialno plačilo."

POGLED NAPREJ

Ob 10-letnici Sekcije študentov bibliotekarstva se hkrati oziramo v preteklost in gledamo v prihodnost. Preteklost nam kaže, kaj vse smo že dosegli: kako je sekcija pripomogla k povezovanju študentov med sabo in s stroko, koliko novega znanja in izkušenj je prinesla študentom ter ne nazadnje, kako je pomagala študentom pri poznavanju in zavedanju pomembnosti profesionalnih združenj kot je ZBDS. Sedaj iščemo nove izzive za prihodnost. Kaj lahko naredi in kje še lahko prispeva sekcija? Seveda mora sekcija tudi v prihodnje nadaljevati z izpolnjevanjem dosedanjih

ciljev, saj se generacije študentov ves čas menjajo in se vsako leto proces začne znova. A vendar se zdi, da obstajajo možnosti, ki jih še nismo izkoristili. Tako se že kujejo plani, kako bi sekcija lahko pomagala promovirati uporabo knjižnic med študenti drugih smeri in fakultet ter se bolj udeleževala pri promociji knjižnic in bibliotekarstva v javnosti.

Dejavnosti in načrti sekcije pa napovedujejo obetavno prihodnost tudi za ZBDS. Zagreti študenti, ki v času študija aktivno sodelujejo v sekciji, niso le študenti z znanjem, ampak imajo tudi željo po aktivnem sodelovanju v razvoju stroke in so pripravljeni na nove izzive, s tem pa predstavljajo dober obet za nadaljnje delo ZBDS.

SEKCIJA ZA DOMOZNANSTVO

Mag. Vlasta Stavbar
predsednica sekcije

Sekcija za domoznanstvo spada med mlajše sekcije v ZBDS. Ustanovljena je bila šele pred desetimi leti, in sicer formalno leta 1997 na 12. skupščini ZBDS v Portorožu. S svojimi aktivnostmi in programom pa je pričela leto kasneje. Konstitutivno sejo je sekcija imela 21. maja 1998 v Ljubljani. Njen prvi predsednik je postal Branko Goropevšek. Sekcija si je za svoj prvi program dela zadala, da bo pripravila posnetek takratnega stanja na domoznanskem področju v slovenskih knjižnicah. Člani sekcije so bili izbrani po t. i. regionalnem ključu in njihova prva naloga je bil popis stanja domoznanske dejavnosti na svojem območju, ki so ga opravili s pomočjo smernic za razvid stanja, ki so bile oblikovane na konstitutivni seji.

Prav tako so si člani zadali, da se bodo srečevali nekajkrat letno, in sicer vsakokrat v drugem "regijskem" središču in na sestanke vabili tudi predstavnike ostalih, predvsem manjših knjižnic iz posameznega območja.

Namen ustanovitve Sekcije za domoznanstvo je bil prav vzpostavitev sodelovanja med slovenskimi domoznanci v različnih knjižnicah, reševati probleme in vprašanja, ki se pojavljajo pri izvajanju domoznanske dejavnosti (zbiranje, obdelovanje in hranjenje domoznanskega gradiva) in iskati skupne rešitve. Prav tako so se domoznanci posvečali možnostim sodelovanja tudi s sorodnimi institucijami (muzeji, arhivi, galerijami) in društvi, katerih dejavnost je prav tako domoznanska. Ena od dolgoročnih in konstantnih nalog sekcije pa je bilo organiziranje strokovnih posvetov o domoznanskih vprašanjih ter predstavljanje rezultatov, pobud in želja strokovni javnosti.

Tako je Sekcija za domoznanstvo ob svojem začetku pripravila razvid stanja domoznanske dejavnosti po slovenskih knjižnicah in na osnovi ugotovljene raznolike slike domoznanske dejavnosti (od tistih, ki imajo več desetletno tradicijo pa do prvih poskusov organiziranja domoznanske dejavnosti) oblikovala skupne zaključke, ki so bili predstavljeni na okrogli mizi na posvetovanju ZBDS v Celju v oktobru 1998. Predstavljen pa je bil tudi referat "Domoznanska dejavnost v knjižničarskih zakonih" (Sandra Kurnik Zupanič).

Sekcija za domoznanstvo je v letu 1999 pripravila svoj prvi kolokvij z naslovom "Izbor in pridobivanje domoznanskega gradiva", ki je potekal 26. 11. 1999 v Celju. Srečanja se je udeležilo 62 knjižničarjev iz cele Slovenije in zamejstva. Na posvetu je potekala burna razprava, ki je pokazala na upravičenost ustanovitve Sekcije za domoznanstvo, saj so se odprla številna vprašanja o domoznanski dejavnosti. Uvodna referata sta pripravila Branko Goropevšek "Stanje domoznanske dejavnosti v Sloveniji" in mag. Vlasta Stavbar "Kaj je domoznansko gradivo?" Sledili pa so referati in koreferati, ki so jih pripravili kolegi domoznanci iz različnih koncev Slovenije in tako prikazali razmere in načine pridobivanja domoznanskega gradiva. Poročilo in sklepi kolokvija so bili predstavljeni tudi v Knjižničarskih novicah (10(2000)1-2, str. 4-5).

Člani sekcije so glede na sklepe kolokvija iz leta 1999 predlagali tudi temo posvetovanja ZBDS v letu 2000 z naslovom "Tradicionalni mediji v sodobni informacijski družbi". Posvetovanje je potekalo v Mariboru v oktobru 2000 in tudi slovenski domoznanci so prispevali nekaj referatov (Drolc, Goropevšek, Kurnik, Stavbar).

V novem tisočletju je Sekcija za domoznanstvo nadaljevala s svojim delom in sledila glavnim točkam programa, ki si ga je zadala že ob svoji ustanovitvi. Njeni člani pa se letno nekajkrat srečujejo na delovnih srečanjih.

V letu 2001 je vodenje Sekcije za domoznanstvo prevzela Vlasta Stavbar. Na posvetovanju ZBDS leta 2002 na Bledu je sekcija pripravila in vodila okroglo mizo s temo "Domoznanstvo in regionalnost". Okrogla miza je bila zelo odmevna, saj je odprla vprašanja bodočih regij in z njimi povezanega domoznanstva, kar bo tudi v naslednjih letih pomembna tematika.

Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (Ur. l. RS 88/2003) je kot posebno nalogo osrednjih območnih knjižnic opredelil tudi koordinacijo zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva. Žal Sekcija za domoznanstvo ni bila povabljena k sodelovanju pri pripravi pravilnika o oblikovanju ene izmed posebnih nalog območnih knjižnic, ki se ukvarja z domoznansko dejavnostjo in izhaja iz 27. člena Zakona o knjižničarstvu (Ur. l. RS 87/2001). Prav tako zgoraj omenjeni pravilnik ne upošteva dovolj tradicije razvite domoznanske dejavnosti na nekaterih območjih. Tako se je Sekcija za domoznanstvo v naslednjih letih intenzivneje ukvar-

jala z izvajanjem pravilnika v praksi in vprašanji koordinacije. Z ustanovitvijo delovne skupine za osrednje območne knjižnice v okviru Centra za razvoj knjižnic v NUK-u pa so se pojavile dileme o smiselnosti dveh vzporednih organov za področje domoznanstva. Nekaj sestankov sekcije je bilo tako namenjenih tej tematiki in člani so kljub temu sprejeli odločitev o smiselnosti in potrebnosti obstoja Sekcije za domoznanstvo tudi vnaprej ter o ohranitvi sestave sekcije po regionalnem vidiku. Predsednica sekcije se je vključila v delo omenjene delovne skupine in prevzela področje specifičnosti vsebinske obdelave oziroma geslenja.

V obdobju 2004 do 2007 je sekcija poleg novih nalog nadaljevala zastavljeno delo iz prejšnjih let. V letu 2004 so se trije člani Sekcije za domoznanstvo udeležili mednarodnega strokovnega posveta z naslovom "Zavičajne zbirke – čuvar kulturnog nasledja i identiteta u eri digitalizacije", ki je potekal v Zenici 29. - 30. 10. 2004.

Zagon Sekcije za domoznanstvo je v zadnjih letih nekoliko upadel, tudi člani sekcije se praktično niso odzivali ter dajali pobud za nove akcije. Kljub temu je bil v letu 2006 v organizaciji sekcije in Enote za domoznanstvo UKM organiziran enodnevni posvet o geslenju domoznanskega gradiva, ki je potekal 14. 12. 2006 v Univerzitetni knjižnici Maribor. Na primeru vsebinske obdelave domoznanskega gradiva v UKM je bil predstavljen primer dobre prakse iz preteklosti, kjer je dr. Bernard Rajh kot eden od avtorjev predstavil računalniško podprto obdelavo domoznanskega gradiva z normiranim geslovnikom, ki je potekala v UKM med leti 1986 in 2000. Nadalje sta bila predstavljena oba geslovnika, ki se uporabljata oz. nastajata na Slovenskem. Mag. Darija Rozman in Aljoša Pelhan iz NUK-a sta predstavila Spletni splošni slovenski geslovník in navodila za predmetno označevanje, Matjaž Zalokar iz IZUM-a pa Splošni geslovník COBISS.SI ter možne rešitve za področje domoznanstva. V diskusiji, ki je pomenila prvi poskus primerjave obeh geslovníkov, so domoznanci poskušali najti prednosti enega in drugega geslovníka, prav tako pa tudi vlogo domoznancev pri graditvi in uporabi obeh geslovníkov.

V skoraj desetletni zgodovini delovanja Sekcije za domoznanstvo lahko zabeležimo nekaj odmevnih strokovnih srečanj, ki so odpirala in poskušala reševati nekatera domoznanska vprašanja. Prav tako pa so predstavniki sekcije tvorno sodelovali pri delu ZBDS in organizaciji posvetovanj.

S prihajajočo regionalizacijo Slovenije in uvedbo pokrajin bodo domoznanska vprašanja ponovno v ospredju, zlasti kar se tiče védenja in zavedanja o svoji regiji ter hranjenja in promocije kulturne dediščine posamezne regije. Ob tem bodo ponovno postali aktualni temelji domoznanstva, ki so jih odlični strokovnjaki s področja domoznanstva (Janko Glazer, Stanislav Kos idr.) postavili v 60-tih letih 20. stoletja, izkristalizirano pa so bili predstavljeni v Glazerjevem referatu (Domoznanstvena tradicija in naloge pokrajinskih knjižnic) na posvetovanju tedanjega Društva bibliotekarjev Slovenije jeseni 1963 v Mariboru. Z ustanovitvijo prvih domoznanskih oddelkov po tedanjih pokrajinskih in/ali študijskih knjižnicah so bili tako postavljeni dobri temelji za razvoj te pomembne dejavnosti, ki pa jih je potrebno tudi preko Sekcije za domoznanstvo nadgrajevati in jih dopolnjevati z novimi vsebinami in potrebami domačega, regionalnega okolja.

VIR:

Zapisniki in delovno gradivo sej Sekcije za domoznanstvo

NAGRADE IN
PRIZNANJA

KALANOV SKLAD

Kalanov sklad je spominski sklad, ki so ga ustanovili slovenski knjižničarji na zborovanju 7. novembra 1974 v Ljubljani. Sklad deluje od leta 1984 v okviru Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, kjer je tudi njegov sedež. Namen Kalanovega sklada je, da v spomin na delo zaslužnega slovenskega knjižničarskega delavca in vzgojitelja Pavla Kalana pospešuje individualno in skupinsko strokovno, teoretično in raziskovalno delo slovenskih knjižničarjev.

In kdo je bil mož, po katerem sklad nosi ime? Pavle Kalan se je rodil v Radovljici 16. 1. 1900, diplomiral je iz slavistike in romanistike na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Živel in delal je v Ljubljani, in sicer kot profesor, nato kot bibliotekar v Mestni (zdaj Slovanski) knjižnici, pa kot uslužbenec mestnega glavarstva in dolga leta (1946-69) kot bibliotekar in višji znanstveni sodelavec v NUK. Kalan je bil vodilni strokovnjak za obdelavo knjižničnega gradiva (katalogizacija in delno klasifikacija) in je veliko pisal o vprašanjih katalogizacije in strokovne terminologije. Kot strokovnjak za oblikovanje avtorske značnice je sodeloval na več mednarodnih posvetih o določanju načel za poenoteno pisanje individualnih avtorjev in korporacij. Redigiral je nekaj izdaj Jurčiča in Tavčarja in ljubiteljsko pisal o slovenski glasbeni preteklosti. Za svoje delo na področju knjižničarstva je prejel Čopovo diplomo. Pavle Kalan je umrl 11. 6. 1974.

Prvi Odbor Kalanovega sklada se je oblikoval na seji 21. februarja 1975. Za predsednika je bil imenovan Jaro Dolar, kot člani pa: Marijan Brecelj, Breda Filo, Jelica Jugovič in Miloš Rybař (tajnik). Iz zapisnika odbora razberemo, da je bila prva članica sklada ga. Lea Grabrijan iz Metlike, od knjižnic se je prva odzvala Ljudska knjižnica Črnomelj, Goriška knjižnica France Bevk iz Nove Gorice pa je kot pobudnica ustanovitve sklada obljubila prvi denarni prispevek. Prva razpisana nagradna tema je bila: "Kako najdem knjigo". Na razpis se ni prijavil nihče, zato ga je sklad ponovil in razpisal prosto izbrano temo s področja knjižničarstva. Prvo nagrado Kalanovega sklada je prejel leta 1977 mag. Jože Kokole za delo "Bibliografska kontrola disertacij v Jugoslaviji". Sklad pa je začel z rednim podeljevanjem nagrad šele po letu 1984, ko se je tedanje Društvo bibliotekarjev Slovenije preoblikovalo v pokrajinska društva in njihovo Zvezo.

Kalanov sklad ima individualne in kolektivne člane. Kot individualni člani se lahko v sklad vključujejo knjižnični delavci, kot kolektivni člani pa knjižnice. Včlanijo se lahko tudi druge pravne in fizične osebe. Ob včlanitvi se izpolni posebna članska pristopna izjava. Člani sklada omogočajo njegovo delovanje s plačevanjem letnega članskega prispevka. S skladom upravlja ta Zveza bibliotekarskih društev Slovenije in njegov upravni odbor.

Nagrade Kalanovega sklada prejmejo slovenski knjižničarski delavci za tista pisna strokovna ali znanstvena dela, ki pomembno prispevajo k oblikovanju teorije bibliotekarstva in informacijske znanosti ter k praksi bibliotekarske in informacijske dejavnosti na slovenski in mednarodni ravni.

Nagrade Kalanovega sklada se podeljujejo:

- za najboljše strokovne ali znanstvene prispevke v okviru teme, ki jo Kalanov sklad razpiše vsako drugo leto, in
- za najboljše strokovne ali znanstvene prispevke, objavljene v slovenskem ali tujem strokovnem tisku, v obdobju dveh let pred dnem, ko upravni odbor Kalanovega sklada zaključi zbiranje predlogov za nagrade.

Nagrade Kalanovega sklada se praviloma podeljujejo na strokovnih posvetovanjih ZBDS vsako drugo leto, nagrajenci prejmejo denarno nagrado. Prva nagrada sklada je leta 1977 znašala 5.000 takratnih jugoslovanskih dinarjev.

Pogoji za pridobitev nagrade Kalanovega sklada so opredeljeni v Pravilniku Kalanovega sklada.

NAGRAJENCI KALANOVEGA SKLADA IN NAGRAJENA DELA (1977-2005)

Jože KOKOLE (1977)

- *Bibliografska kontrola disertacij v Jugoslaviji.*

Maks VESELKO (1985)

- *Osnove bibliologije in bibliografije.* Ljubljana : Zavod SR Slovenije za šolstvo, 1984.

Ivan KANIČ (1985)

- Mikroračunalnik v knjižnicah in INDOK centrih. *Knjižnica*, 29, št. 1 (1985), str. 11-27.

Irena SAPAČ (1985)

- *Računalniško podprti sistemi izposoje v knjižnicah*. Ljubljana : Kulturna skupnost Slovenije; Maribor : Univerzitetna Knjižnica, 1985.

Duša KRNEL-UMEK, Bernard RAJH (1985)

- *Domoznanska dejavnost v slovenskem knjižničnoinformacijskem sistemu*. Maribor : Univerzitetna knjižnica; Koper : Osrednja knjižnica Srečka Kosovela, 1985.

Anja DULAR (1987)

- Knjižnica gradu Smlednik po katalogu iz leta 1771. *Kronika*, 34, št. 1/2 (1986), str. 15-32.

Branko BERČIČ (1987)

- Izobraževanje knjižničarskih delavcev v Jugoslaviji. *Knjižnica*, 31, št. 1 (1987), str. 110-129.

Breda FILO (1987)

- Standardi za univerzne knjižnice leta 1986. *Knjižnica*, 30, št. 3/4 (1986), str. 63-75.

Silva NOVLJAN (1989)

- Artoteka. *Knjižnica*, 32, št. 1/2 (1988), str. 1-22.

Tatjana BANIČ, Branko BERČIČ, Breda FILO, Maks VESELKO (1989)

- *Osnove knjižničarstva*. Ljubljana : Posebna izobraževalna skupnost za kulturo, 1987.

Mirko POPOVIČ (1991)

- Sodobni trendi v iskanju dokumentov. *Knjižnica*, 34, št. 1/2 (1990), str. 9-31.
- Sodobni trendi v iskanju dokumentov. V : *Bibliotekarstvo-tradicija i promene*. Beograd : Savez društava bibliotečkih radnika Jugoslavije : Društvo bibliotečkih radnika Srbije, 1990, str. 55-66.
- INSTRUCT : eksperimentalni sistem za iskanje informacij. *Knjižnica*, 34, št. 4 (1990), str. 29-51.

Ivan KANIČ (1991)

- Stiki z javnostjo : pomen in oblikovanje identitete knjižnice. *Knjižnica*, 33, št. 3/4 (1989), str. 7-24.

Zlata DIMEC (1991)

- CIP - pregled razvoja in primerjava organizacijskih in strokovnih pristopov v ZDA, Kanadi, ZRN in Jugoslaviji (Sloveniji). *Knjižnica*, 34, št. 1 (1991), str. 3-27.

Primož JUŽNIČ (1994)

- Uporaba online javno dostopnih knjižničnih katalogov (OPAC). *Knjižnica*, 35, št. 2/3 (1991), str. 95-100.
- Knjižnice in uporaba bibliografskih servisov. *Knjižnica*, 36, št. 2 (1992), str. 75-84.
- Izbor in vrednotenje informacijskih virov : primerjava klasičnih virov z viri, dosegljivimi preko računalniških mrež. *Knjižnica*, 37, št. 3 (1993), str. 23-34.
- Wide-area network applications for libraries in Slovenia. V : Zuck, Gregory; Flanders, Bruce (ed.). *Wide-area networks in libraries*. Westport; London : Meckler, 1992, str. 111-126. (v soavtorstvu s: Hudomalj, Emil)
- Cooperative cataloging in Yugoslavia and the development of the OPAC. *Advances in online public access catalogs*, Vol. 1 (1992), str. 160-167.
- Personalised use of a virtual library. V : *The virtual library*. Graz : Universitaetsbibliothek, 1993, str. 207-216. (v soavtorstvu s: Hudomalj, Emil; Dimec Jure)

Eva KODRIČ-DAČIĆ (1994)

- Obvezni izvod na slovenskem ozemlju (1807-1945). *Knjižnica*, 38, št. 1/2 (1994), str. 7-12.
- Aktualni problemi slovenskega obveznega izvoda. *Knjižnica*, 38, št. 1/2 (1994), str. 23-45.
- *Zakon o obveznem izvodu : značilnosti sodobnih zakonov in razvoj obveznega izvoda na slovenskem* (specialistična naloga). Ljubljana : [Eva Kodrič-Dačić], 1993.

Lidija WAGNER (1994)

- *Članek : primerjalna analiza z bibliografskega vidika (specialistična naloga)*. Ljubljana : [L. Wagner], 1991.
- ISBD(CP) in opis članka. *Knjižnica*, 35, št. 4 (1991), str. 105-111.

Tilka JAMNIK (1995)

- *Knjižna vzgoja otrok od predbralnega obdobja do 9. leta starosti*. Ljubljana : Zavod RS za šolstvo in šport, 1994. (v soavtorstvu z: Zorman, Alojz)

Saša ZUPANIČ (1995)

- *Sistemi, osnovani na znanju na področju shranjevanja in iskanja informacij (diplomska naloga)*. Ljubljana : [S. Zupanič], 1994.
- Pogled v knjižnično in informacijsko etiko. *Knjižnica*, 39, št. 1/2 (1995), str. 7-25.
- Uporaba metod, osnovanih na znanju, v sistemih za shranjevanje in iskanje informacij. *Knjižnica*, 39, št. 1/2 (1995), str. 61-84.

Silva NOVLJAN (1997)

- *Sodobne dejavnosti šolske knjižnice s posebnim ozirom na njene bibliopedagoške naloge pri izvajanju izobraževalnega programa učenja branja v osnovni šoli (doktorska disertacija)*. Ljubljana : [S. Novljan], 1996.

Jože URBANIJA (1997)

- *Metodologija izdelave tezavra*. Ljubljana : Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, 1996.

Marjan GUJTMAN, Stanka ZANOŠKAR (1997)

- *Blazno resno o knjigah in knjižnicah : Knjižnica Domžale*. Domžale : Knjižnica, 1997.

Tomaž BARTOL (1999)

- *Vrednotenje biotehniških informacij o rastlinskih drogah v dostopnih virih v Sloveniji (doktorska disertacija)*. Ljubljana : [T. Bartol], 1998.

Jelka GAZVODA (1999)

- *Izobraževanje in kadrovanje za informacijske poklice v knjižnicah glede na nove informacijske tehnologije* (magistrska naloga). Ljubljana : [J. Gazvoda], 1998.

Mateja GRILJC (1999)

- *Funkcionalno ovirani uporabniki visokošolskih knjižnic* (diplomska naloga). Ljubljana : [M. Griljc], 1999.

Majda STEINBUCH (1999)

- *Informacijska pismenost in knjižnična informacijska znanja v gimnaziji* (diplomska naloga). Maribor : [M. Steinbuch], 1998.

Melita AMBROŽIČ (2001)

- *Utvrditvanje uspešnosti poslovanja visokoškolskih knjižnic: od kvantitativnih do kvalitativnih pokazatelja* (doktorska disertacija). Zagreb : [M. Ambrožič], 1999.

Zdenka PETERMANEC (2001)

- *Vrednotenje kakovosti knjižničnih storitev* (magistrska naloga). Maribor : [Z. Petermanec], 2000.

Alenka ŠAUPERL (2001)

- *Klasifikacija knjižničnega gradiva : učbenik za študentke in študente bibliotekarstva*. Ljubljana : Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo, 2000.

Damjana IVANČIČ (2001)

- *Knjige iz 16. stoletja v Osrednji knjižnici Srečka Vilharja v Kopru* (diplomsko delo). Ljubljana : [D. Ivančič], 2001.

Stanislav BAHOR (2003)

- Union of Associations of Slovene Librarians. V : Drake, Miriam A. (ed.). *Encyclopedia of library and information science*. 2nd ed. New York; Basel : Marcel Dekker, Inc., 2003 (Vol. 4), str. 2859-2865. (v soavtorstvu s: Sešek, Irena)
- 21 strokovnih prispevkov o samostanskih knjižnicah v Sloveniji. V : Fabian, Bernhard (Hrsg.). *Handbuch deutscher historischer Buchbestände in Europa : eine Übersicht über Sammlungen in ausgewähl-*

ten Bibliotheken. Hildesheim; Zürich; New York: Olms-Weidmann, 1997- <2001 >, 2001, band 9: Kroatien, Slowenien, Italien.

Vilenka JAKAC BIZJAK (2003)

- Bibliotheken in Slowenien. V: Fabian, Bernhard (Hrsg.). *Handbuch deutscher historischer Buchbestände in Europa : eine Übersicht über Sammlungen in ausgewählten Bibliotheken*. Hildesheim; Zürich; New York: Olms-Weidmann, 1997- <2001 >, 2001, band 9: Kroatien, Slowenien, Italien.
- National Library of Slovenia. V : Drake, Miriam A. (ed.). *Encyclopedia of library and information science*. 2nd ed. New York; Basel : Marcel Dekker, Inc., 2003 (Vol. 3), str. 2073-2083.

Eva KODRIČ-DAČIČ (2003)

- Slovenika : strokovne novosti novega zakona o knjižničarstvu. *Knjižnica*, 46, št. 4 (2002), str. 65-85.
- Ljubljana 1 : Narodna in univerzitetna knjižnica = Laibach 1 : National-und Universitätsbibliothek. V: Fabian, Bernhard (Hrsg.). *Handbuch deutscher historischer Buchbestände in Europa : eine Übersicht über Sammlungen in ausgewählten Bibliotheken*. Hildesheim; Zürich; New York: Olms-Weidmann, 1997- <2001 >, 2001, band 9: Kroatien, Slowenien, Italien.

Silva NOVLJAN (2003)

- Informacijska pismenost. *Knjižnica*, 46, št. 4 (2002), str. 7-24.
- Spletne strani slovenskih splošnih knjižnic. *Knjižnica*, 46, št. 1-2 (2002), str. 45-59.
- Spletne strani splošne knjižnice: uporabnikov zanesljivi referenčni vir. *Knjižnica*, 47, št. 1-2 (2003), str. 69-83.
- Program za prostorsko oblikovanje knjižnice; Načrtovanje prostora za knjižnično dejavnost v lokalni skupnosti. V: Novljan, Silva; Potokar, Robert; Slokar, Rajko. *Načrtovanje gradnje in opreme knjižnic. Premišljeno načrtovanje knjižnične zgradbe*. Ljubljana : NUK, 2001.

Polona VILAR (2003):

- The influence of English on Slovenian library terminology. *ASLIB proceedings*, 54, št. 5 (2002), str. 309-316.

Silva NOVLJAN (2005)

- *Knjižna kultura*. Ljubljana : Umco, 2005. (Knjižna zbirka Premiera ; št. 49. Knjige o knjigah). (v soavtorstvu z: Breznik, Maja; Jug, Janez; Milohnič, Aldo)

Mihael GLAVAN (2005)

- Slovenski faksimile v 19. in prvi polovici 20. stoletja: predmoderne faksimile. *Knjižnica*, 48, št. 4 (2004), str. 7-36.
- Manuscript and Printed Book in Slovenia. V : *Milestones of the Slovenian language, literature and culture*. Ghent : University, 2004, str. 7-13, 56-66.
- *Rojstni list slovenske kulture : Brižinski spomeniki, Celovski (Rateški) rokopis, Stiški rokopis, čedadski (černjejski) rokopis : razstavni katalog*. Ljubljana : Narodna in univerzitetna Knjižnica, 2004. (urednik in v soavtorstvu z: Grdina, Igor; Pogačnik, Jože; Ogris, Alfred; Mikhailov, Nikolai)
- *Brižinski spomeniki*. 3. izd. Ljubljana : Slovenska knjiga, 2005. (avtor priloge O Brižinskih spomenikih, 21. str)
- *Pisna kulturna dediščina v slovenskih knjižnicah*. V: Hudales, Jože; Visočnik, Nataša (ur.). *Dediščina v rokah stroke*. Ljubljana : Filozofska fakulteta, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, 2005, str. 143-154.

Ivan KANIČ (2005)

- *Islovar : slovar informatike : poskusni snopič*. Ljubljana : Slovensko društvo Informatika, 2004. (član uredniškega odbora skupaj z: Benevol Gabrijelčič, Katja; Leder, Zvonka; Puc, Katarina; Turk, Tomaž)
- Multilingual terminology : linking national resources for European co-operation. V : Görner, Franz (Hrsg.). *Die erweiterte Europäische Union und Südosteuropa : Stand und Perspektiven der Informationsvermittlung : Referate und Beiträge*. Berlin : Staatsbibliothek zu Berlin - Preussischer Kulturbesitz, 2005, str. 30-48. (v soavtorstvu s: Simon, Elisabeth)
- Terminološki kotichek : gesli knjižnica in biblioteka. *Knjižnica*, 48, št. 3 (2004), str. 208-210.
Terminološki kotichek : zastareli izrazi. *Knjižnica*, 48, št. 4 (2004), str. 203-209.
Terminološki kotichek : okrajšave. *Knjižnica*, 49, št. 1/2 (2005), str. 305-312.

Alenka KAVČIČ-ČOLIĆ (2005)

- Pristop k izgradnji digitalnih arhivov. V : *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja*, št. 4 (2005), str. 480-490.
- Teoretični model digitalnih arhivov. *Knjižnica*, 48, št. 4 (2004), str. 63-75.
- Metapodatki za trajno ohranjanje elektronskih virov. *Knjižnica*, 48, št. 4 (2004), str. 97-119.
- Archiving the Slovenian Web [Elektronski vir] : recent experiences. Način dostopa (URL): <http://www.iwaw.net/04/index.html>. Opis z dne 24.10.2005. V : *4th International Web Archiving workshop (IWAW04), held in conjunction with the 8th European conference on research and advanced technologies for digital libraries, sept. 16 2004, Bath, UK* [Elektronski vir]. Bath : University, 2004. (v soavtorstvu z: Grobelnik, Marko)

Maja ŽUMER (2005)

- Implementation of FRBR : European research initiative. V : Patric Le Boeuf (ed.). *Functional requirements for bibliographic records (FRBR) : hype or cure-all?*. Binghampton, NY : Haworth Information Press, 2005, str. 229-237.
- FRBR and FRANAR : subject access. V : *Knowledge organization and the global information society : proceedings of the eight international ISKO conference, 13-16 July 2004, London, UK*. Würzburg : Ergon Verlag, 2004, str. 153-158. (v soavtorstvu z: Riesthuis, G. J. A.)
- Slovenian cataloguing practice and Functional requirements for bibliographic records : a comparative analysis. *Cataloging & Classification Quarterly*, 39, št. ¾ (2004), str. 207-227. (v soavtorstvu z: Dimec, Zlata; Riesthuis, Gerhard J.A.)
- Online national bibliography [Elektronski vir]. Način dostopa (URL): <http://dekker.com/sdek/131830693-49159128/abstract~db=enc?content=10.1081/E-ELIS-120026970>. Opis z dne 24.10.2005 [objavljeno 2005-04-13]. V : Drake, Miriam A. (ed.). *Encyclopedia of library and information science* [Elektronski vir]. New York; Basel : Marcel Dekker, 2003. (v soavtorstvu s: Knutsen, Unni)

Majda KINK (2005)

- *Knjižnica na obisku : organizacija knjižničnih storitev za uporabnike, vezane na dom*. Celje : Osrednja Knjižnica, 2004.

ČOPOVE DIPLOME IN PRIZNANJA

Čopova diploma in priznanje sta poimenovana po slovenskem knjižničarju in učenjaku Matiju Čopu.

ZBDS podeljuje Čopove diplome kot posebno strokovno in društveno priznanje za izjemne uspehe na bibliotekarskem področju, ki so širšega kulturnega oziroma družbenega pomena in prispevajo k napredku bibliotekarske teorije in prakse ter za prizadevno delo v okviru posameznih bibliotekarskih društev ali njihove zveze.

Čopovo priznanje podeljuje ZBDS za uspešno temeljno strokovno delo na področju knjižničarstva, ki ga je opravil posameznik in je opazno prispevalo k ugledu in razvoju posamezne knjižnice ali stroke v celoti.

Čopova diploma se podeljuje posameznikom, knjižnicam, društvom ali drugim združenjem, priznanje pa samo posameznikom. Diplomo, priznanje ali oboje lahko posameznik prejme le enkrat, knjižnica ali društvo oziroma drugo združenje pa lahko prejme diplomu tudi večkrat.

Čopova diploma in priznanje se podeljujeta na osnovi razpisa, ki je vsako leto objavljen v publikacijah (tudi elektronskih) ZBDS in razposlan predsedstvom področnih bibliotekarskih društev. Pogoji za pridobitev Čopove diplome oziroma priznanja so opredeljeni v Pravilniku o podeljevanju Čopovih diplom.

Slika 1: Podoba Čopovih plaket

PREJEMNIKI ČOPOVIH DIPLOM (1967-2005)

1967:

Berčič Branko
 Bohinec Valter
 Brecelj Marijan
 Brumen Niki
 Bulovec Štefka
 Bunc Stanko
 Dobrovoljc France
 Dolar Jaro
 Faganeli Alenka
 Filli Marta
 Filo Breda
 Gaspari Tausig Vida
 Glazer Janko
 Gspan Alfonz
 Herman Joško
 Kalan Pavle
 Komelj Bogo
 Korže Ančka
 Kos Stanko
 Logar Janez
 Ludvik Slavica
 Novak Vlado
 Pleničar Boža
 Pivec Stellé Melita
 Pregelj Bogo
 Rijavec Josip
 Sušnik Franc
 Šircelj Martina
 Šlajpah Mara
 Šmalc Leopold
 Šturm Lepša
 Veselko Maks
 Vilhar Srečko
 Vižintin Avgust
 Zorko Marica
 Zorko Savica

1969:

Alič Milojka
 Hasl Drago

1971:
 Božič Natalija
 Cizej Anka
 Gorec Sonja
 Lončar Danica
 Lovrenčič Danica
 Rajer Albert
 Ramovž Primož
 Žnidar Andra
 Žužek Jože

1972:

Zrim Jože

1973:

Gladek Jožica
 Grgič Milka
 Jugovec Jelica
 Kermavner Dušan
 Kernel Irena
 Krek Janko
 Kuštrin Maja
 Lodrant Ožbej
 Pen Rudi
 Šalamun Dagmar
 Vrančič Radojka

1974:

Gerlanc Bogomil

1975:

Baran Ivanka
 Čehovin Lučka
 Franke Majda
 Kert Zlata
 Kobe Marjana
 Marič Sonja
 Pintarič Ivo
 Rybař Miloš
 Suhodolčan Marija
 Šubic Rezka
 Žbogar Darinka
 Zupan Alenka

1977:

Grabrijan Lea
 Hartman Bruno
 Iskrenovič Marija
 Sepe Mihaela
 Štrumbelj Ema

1978:

Bohinec Valter
 Sušnik Franc

1979:

Burger Maksimiljana
 Dolanc Marija
 Majcen Franček
 Sedej Danijela
 Smolik Marijan
 Vrabl Alenka

1981:

Armeni Majda
Bauman Ivanka
Berkopec Oton
Tovornik Sonja
Vončina Marija

1983:

Hočevar A. Jože
Hojan Tatjana
Kočevar Franica
Kranjec Marko
Medvešek Borut
Smole Zdenka
Šimunac Ljubinka

1985:

Bogataj Katarina
Dolenc Ančka
Kramberger Darja
Mahkota Breda
Reisp Branko
Šega Kristina
Šifrer Jože
Verbič Nada

1986:

Šifrer Tatjana

1987:

Emeršič Jakob
Gorički Vera
Lokar Slavka
Tratnik Pogačar Tanja

1988:

Banič Tatjana
Božič Anica
Kokole Jože
Martelanc Tomo
Novljan Silva

1989:

Novak Ema
Režun France

1990:

Glavan Mihael
Čučnik Majcen Nada
Jejčič Adreina

1991:

Jukič Boris
Kovše Tatjana
Repič Alenka

1992:

Ambrožič Melita
Pejova Zdravka
Sapač Irena
Tržan Herman Nada
Wagner Lidija

1993:

Češnovar Nada
Gazvoda Jelka
Petrov Nataša
Rajh Bernard
Stergar Nataša

1994:

Baš Vlasta
Godnič Marija
Kaluža Ludvik
Kravos Marija
Pejanovič Smiljana
Steinbuch Majda

1995:

Dimec Zlata
Pečan Marija
Petermanec Zdenka
Pugelj Nika
Šauperl Alenka

1996:

Bahor Stanislav
Gabron Vuk Cirila
Kanič Ivan
Kovačič Metka
Mihalič Klemenčič
Alenka

1997:

Jakac Bizjak Vilenka
Kanič Alenka
Krapež Vilma
Pristovnik Metka

1998:

Kotnik Verčko Majda
Kuštrin Genovefa
Martelanc Ana
Polič Nada
Rampih Vajzovič Slavica

1999:

Emeršič Doroteja
Kodrič-Dačić Eva
Petronio Amalia
Praznik Varja
Rozman Salobir Martina
Šribar Ljudmila

2000:

Bon Milena
Karun Breda
Lah Skerget Polona
Logar Pleško Alenka
Slokar Rajko
Stružnik Ema
Turjak Dragica
Vurcer Olga
Zupančič Jadranka

2001:

Bratuša Alja
Kus Ivanka
Žumer Maja
Knjižnica Mirana Jarca
Mariborska knjižnica

2002:

Čakš Jože
Jug Janez
Kovač Barbara
Kuštrin Tušek Nataša
Društvo bibliotekarjev
Celje

2003:

Klemenčič Liljana
Korošec Anica
Krčmar Anka
Leban Viljem
Univerzitetna knjižnica
Maribor

2005:

Hainz Damijana
Ločniškar Fidler Mateja
Medic Marija Maja
Merha Ida
Ocepek Joža
Centralna tehniška
knjižnica Univerze v
Ljubljani, Oddelek za
medknjižnično izpo-
sojo in posredovanje
dokumentov

Slika 1: Prejemniki Čopovih diplom, 1995 (od leve: Zlata Dimec, Marija Pečan, Zdenka Petermanec, Nika Pugelj, Evgen Koštial za Alenko Šauperl in Ivan Kanič, predsednik ZBDS)

PREJEMNIKI ČOPOVIH PRIZNANJ (1998-2005)**1998:**

Jurkovič Ana
Lamut Ana
Petkovšek Jana
Petrovič Simon
Valantič Anamarija

1999:

Cmok Tatjana
Kerbler Ljudmila
Kocjančič Mihaela
Škrinjar Marjana

2000:

Blagšič Majda
Florjančič Vita
Hrastnik Slavica
Kocina Vasiljka
Kodrič Metka
Rebolj Matjaž

2001:

Benčina Marjana
Haberl Sonja
Kokol Tatjana
Šavel Karel

2002:

Stipič Anton
Vičič Marinka
Žitko Nevenka

2003:

Buttolo Albin
Kajzovar Vladimir
Klemenčič Tjaša
Primožič Majda

2005:

Gojak Vilhar Branka
Isakovič Neda
Marin Špela
Radovanovič Vesna
Sraka Metka
Treplak Miran

PREDSEDNIKI STROKOVNEGA ZDRUŽENJA SLOVENSКИH KNJIŽNIČARJEV

DRUŠTVO BIBLIOTEKARJEV SLOVENIJE (DBS)

dr. Mirko RUPEL	(1947 – 1956)
Roza MENCIN	(1952 – 6 mesecev nadomeščala odsotnega dr. Rupla)
Avgust VIŽINTIN	(1956 – 1957)
Alfonz GSPAN	(1957 – 1958)
Josip RIJAVEC	(1958 – 1961)
dr. Branko BERČIČ	(1961 – 1963)
Janez LOGAR	(1963 – 1967)
dr. Branko BERČIČ	(1967 – 1969)
Avgust VIŽINTIN	(1969 – 1970)
Jaro DOLAR	(1970 – 1973)
dr. Branko BERČIČ	(1973 – 1975)
Maks VESELKO	(1975 – 1979)
Ignac KAMENIK	(1979 – 1981)
Ančka KORŽE-STRAJNAR	(1981 – 1983)

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE (ZBDS)

Martina ŠIRCELJ	(1983 – 1987)
Tomaž KOBE	(1987 – 1991)
Ivan KANIČ	(1991 – 1995)
mag. Nada ČEŠNOVAR	(1995 – 1997)
mag. Stanislav BAHOR	(1997 – 2001)
Irena SEŠEK	(2001 – 2003)
Srečko MAČEK	(2003 – 2004)
dr. Melita AMBROŽIČ	(2004 – 2007)

UREDNIKI REVIJE KNJIŽNICA (1957-2007)

Maks VESELKO	(1957)
dr. Branko BERČIČ	(1958 – 1962)
Maks VESELKO	(1963 – 1964)
Jože MUNDA	(1965 – 1969)
Maks VESELKO	(1970 – 1971)

Vlasta PACHEINER	(1972 - 1973)
dr. Bruno HARTMAN	(1974 - 1979)
Jože ŠIFRER	(1980 - 1985)
mag. Jelka GAZVODA	(1986 - 1999)
dr. Melita AMBROŽIČ	(2000 - 2005)
dr. Eva KODRIČ-DAČIĆ	(2005 - 2007)

IZBOR TISKANIH PUBLIKACIJ S PODROČJA DELOVANJA STROKOVNEGA ZDRUŽENJA

TEMELJNO GRADIVO

50 let društvene dejavnosti : zbornik. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 1997. 96 str.

Zbornik uredila Melita Ambrožič.

Statut, pravilniki in poslovniki Zveze bibliotekarskih društev Slovenije ; Etični kodeks slovenskih knjižničarjev. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 1998. 70 str.

Zbornik uredil Stanislav Bahor.

SERIJSKE PUBLIKACIJE

Knjižnica : revija za področje bibliotekarstva in informacijske znanosti. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 1957-.

Četrtletnik. Do leta 1999 podnaslov: Glasilo Zveze bibliotekarskih društev Slovenije. Do leta 1983 podnaslov Glasilo Društva bibliotekarjev Slovenije. Do leta 1983 izdajatelj Društvo bibliotekarjev Slovenije.

ISSN 0023-2424.

Štubidu : revija študentov bibliotekarstva. Ljubljana : ZBDS Sekcija študentov bibliotekarstva, 1999-.

Občasno.

ISSN C503-6488.

Potujoče novice : časopis Sekcije za potujoče knjižnice. Ljubljana : ZBDS Sekcija za potujoče knjižnice, 2006-.

Polletnik.

POSVETOVANJA DRUŠTVA BIBLIOTEKARJEV SLOVENIJE / ZVEZE BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

Zborovanje slovenskih knjižničarjev. Ljubljana : Društvo bibliotekarjev Slovenije, 1975. 55 str.

Strokovno posvetovanje Društva bibliotekarjev Slovenije, Ljubljana, 7.-9. november 1974.

Zbornik uredil Branko Berčič.

Izobraževanje knjižničnih delavcev. Ljubljana : Društvo bibliotekarjev Slovenije, 1982. [57] str. loč. pag.

Strokovno posvetovanje Društva bibliotekarjev Slovenije, Tolmin, 15. oktober 1982.

Zapisi znanja v informacijski dobi. Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 1988. [121] str. loč. pag. Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Novo mesto, 13.-14. oktober 1988.

Zbornik uredil Stanislav Bahor.

Knjižnice in javnost. *Knjižnica*, 1989, letn. 33, št. 3/4.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Radenci, 9.-11. november 1989.

Smo pripravljani na knjižnico jutrišnjega dne?. *Knjižnica*, 1990, letn. 34, št. 3.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Nova Gorica, 25.-26. oktober 1990.

Knjižnice v koraku s časom. *Knjižnica*, 1991, letn. 35, št. 2/3.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Rogla, 26.-28. september 1991.

Knjižnice in informacijska politika. *Knjižnica*, 1992, letn. 36, št. 2.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Ljubljana, 24.-25. september 1992.

Knjižnice - oblikovanje in ponudba informacij. *Knjižnica*, 1993, letn. 37, št. 3.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Maribor, 23.-24. september 1993.

Knjižnice v času sprememb. *Knjižnica*, 1994, letn. 38, št. 3/4.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Bled, 10.-11. oktober 1994.

Knjižnične zbirke. Izgradnja in upravljanje. *Knjižnica*, 1995, letn. 39, št. 3.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Bled, 6.-8. november 1995.

Knjižnica in njeni uporabniki. *Knjižnica*, 1996, letn. 40, št. 3/4.
Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Čatež,
11.-12. november 1996.

Knjižničarji pred novimi izzivi. *Knjižnica*, 1997, letn. 41, št. 2/3.
Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Portorož,
27.-29. oktober 1997.

Normativni položaj knjižničarstva. *Knjižnica*, 1998, letn. 42, št. 2/3.
Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Celje, 7.-9.
oktober 1998.

Profesionalnost in kakovost v knjižničarstvu. *Knjižnica*, 1999, letn. 43, št. 2/3.
Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Ljubljana,
20.-22. oktober 1999.

Tradicionalni mediji v sodobni informacijski družbi. Ljubljana : Zveza
bibliotekarskih društev Slovenije, 2000. 270 str.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Maribor,
11.-13. oktober 2000.

Zbornik uredila Vlasta Stavbar.

Digitalna knjižnica : [zbornik referatov]. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih
društev Slovenije, 2001. 236 str.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Radenci,
10.-12. oktober 2001.

Zbornik uredila Melita Ambrožič.

Knjižnice in javnost : [zbornik referatov]. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih
društev Slovenije, 2002. 296 str.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Bled,
14.-16. oktober 2002.

Zbornik uredila Melita Ambrožič.

Vizija razvoja knjižničarstva v Sloveniji : [zbornik referatov]. Ljubljana :
Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2003. 187 str.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Otočec,
20.-22. oktober 2003.

Zbornik uredila Melita Ambrožič.

Informacijski viri in storitve knjižnic v elektronskem okolju : zbornik referatov. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2005. XVI, 323 str.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Portorož, 24.-26. oktober 2005.

Zbornik uredila Melita Ambrožič.

POSVETOVANJA SEKCIJE ZA SPECIALNE KNJIŽNICE

Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja : program posvetovanja : [zbornik referatov]. Ljubljana : Centralna tehniška knjižnica Univerze Edvarda Kardelja, 1985. 234 str.

1. posvetovanje sekcije za specialne knjižnice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Ljubljana, 12. november 1985.

Zbornik uredili Mara Šlajpah in Marija Oblak.

Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja : [zbornik referatov]. Ljubljana : Centralna tehniška knjižnica, 1987. 290 str.

2. posvetovanje sekcije za specialne knjižnice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Ljubljana, 9.-10. november 1987.

Uredniški odbor Nada Čučnik-Majcen, Marija Oblak, Mara Šlajpah, Sonja Tovornik, Dušan Verbič.

Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja : za vključevanje v Evropo. Ljubljana : Centralna tehniška knjižnica, 1990. 288 str.

3. posvetovanje sekcije za specialne knjižnice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Ljubljana, 15.-16. november 1990.

Zbornik uredila Mara Šlajpah.

Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja : za vključevanje v Evropo. Strateška povezava specialnih knjižnic in managementa : zbornik referatov. Ljubljana : Centralna tehniška knjižnica, 1992. 197 str.

4. posvetovanje sekcije za specialne knjižnice Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, Ljubljana, 5.-6. november 1992.

Zbornik uredila Mara Šlajpah.

Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja. Kakovost storitev v specialni knjižnici : zbornik referatov. Ljubljana : Centralna tehniška knjižnica, 1994. 204 str.

5. posvetovanje Sekcije za specialne knjižnice, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Ljubljana, 10.-11. november 1994.

Zbornik uredila Nada Češnovar.

Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja. Organizacijski, tehnološki in komunikacijski izzivi v specialnih knjižnicah : zbornik referatov. Ljubljana : Centralna tehniška knjižnica, 1996. 194 str.

6. posvetovanje Sekcije za specialne knjižnice, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Ljubljana, 17.-18. oktober 1996.

Zbornik uredila Nada Češnovar.

Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja. Sodobne informacijske tehnologije in njihova uporaba v specialnih knjižnicah : zbornik referatov. Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 1998. IV, 212 str.

7. posvetovanje Sekcije za specialne knjižnice, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Ljubljana, 5.-6. november 1998.

Zbornik uredila Nada Češnovar.

Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja. Izgradnja knjižničnih zbirk: pridobivanje in izločanje gradiva : zbornik referatov. Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2000. III, 179 str.

8. posvetovanje Sekcije za specialne knjižnice, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Ljubljana, 16.-17. november 2000.

Zbornik uredila Nada Češnovar.

Vloga specialnih knjižnic pri pospeševanju družbenega in gospodarskega razvoja. Izobraževalni management v specialnih knjižnicah : zbornik referatov. Ljubljana : Narodna in univerzitetna knjižnica, 2002. V, 170 str.

9. posvetovanje Sekcije za specialne knjižnice, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Ljubljana, 14.-15. november 2002.

Zbornik uredila Nada Češnovar.

POSVETOVANJA SEKCIJE ZA VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

Pomen in delo visokošolskih knjižnic = The role and activity of academic libraries : [zbornik referatov]. Ljubljana : Centralna tehniška knjižnica Univerze, 1999. 250 str.

1. strokovno posvetovanje visokošolskih knjižničark in knjižničarjev z mednarodno udeležbo, Ljubljana, 18.-19. novembra 1999.

Zbornik uredila Vera Gradišar.

Organizatorja posvetovanja Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Sekcija za visokošolske knjižnice.

Razvoj visokošolskih knjižnic za univerzo 21. stoletja : zbornik referatov = Development of academic libraries for the university of the 21st century : proceedings. Ljubljana : Centralna tehniška knjižnica, 2002. 239 str.

2. strokovno posvetovanje visokošolskih knjižničark in knjižničarjev z mednarodno udeležbo, Ljubljana, 28.-29. maj 2002.

Zbornik uredila Mojca Dolgan-Petrič.

Organizatorja posvetovanja Centralna tehniška knjižnica Univerze v Ljubljani in Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, Sekcija za visokošolske knjižnice.

POSVETOVANJA SEKCIJE ZA SPECIALNE KNJIŽNICE IN SEKCIJE ZA VISOKOŠOLSKE KNJIŽNICE

Vloga specialnih in visokošolskih knjižnic v procesu evropske integracije : zbornik referatov = The role of special and academic libraries in the process of European integration : proceedings. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2004. 184 str.

10. strokovno posvetovanje specialnih knjižnic in 3. strokovno posvetovanje visokošolskih knjižnic z mednarodno udeležbo, Ljubljana, 18.-19. november 2004.

Zbornik uredili Anamarija Rožić-Hristovski in Kristina Hacin-Ludvik.

Informacijska pismenost med teorijo in prakso - vloga visokošolskih in specialnih knjižnic : zbornik prispevkov = Information literacy between theory and practice - the role of academic and special libraries : proceedings. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2006. V, 148 str.

2. skupno posvetovanje specialnih in visokošolskih knjižnic (11.

strokovno posvetovanje specialnih knjižnic in 4. strokovno posvetovanje visokošolskih knjižnic z mednarodno udeležbo), Ljubljana, 19. oktober 2006.

Zbornik uredili Karmen Stopar in Zlatka Rabzelj.

DRUGO GRADIVO

RJAVEC, Josip, ZIDAR, Marija. Slovenske knjižnice : pregled ob štiristoletnici slovenske knjige. Ljubljana : Društvo bibliotekarjev Slovenije, 1951. 219 str.

Navedena avtorja zbrala in uredila.

GERLANC, Bogomil. Slovenske ljudske knjižnice. Ljubljana : Kmečka knjiga, 1955. 71 str. Izdalo Društvo bibliotekarjev Slovenije.

Seznam gradiva za proslave : ob 20. obletnici ustanovitve Osvobodilne fronte. Ljubljana : Društvo bibliotekarjev Slovenije, 1960. VII, 242 str.

Zbral kolektiv Študijske knjižnice v Kranju. Priredil Stanko Bunc.

BERKOPEC, Oton. France Prešeren v češki literaturi. Ljubljana : Društvo bibliotekarjev Slovenije, 1964. 46 str.

KALAN, Pavle. Abecedni imenski katalog : nova izdaja. Ljubljana : Društvo bibliotekarjev Slovenije : Narodna in univerzitetna knjižnica, 1967. 157 str.

NIELSEN, Gyda Skat, IRVALL, Brigitta. Smernice za knjižnične storitve za osebe z disleksijo. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007. 40 str.

(Strokovna poročila IFLA ; št. 70). Iz angleščine prevedla Irena Sešek.

Smernice za lažje berljivo gradivo. Smernice za knjižnične programe opismenjevanja : nekaj praktičnih predlogov. Ljubljana : Zveza bibliotekarskih društev Slovenije, 2007.

Besedili iz angleščine prevedel Stanislav Bahor.

ETIČNI KODEKS SLOVENSКИH KNJIŽNIČARJEV

Osnovna etična načela so ljudje v zgodovini izpovedovali in oblikovali v kratka in razumljiva življenjska vodila, ki so temelji za sožitje med ljudmi. Tudi slovenski knjižničarji smo iz osnovnih etičnih načel izoblikovali etični kodeks za našo stroko. Njegov namen je oblikovati in graditi osebnost knjižničarja, ki ni odvisna od trenutnih družbenih razmer.

Smisel in vrednost knjižničarskega dela je v zagotavljanju temeljev za razvoj civilizacije, kar knjižničarji uresničujemo z ohranjanjem in posredovanjem zapisanih človekovih znanj in spoznanj. Zavedajoč se svoje vloge in soodgovornosti za razvoj družbe, svojega naroda in vsakega posameznika, sprejemamo slovenski knjižničarji ta kodeks poklicne etike, da na temelju njegovih etičnih načel oblikujemo sebe, svoj odnos do poklicnih kolegov, uporabnikov in do družbenega okolja.

I. člen

Knjižničar oblikuje svojo osebnost v skladu s splošno veljavnimi etičnimi načeli. Njegove strokovne odločitve in ravnanje izhajajo izključno iz poklicnih nagibov.

II. člen

Knjižničar nenehno izpopolnjuje svoje strokovno znanje in ustvarjalno prispeva k razvoju knjižničarske stroke in njene dejavnosti. Zaveda se pripadnosti knjižničarski stroki in s svojim strokovnim delom prispeva k utrjevanju njenega ugleda in kolektivnega duha.

III. člen

Knjižničar daje podporo svojim poklicnim kolegom in spoštuje njihovo strokovno znanje. Z besedami in dejanji se zavzema za tiste, ki so v težavah zaradi spoštovanja načel tega kodeksa. Spoštuje tudi etična načela in strokovno znanje pripadnikov drugih poklicev.

IV. člen

Knjižničar si prizadeva dosežati cilje svoje ustanove in nesporazume rešuje v odkritem in enakopravnem dialogu v njej sami. V javnosti je do svoje ustanove lojalen in s svojim delovanjem prispeva k njenemu ugledu. Kadar mora knjižničar izbirati med interesi svoje ustanove in osnovnimi načeli poklicne etike, daje prednost etičnim načelom.

V. člen

Knjižničar skladno s cilji in možnostmi svoje ustanove uporabnikom zagotavlja najvišjo možno kakovost storitev ter povečuje njihovo dostopnost, učinkovitost in raznovrstnost.

VI. člen

Knjižničarjev odnos do uporabnika temelji na enakopravnosti, nepristranskosti ter spoštovanju tako na strokovni kot človeški ravni. Enako ravnanje knjižničar pričakuje od uporabnika.

VII. člen

Knjižničar varuje uporabnikovo zasebnost glede osebnih podatkov, iskanih gradiv in informacij.

VIII. člen

Knjižničar se zavzema za prost pretok gradiv in informacij, vendar ne odgovarja za posledice, ki izhajajo iz njihove uporabe.

IX. člen

Knjižničar nasprotuje vsem poskusom uvajanja cenzure in drugih strokovno neutemeljenih omejitev pri pridobivanju in posredovanju informacij.

X. člen

Knjižničar ne zlorablja svojega delovnega mesta in položaja za osebno okoriščenje.

XI. člen

Upoštevanje načel tega etičnega indeksa je moralna obveznost in poklicna dolžnost slovenskih knjižničarjev.

XII. člen

Knjižničarju ali uporabniku, ki ima težave zaradi uveljavljanja načel tega kodeksa, bo strokovno združenje knjižničarjev nudilo moralno in pravno pomoč. Kršitve tega kodeksa razrešuje častno razsodišče strokovnega združenja.

Etični kodeks slovenskih knjižničarjev je bil sprejet na skupščini Zveze bibliotekarskih društev Slovenije, na Bledu, 8. novembra, 1995.

MANIFEST ZVEZE BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE O RAZVOJU SLOVENSКИH KNJIŽNIC IN KNJIŽNIČARSTVA

Knjižničarji v Sloveniji kot del slovenske in svetovne družbe opravljamo svoje poslanstvo za sedanost in prihodnost. Pot v humano družbo, ki so jo za nas gradili naši predhodniki, nadaljujemo, zavedajoč se dosedanjega in prihodnjega pomena našega dela za celosten razvoj Slovenije in sveta.

POSLANSTVO

Z namenom razvijati znanje in sposobnosti prebivalstva Slovenije kot najpomembnejšega nacionalnega bogastva bodo knjižnice vsem prebivalcem zagotavljale enake možnosti za dostop do publikacij in informacij na vseh medijih ter zadovoljevale njihove kulturne, informacijske, izobraževalne, raziskovalne, komunikacijske in socialne potrebe. S tem bodo omogočale njihov osebni razvoj, ne glede na njihove finančne, intelektualne ali druge zmožnosti oziroma potrebe.

Kot kulturna središča bodo knjižnice tudi v prihodnje spodbujale bralno kulturo in vseživljenjsko pismenost prebivalstva. Kot specializirani informacijski centri bodo razvijale lastne informacijske storitve in proizvode, kot socialna središča pa bodo uporabnikom omogočale socialne stike in medsebojno izmenjavo mnenj in izkušenj.

V skladu z načeli profesionalne etike se bodo knjižnice zavzemale za humani razvoj celotne družbe.

RAZVOJNE USMERITVE IN CILJI

KAKOVOST ŽIVLJENJA

Vedno večje zaostajanje humanega razvoja za razvojem vrhunske tehnologije lahko ogrozi kakovost življenja. Knjižnice, ki so tradicionalno nevtralne zbiralke, ohranjevalke in posredovalke znanja, lahko s človeku prijazno uporabo vrhunske tehnologije pospešujejo humani razvoj družbe.

Po tej usmeritvi, ki izhaja iz težnje po uravnoveženosti humanega razvoja družbe z njenim tehnološkim razvojem, morajo knjižnice v svojih okoljih postati prepoznavnejše.

INFORMACIJSKA DRUŽBA

Proces nastajanja informacijske družbe je povezan s spreminjanjem sistema vrednot in s tem tudi odnosa do znanja. Knjižnice bodo sicer ohranile svojo dosedanjo vlogo, vendar pa bodo morale pri uresničevanju svojega poslanstva tekmovati z organizacijami, ki jim bo posredovanje znanja predstavljalo vir dohodka. Poleg opravljanja tradicionalnih nalog, bodo knjižnice prevzemale tudi nove:

- uvajale bodo tehnološke novosti in nove metode dela ter ob smiselni rabi informacijske tehnologije še naprej vestno zbirale, shranjevale, predstavljale in posredovale obstoječa in nastajajoča znanja;
- ohranjale in razvijale bodo uporabniku prijazno podobo, se zavzemale za vrednote, kot so splošna dostopnost publikacij in informacij, razvijanje bralne kulture in vseživljenjske pismenosti, svoboda uporabe in interpretacije znanja, enakopravnost pri predstavljanju uveljavljenih in alternativnih znanj ter varovanje zasebnosti;
- s pravočasnim in ustreznim odzivom na zahteve časa bodo smiselno povezovale različne informacijske in druge dejavnosti s tradicionalnimi dejavnostmi knjižnic in pri tem ohranjale ravnovesje med zavezanostjo svojemu poslanstvu in ekonomsko uspešnostjo svoje dejavnosti;
- ohranjale bodo svoje bogate zbirke na vseh nosilcih zapisov za prihodnje rodove, jih varovale pred zlorabami in jih preoblikovale v vsem dostopne in razumljive prikaze človeške dejavnosti.

NACIONALNA IDENTITETA IN MULTIKULTURNOST

Knjižnice ustvarjalno prispevajo k vzpostavljanju, ohranjanju in promociji slovenske nacionalne identitete in multikulturnosti slovenskega prostora. Zato bodo še posebej skrbno zbirale, hranile in promovirale knjižnično gradivo, ki je kulturna dediščina oziroma kulturni spomenik.

Medkulturno izmenjavo in toleranco bodo spodbujale z nabavno politiko, ki se odziva na potrebe vsega prebivalstva svojega okolja, organizacijo kulturnih prireditev za pripadnike vseh etničnih skupnosti ter s popularizacijo njihove kulturne ustvarjalnosti.

STROKOVNO SODELOVANJE

Nacionalno strokovno združenje povezuje knjižničarje, knjižnice in strokovna društva. Zavzemalo se bo za uveljavitev deklaracij, manifestov in drugih dokumentov knjižničarske stroke v praksi, zato mora prevzeti vidno vlogo v procesih javnega odločanja in enakovredno sodelovati pri sprejemanju družbenih odločitev. Zato si bo prizadevalo za:

- strokovno povezovanje na državnem in mednarodnem nivoju;
- povezovanje in krepitev zavesti o pripadnosti nacionalnemu združenju, ustrezno vrednotenje knjižničarskega dela v družbi, utrjevanje strokovne samozavesti in za uveljavljanje načel etičnega kodeksa, strokovnih standardov in smernic;
- dodeljevanje licenc v knjižničarski stroki, za enotne strokovne nazive in za ustrezno medresorsko usklajenost pri njihovem priznavanju ter za oblikovanje, uveljavljanje in priznavanje novih bibliotekarskih poklicev;
- priznanje združenja kot strokovnega telesa za verifikacijo programov neformalnega izobraževanja knjižničarjev in uporabnikov knjižnic;
- raziskovanje, izobraževanje in publicistično dejavnost na področju knjižničarstva;
- spodbujanje ustvarjalnega dela s podeljevanjem nagrad in priznanj za vrhunske dosežke v stroki;
- uresničevanje sindikalnih pravic knjižničnih delavcev.

IZOBRAŽEVANJE, STROKOVNO SPOPOLNJEVANJE IN RAZISKOVANJE

Hiter razvoj stroke, informacijske in komunikacijske tehnologije, nosilcev zapisov informacij in spreminjanje potreb uporabnikov knjižnic zahtevajo stalno strokovno spopolnjevanje zaposlenih v knjižnicah.

Formalno in neformalno izobraževanje ter strokovno spopolnjevanje knjižničarjev bo organizirano tako, da bo spodbujalo znanstvenoraziskovalno delo, sledilo novim znanstvenim in strokovnim spoznanjem, spreminjajoči se vlogi knjižnic v družbi in potrebam po novih znanjih. Zato si bo knjižničarska stroka prizadevala za:

- razvoj takšnega sistema formalnega in neformalnega izobraževanja in strokovnega spopolnjevanja knjižničarjev, ki bo upošteval sodobne mednarodne smernice stroke in potrebe svojega

- okolja; usklajen bo s potrebami stroke ter vzpodbujal znanstveno-raziskovalno delo;
- vzpodbujanje permanentnega izobraževanja knjižničarjev in njegovo ustrezno vrednotenje pri kariernem razvoju zaposlenih v knjižnicah;
 - ustrezen sistem preverjanja usposobljenosti kandidatov za vstop in delo v stroki;
 - razvijanje, oblikovanje in izvajanje programov izobraževanja in usposabljanja uporabnikov, zlasti za informacijsko pismenost.

SODELOVANJE Z OKOLJEM

Prepoznavnost knjižnic v njihovem okolju je predpogoj za uresničevanje njihovega poslanstva. Njihovo delovanje mora biti vseskozi usmerjeno k uporabnikom, hkrati pa morajo čimbolj gospodarno ravnati s svojimi viri in skrbeti za njihovo razpoložljivost tudi v prihodnje. Zato bodo knjižnice:

- v okviru strateškega načrtovanja in vodenja natančno proučile svojo lastno organizacijo in potrebe okolja ter oblikovale ponudbo svojih storitev in izdelkov po meri uporabnikov;
- oblikovale strategije komuniciranja in dobrih odnosov z različnimi javnostmi: z zaposlenimi, matičnimi organizacijami, uporabniki, lokalno in državno upravo, verskimi in političnimi organizacijami, civilno družbo, profesionalnimi združenji, sponzorji in donatorji, poslovnimi partnerji in drugimi;
- javnost informirale o svoji dejavnosti ter tudi s tem ozaveščale okolje o vlogi in pomenu knjižnic za skladen tehnološki in humani razvoj družbe;
- poudarjale koristi, ki jih njihovo delovanje prinaša okolju, in s tem ustvarjale zavest o knjižnicah kot pomembnem dejavniku razvoja humane družbe ter tako dosegle prepoznavno mesto v strateških načrtih in drugih razvojnih dokumentih širše skupnosti in matičnih organizacij;
- s promocijo svoje dejavnosti, ki temelji na uporabniku prijazni knjižnici, ustvarjale pozitivno podobo v javnosti in s tem dosegle podporo pri pridobivanju virov za svoje delovanje.

UPRAVNO POLITIČNO OKOLJE

Knjižnice morajo delovati kot enakovreden sooblikovalec družbenih sprememb in sodelovati pri razvoju svojega okolja. Vzpostaviti morajo ustrezne oblike in načine vpliva na organe odločanja v okviru upravnih in političnih struktur. Zato si bodo prizadevale:

- da bo knjižnična dejavnost našla ustrezno mesto v nacionalnih in drugih razvojnih programih države ter v načrtih političnih in sindikalnih organizacij;
- za vzpostavitev nadresornega organa na državni ravni, ki bo pristojen za usklajen razvoj slovenskega knjižničnega sistema;
- za vzpostavitev ustreznih služb za knjižnice pri vseh ministrstvih, pristojnih za knjižnice;
- za ustrezno zastopanost knjižničarjev v vseh organih in delovnih telesih, ki usmerjajo in odločajo o razvoju knjižničarstva na državni in lokalni ravni ter v okviru organizacij, v katerih knjižnice delujejo.

Za uresničitev manifesta se bodo knjižničarji, knjižnice in knjižničarska društva povezovali z vsemi organizacijami, združenji in društvi, ki imajo sorodne cilje, predvsem s področja kulture, izobraževanja in znanosti.

Manifest je bil sprejet na skupščini ZBDS dne 17. septembra 2004.

ISBN 978-961-6683-02-9

9 789616 683029

Zveza bibliotekarskih društev
www.zbds-zveza.si